T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
SOSYAL HİZMET BİLİM DALI

EVANJELİST SOSYAL HİZMET KURUMU DİAKONİ TEŞKİLATI'NIN ALMANYA'DA GÖÇMENLERE YÖNELİK SOSYAL HİZMETLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YUNUS GÜRBÜZ

DANIŞMAN: PROF. DR. BEDRETTİN KESGİN

YALOVA
MAYIS 2024

T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
SOSYAL HİZMET BİLİM DALI

EVANJELİST SOSYAL HİZMET KURUMU DİAKONİ TEŞKİLATI'NIN ALMANYA'DA GÖÇMENLERE YÖNELİK SOSYAL HİZMETLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YUNUS GÜRBÜZ
228118016

DANIŞMAN: PROF. DR. BEDRETTİN KESGİN

YALOVA
MAYIS 2024

ETİK BEYAN

Yalova Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez/Proje Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım "Evanjelist Sosyal Hizmet Kurumu Diakoni Teşkilatı'nın Almanya'da Göçmenlere Yönelik Sosyal Hizmetleri" başlıklı bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin tespiti halinde doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Yunus GÜRBÜZ

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim ve tez çalışma sürecimde bana rehberlik eden ve motivasyonumu diri tutmam için destek veren, tez danışman hocam sayın Prof. Dr. Bedrettin Kesgin Beyefendi'ye şükranlarımı arz ediyorum. Ayrıca tez çalışma sürecimde, daima tezimi eleştirerek hem teknik hem de düşünsel ve ilmi anlamda rehberlik eden Doç. Dr. Hafsa Kesgin Hanımefendi'ye de bâhusus şükranlarımı arz ediyorum. Alan çalışma sürecinde hem sosyal hizmet uzmanı ve kurum çalışanlarına hem de mülteci/göçmenlerden katılımcı olmayı kabul ederek vakit ayıranlara da teşekkür ediyorum. Yine çalışma sürecimde daima varlığını yanımda hissettiğim aileme de teşekkür eder ve katkı sağlayan herkese, sağlık, başarı ve huzur dolu bir hayat dilerim.

Mayıs - 2024 Yunus GÜRBÜZ

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN i
ÖNSÖZ ii
İÇİNDEKİLER iii
KISALTMALAR LİSTESİ vi
TABLOLAR LİSTESİ viii
ÖZET ix
ABSTRACT x
GİRİŞ 1
1. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE ALMANYA'DA SOSYAL HİZMET 1
1. 1. Kavramsal Çerçeve 1
1. 1. 1. Kavram Olarak Sosyal Hizmet 2
1. 1. 2. Sosyal Hizmet ve Din İlişkisi 3
1. 1. 3. Federal Almanya Cumhuriyeti 6
1. 1. 4. Göç ve Göçmen Kavramları 6
1. 1. 5. Mülteci ve Sığınmacı Kavramları 8
1. 2. Almanya'da Sosyal Hizmet Alanları ve Uygulamaları 10
1. 2. 1. Dezavantajlı Gruplar: Belirli Sorun Alanlarındaki Gruplar 10
1. 2. 2. Kadınlara Yönelik Sosyal Hizmet Politika ve Uygulamaları 10
1. 2. 3. Göçmenlere Yönelik Hizmetler 11
1. 2. 4. Engellilere Yönelik Sosyal Hizmet Politika ve Uygulamaları 22
1. 2. 5. Evsizler ve Barınaksızlara Yönelik Sosyal Hizmet Politika ve Uygulamaları 23
2. BÖLÜM: ALMANYA'DA EVANJELİZM VE SOSYAL HİZMET KURUMU OLARAK DİAKONİ 24
2. 1. Almanya'da Evanjelizm 24
2. 1. 1. Hristiyanlık ve Evanjelizm 25
2. 1. 2. Evanjelizmin Sosyo-Kültürel-Teolojik Arka Planı 26
2. 2. Sosyal Hizmet Kurumu Olarak Diakoni Teşkilatı 27
2. 2. 1. Diakoni Teşkilatının Yapısı ve Tarihsel Arka Planı 28
2. 2. 2. Diakoni Teşkilatı'nın İşleyişi ve Mevzuatı 32
2. 2. 3. Diakoni'nin Organizasyon Üzerindeki Rolü 33
2. 2. 4. Diakoni Kurumu Yapısı ve Üyeleri 34

2. 2. 5. Almanya'daki Protestan Kilisesi 35
2. 2. 6. Özgür Kiliseler ve Özgür Kilise Diyakonluk Çalışmaları 36
2. 2. 7. Diakoni Merkezi'nin Organları 38
2. 2. 8. Diakoni'nin Amacı ve Hizmet Alanları 40
2. 3. Diakoni Teşkilatının Göçmenlere Yönelik Sosyal Hizmet Uygulamaları 44
2. 3. 1. Göçmenlerle Kamusal ve Siyasi Erk Arasında Dialog/Aracılık Rolü 45
2. 3. 2. Tüm Koruma Arayanlar İçin Eşit Hak Tesisi 45
2. 3. 3. Göçmenlere Yönelik Dil Kursları 47
2. 3. 4. Göçmenlere Yönelik Danışmanlık Hizmetleri 48
2. 3. 5. İltica Prosedür ve Danışma Hizmetleri 50
2. 3. 6. Daha İleri Gidiş (Göç Etme) veya Geri Dönüş ile İlgili Danışmanlık 50
2. 3. 7. Mülteciler İçin Yerelleştirilmiş Şikayet Ofisleri 51
2. 3. 8. Mülteciler İçin Psikososyal Merkezler 51
2. 3. 9. Farklı Kültürlere Açılma Görevi Olarak Kültürlerarası Açılım 51
2. 3. 10. Gençlik Göç Hizmetleri (JMD) 52
2. 3. 11. Önyargılara Karşı Birlikte Olmak/ Önyargıları Birlikte Aşma Gayreti 52
2. 3. 12. Engelli Mültecilere Yönelik Hizmetler 54
2. 3. 13. Göçmenlerin Aile Bütünlüğü ve Konut İmkânı İçin Rehberlik ve Destek 54
3. BÖLÜM: ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ 56
3. 1. Araştırmanın Konusu ve Problemi 56
3. 2. Araştırmanın Amacı 57
3. 3. Araştırmanın Önemi 57
3. 4. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırları 58
3. 5. Araştırmanın Yöntemi 58
3. 6. Veri Toplama Aracı ve Analizi 59
4. BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM 60
4. 1. Biyografik Bilgiler, Göç ve Diakoni Süreçleri 60
4. 1. 1. Anket Yapılan Göçmenlerin Demografik Bilgileri 60
4. 1. 2. Anket Yapılan Göçmenlerin İş ve Eğitim Durumları 61
4. 1. 3. Göç Süreçleri 62
4. 1. 4. Diakoni Kurumuna Ulaşma Yolları 63
4. 1. 5. Diakoni Kurumunda Yaşanılan Süreçler 64
4. 1. 6. Kuruma Yardım Başvurusu Aşamasındaki Süreç 69
4. 2. Ulaşılan Verilere Göre Yorum ve Değerlendirme 72
4. 2. 1. Göçmen Profilleri 72

4. 2. 2. Diakoni Kurumundan Alınan Sosyal Hizmetler 72
4. 2. 3. En Çok Memnun Olunan Hizmet Sahaları 74
4. 2. 4. Memnuniyet Profili 76
4. 2. 5. Yaşanan Sorunlar ve Sebepleri 77
4. 2. 6. Hizmetlerin Entegrasyona Katkıları 78
4. 3. Kurum Çalışanlarına Göre Diakoni 79
TARTIŞMA VE SONUÇ 83
ÖNERİLER 89
KAYNAKLAR 93
EKLER 99
ÖZGEÇMİŞ 104

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
Abitur	: Almanya'da ortaöğretimin (12.sınıf) sonunda verilen bir yeterliliktir.
Abs.	: Paragraf (kanuni)
ACK	: Hıristiyan Kiliseleri Çalışma Grubu
AİHS	: İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Avrupa Sözleşmesi
AsylG	: İltica Yasası
AufenthG	: İkamet Yasası
AWO	: İşçi Refahı Derneği
AZR	: Yabancılar Sicil (merkezi) Kayıt Birimi
BAGF	: Federal Bağımsız Refah Dernekleri Birliği
BAG-W	: Federal Evsizler Yardım Derneği
BAMF	: Federal Göç ve Mülteciler Dairesi
BFSG	: Erişilebilirliği Güçlendirme Yasası
BMAS	: Kapsayıcı Bir İşgücü Piyasasını Teşvik Etmeye Yönelik Kanun
BMFSFJ	: Federal Aile, Yaşlılar, Kadınlar ve Gençlik Bakanlığı
BMI	: Federal İçişleri ve (Vatan)Bakanlığı
BMMYK	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
CARİTAS	: Katolik Kiliseler Sosyal Hizmet Birimi
CDU	: Hristiyan Demokrat Parti
CEC	: Avrupa Kiliseler Konferansı
DA-MİGRA	: Göçmen Kadın Örgütlerinin Şemsiye Kuruluşu
DBHS	: Alman Sosyal Hizmet Meslek Birliği Derneği
DEK	: Alman Protestan Kilisesi
DRK	: Alman Katolik Kiliseler Sosyal Hizmet Kurumu
DW	: Evanjelik Kiliseler Sosyal Hizmet Kurumu
EKD	: Almanya Evanjelik Kilisesi
ESF	: Avrupa Sosyal(istihdam) Fonu
FMI	: Uluslararası Para Fonu
GETZ	: Ortak Aşırılık ve Terörle Mücadele Merkezi
GG	: Almanya Anayasası
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
IFSW	: Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu
İHEB	: İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi
JMD	: Gençlik Göç Hizmetleri

KJP : Federal Gençlik ve Çocuk Planı

MBE : Yetişkin Göçmenler için Göç Danışmanlığı

MKJFGFI

NRW : Kuzey Ren-Vestfalya Eyaleti Çocuk, Gençlik, Aile, Eşitlik, Mülteciler ve Entegrasyon Bakanlığı

NRW : Kuzey Ren-Vestfalya Bölgesi (Eyaleti)

PSZ : Mülteciler ve İşkence Mağdurları için Psikososyal Merkezler

PTU : Fiziksel ve Teknik Doküman İnceleme Birimi

TDK : Türk Dil Kurumu

UNHCR : Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği

WCC : Dünya Kiliseler Konseyi

ZABH : Merkezi Göçmenlik (Yabancılar Dairesi) Merkezi

ZWST : Yahudilerin Merkezi Sosyal Yardım Bürosu

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 4. 1. 1. Anket Yapılan Göçmenlerin Demografik Bilgileri

Tablo 4. 1. 2. Anket Yapılan Göçmenlerin İş ve Eğitim Durumu

EVANJELİST SOSYAL HİZMET KURUMU DİAKONİ TEŞKİLATI'NIN ALMANYA'DA GÖÇMENLERE YÖNELİK SOSYAL HİZMETLERİ

ÖZET

Almanya'da göçmenlere yönelik hizmetlerde farklı misyon, teori ve anlayışlar doğrultusunda farklı kurumlar hizmet üretmektedir. Diakoni kurumu da bu sosyal hizmet kurumlarından birisidir. Hristiyanlığın Protestan mezhebi, evanjelist bakış açısıyla yola çıkmış, zamanla kurumsallaşarak profesyonel bir mahiyet ve teşkilata dönüşmüştür. Çalışmanın ana ekseninde Almanya'da göçmenlere sunulan manevi ve maddi desteklerin olması dolayısıyla, birinci bölümde tez içeriğiyle ilgili kavramsal çerçeve çizilmiştir. Kavramsal çerçeveyi çizebilmek için literatür taraması yapılarak bu taramalardan süzülen bulgular derlenmiştir. İkinci bölümde Evanjelizm ve Hristiyanlık metinleri ve başlangıcından bugüne kadar Evanjelizm ve Diakoni üzerine çalışılmış ulusal ve uluslararası akademik eserler literatür taramayla incelenmiştir. Diakoni kurumunun yasal dayanağı, mevzuatı ve uygulamada sığınmacı, mülteci, göçmenlere yönelik sunduğu hizmetlerden örnekler sunulmuştur. Üçüncü bölüm, araştırmanın yöntemi, önemi, konusu ve amacı üzerine bilgi vermektedir. Dördüncü bölümde, yapılan saha çalışmasından elde edilen bulgular değerlendirilmiştir. Araştırmada, sosyal hizmet uygulaması açısından dünya çapında bir büyüklüğe sahip olan Diakoni teşkilatının işleyişi, teolojik alt yapısı ve göçmenlere yönelik yapmış olduğu sosyal hizmet uygulamaları değerlendirilmiştir. Sunulan maddi yardım, teknik ve manevi desteklerin uygulanması incelenmiştir. Sunulan hizmetler, hizmet almak isteyenler ve hizmet verenler açısından değerlendirilmiştir. Hizmetlerin işlevselliği incelenmiş, olumlu ve olumsuz yönleri saptanmıştır. Göçmenlere sunulan hizmetler, sosyal hizmet perspektifinde ele alınmıştır. Ortaya konulan hipotezlerin doğrulanabilmesi için nitel yöntemler ile cevaplar aranmıştır. Sosyal hizmet bilimi ve din ilişkisini gösteren somut bir örnek sunulmuş ve Diakoni kurumu, manevi sosyal destek bağlamında da incelenmiştir. Diakoni kurumunun işleyişi ise literatür taraması ve gözlem yöntemi ile incelenmiştir. Diakonie kurumundan destek talep eden mülteciler/göçmenler ile hizmet sunan uzmanlar arasındaki iletişim, etkileşim hizmetlerin sunumu ve göçmenlerle yapılan mülakatlar, fenomenolojik desen yaklaşımı ile tahlil olunmuştur. Göçmenlerin, sunulan hizmetlere ulaşımı, Diakoni çalışanı sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet sunarken gösterdikleri tavırlar ve bu süreçlerdeki olumlu-olumsuz taraflar tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Hizmet, Göçmen, Diakoni, Almanya

SOCIAL SERVICES OF THE EVANGELICAL SOCIAL SERVICE ORGANISATION DIAKONIA FOR MIGRANTS IN GERMANY

ABSTRACT

In Germany, different organisations provide services for migrants in line with different missions, theories and understandings. Diakoni is one of these social service institutions. The Protestant sect of Christianity set out with an evangelical perspective, institutionalised over time and turned into a professional nature and organisation. Since the main axis of the study is the spiritual and material support offered to immigrants in Germany, the conceptual framework related to the content of the thesis is drawn in the first chapter. In the second chapter, the texts of Evangelism and Christianity and national and international academic works on Evangelism and Diakonia from the beginning to the present day have been examined through a literature review. The third chapter provides information on the method, importance, subject and purpose of the research.In the fourth chapter, the findings obtained from the field study are evaluated.In the research, the functioning of the Diakoni organisation, which has a worldwide size in terms of social service practice, its theological infrastructure and social service practices for immigrants are evaluated. The implementation of the financial, technical and moral support offered was analysed. The services provided were evaluated in terms of service recipients and service providers. The functionality of the services was analysed and positive and negative aspects were determined. The services offered to migrants were analysed from the perspective of social work. In order to verify the hypotheses put forward, answers were sought with qualitative methods. A concrete example showing the relationship between social work science and religion is presented and the Diakoni institution is also examined in the context of spiritual social support. The functioning of the Diakoni institution is examined through literature review and observation method. The communication and interaction between refugees/migrants who request support from the Diakonie institution and the experts providing services, the provision of services and interviews with migrants are analysed with a phenomenological design approach. The access of migrants to the services provided, the attitudes of Diakoni social workers while providing social services and the positive and negative aspects of these processes are discussed.

Keywords: Social Work, Migrant, Diakoni, Germany

GİRİŞ

Göç olgusu ve göçmenlik durumunun sadece maddi bir yokluğu ve yoksunluğu getirmediği; bilakis manevi, rûhî, aklî ve kalbî tatmin açısından da insanları mahrum bıraktığı malumdur. Anavatandan ayrılık ile başlayan göçmenlik süreci, gerek göç yollarının zorluğu, gerekse yeni bir coğrafyada yeniden hayat kurmaya uyum sağlama gibi zorlukları içerisinde barındırmaktadır. Bu yeni duruma uyum sağlamak, her insanda farklı süreç ve tepkilere sebep olabilmektedir. Hem göçmen için hem de ulaştığı toplum için yeni bir entegrasyon süreci anlamına gelen göç süreci ve sonuçlarının sağlıklı bir şekilde yönetilmesi oldukça önemlidir. Ortaya çıkan yeni durumlara uygun sosyo-psikolojik yöntemlerle yaklaşım zorunludur. Bu zorunluluk muhatap olunan süreci, bireyi ve içinde yaşanılan toplumu iyi tanımayı gerektirmektedir. Yeni çevre, yeni kültürler, yeni insanlar, yeni iş hayatı ve benzeri ile bağlantılı olarak değişen yeni yaşamların, ihtiyaçlarını anlamak ve maddi destek sunulurken aynı zamanda manevi sosyal desteklere de ulaştırmak gerekmektedir.

Barınma, konaklama, kendini güvende hissetme, kendini yaşadığı ortama ait hissetme veya en azından uyum sağlama gibi en temel ihtiyaçlara, kurumsal olarak nasıl yaklaşılıyor? Bu ve benzeri dezavantajlı durumlara, Almanya Federal Cumhuriyeti'nde bir sosyal hizmet kurumu olarak Diakoni kurumunun yaptığı hizmetler nelerdir? Hizmetlerin profesyonelliği, eksikleri, başarılı tarafları nelerdir gibi sorular üzerinden bu araştırmayı yapıldı. Bu araştırma ile sosyal hizmet kurumlarına Almanya gibi sosyal politika ve hizmetler açısından büyük gelişmeler kaydetmiş olan Almanya'nın sivil toplum örgütlerinden, günümüz itibariyle resmi ve gönüllü çalışan sayısı yaklaşık 1400000 kişiye ulaşmış olan Diakoni teşkilatının bir panoraması sunulmaya çalışıldı.

1. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE ALMANYA'DA SOSYAL HİZMET

1. 1. Kavramsal Çerçeve

Bir konunun ilgili olduğu kavramların doğru tanımlanması, sınırlarının belirlenmesi ve söz konusu konunun kavramsal çerçevesinin çizilmesi, o konunun anlaşılması bakımından zorunludur. Bu araştırmanın ana kavramlarından olan mülteci, göçmen, sığınmacı gibi, literatürde kavramsal açıdan birbirlerinin yerine kullanılabilen kelimelerin tanımlarının ve kapsamlarının netleştirilmesi yoluna gidilmiştir.

1. 1. 1. Kavram Olarak Sosyal Hizmet

Teoride ve pratik sahada hızla büyüyen ve gelişen bir sosyal bilimler disiplini olarak sosyal hizmet bilimini (Kleve, 2003: 4) gerek tarih boyunca gerek insanın boy gösterdiği her sahada var olmak gibi bio-psiko-sosyal ve manevi bir mahiyet arz etmesi sebebiyle gerekse politik boyutuyla öne çıkmış bir disiplin olması hasebiyle, belirli bir tanım ile tarif etmek ve bu bilimin mutlak anlamda sınırlarını çizmek oldukça zordur. Uygulama çeşitliliğine ve yöntem farklılıklarına bakılarak da, kavramsallaştırılmasının zor olduğu belirtilmektedir. (Thompson, 2016: 35). Bununla beraber bir ilim dalı ve bilişsel disiplin olarak ortak, genel geçer bir ilmi anlayışa hitap eden, asgari müştereklerde buluşularak ortalama tanımlar yapılma gayretine girilmektedir. Bu tanımlamalardan hareketle sosyal hizmetin; sosyal kalkınmayı ve değişimi amaç edinerek insanların güçlenmesine, kendi ayakları üzerinde durabilmesine ve insan hürriyetine vurgu yapan, sosyalleşmeyi ve kapsamlı bir çalışmayı öngören, uygulama sahasına çıkmış bir akademik disiplin olduğunu anlayabiliriz. Ana amaç olarak, bireyi ve toplumun sürdürülebilir iyiliğini merkeze koyarak; bu hedefe ulaşmak için insan hak ve sorumlulukları bağlamında sosyal adaleti tesis etmeye yönelik multidisipliner yaklaşım sergileyen eklektik bir bilim dalı şeklinde de tanımlanmaktadır. (DBHS, 2014)

Sosyal hizmet kavramının bir disiplin ve bilim olarak ilk ne zaman ve nerede kullanılmaya başlandığı ile ilgili bilgilerimiz pek net olmamakla birlikte, Batı dünyasında bu kavramın on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıktığı kabul edilmektedir. Öncelikle, "Sosyal çalışmacı" kavramının 1918'de, "Sosyal hizmet" kavramının ise 1925 yılında Almanya'da bilimin gündemine girdiği bilinmektedir (Seyyar, 2015: 11). Kavram olarak yeni olsa bile içerik ve uygulama olarak insanlık tarihi kadar eskidir. Sosyal çalışma veya bir başka ifadeyle sosyal hizmet, insan, toplum ve sistemler arası bir entegrasyon ile farklılıklara saygı duyarak, dezavantajları ve problemleri minimize etmeyi, sürdürülebilir bir iyilik halinin devamlılığını sağlamayı amaç edinmiş; bu hedeflerin bilimsel disiplinler ile en iyi nasıl yapılabilirliğini araştıran ve çözüm önerileri sunan bir disiplin olarak da tanımlanabilir. İnsan olmanın getirdiği temel haklardan yoksun kalmaya karşı çalışmalar yapan teorik ve pratik yönleri olan bir çeşit ilmi disiplindir.

Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu ve Uluslararası Sosyal Hizmet Okulları Birliği sosyal hizmet kavramının tanımlanmasında yaptıkları güncellemeyle, sosyal bilimlerin yerelleştirilmiş yaklaşımlarıyla yaşanılan problemleri bir teşhis-tespit fonksiyonu icra etmesi gerektiği, bu yaklaşımlara dayanarak sürdürülebilir iyilik halinin devamlılığını sağlamayı ve bu hedefe ulaşmak için insan ve kurumları bir araya getirmeye vurgu yapılmıştır. Sosyal hizmetin

uygulama merkezli bir meslek olduğu ve bu meslek icra olunurken; sosyal adaleti, insan haklarını ve farklılıklara saygıyı esas almak gerektiği, insanın güçlendirilmesi ve özgürlüğüne, sosyal kaynaşmaya ve kalkınmaya dikkat çekilmiştir. (IFSW, 2014)

1. 1. 2. Sosyal Hizmet ve Din İlişkisi

Sosyal hizmetin bir bilim disiplini olarak ve sistemli bir yaklaşım ile ele alınması her ne kadar 19. yüzyılda belirginleşmiş ve kavram olarak da sanayi devrimi ile batı dünyasında ortaya çıkarak yayılmış olsa bile, insanoğlunun var edildiği günden bugüne kadar insanın sosyal bir varlık olmasının bir gereği olarak var olmasının zorunluluk olduğu söylenebilir. Yine de özellikle bilgi ve bulgularına ulaşılan medeniyetler ve toplumlara bakıldığında, adına her ne kadar sosyal hizmet denilmemiş de olsa sosyal yardımlaşmanın ve desteklerin var olduğu görülebilmektedir. Bazı toplumlarda dinsel etmenler bazı toplumlarda hukûkî gerekçeler bazı toplumlarda ise toplumsal gereklilikler bu hizmeti ortaya çıkarmıştır. Bazen hayrî bir hizmet bazen bir hak ve toplumsal bir ödev olarak karşımıza çıkabilmektedir. Nitekim bazı eserlerde sosyal hizmet uygulamalarının, dînî zeminde gelişmiş ve yoğun olarak da dînî amaçlarla gerçekleştirildiğine atıf yapılmış ve sosyal hizmet faaliyetlerinin, dînî uygulamalardan biri olarak görüldüğüne ve sosyal çalışmacıları da din görevlisi olarak kabul edenlerin olduğuna dikkat çekilmiştir. (Yürük, 2019: 7).

İlahiyat sahasında semâvi dinler olarak tanımlanan İslam, Yahudilik ve Hristiyanlık dinlerinin, kutsal metinlerine ve hem tarihi hem de günümüz uygulamalarına bakıldığında bu dayanışma ve diğer dezavantajlı insanları koruma ve kollamanın emredildiği; İslam'da îsar, Hristiyanlık'ta diakoni gibi kavramlar ile simgeleştiği görülür. Komşusu açken tok yatılamayacağı vb. vurgular ise bu anlayışların temelini oluşturmaktadır.

İnsanlık hafızası ve târihî süreç incelenip, ulaşılan verilere bakıldığında görülmektedir ki, toplumlarda karşılık bulan bütün fikirler, ideolojiler ve dinler, evrensel değerleri savunurlar. İnsanın ve varlığın daha iyiye ulaşmasına ve iyi olma durumunun devamlılığının nasıl sağlanabileceğine dair tez, dogma veya inançları öğütlerler. İnsan haysiyet ve şahsiyetinin üstünlüğüne vurgu yaparak, insan onurunu korumayı temele almış; pratikteki uygulamalarıyla da insanın iyilik halinin devamlılığına maddi-manevi, gerek bireysel alanda gerekse sosyal alanda hizmet sunmuşlardır. (Özcan, 2016: 203-224) Nitekim, İslam'ın temel şartlarından kabul edilen maddelerden birisinin zekat olması ve gerektiğinde devlet eliyle toplanıp, uygun ihtiyaç sahibi kişilere ulaştırılmasının bir farz/görev olarak telakki olunması; yapılan bu vb. uygulamaların genel olarak dezavantajlı bütün grupları kapsaması, özellikle 'yolcuya, yolda kalmışa' zekattan pay ayrılması tavsiye ve emrinin verilmesi; göçmen, mülteci vb. isimlerle

tanımlanan her yolcuyu bu kapsama alması İslâm dininin göçmenlere yönelik sosyal boyutuna dikkat çeken hususlardan biridir. (Erkal, 2013: 197-207)

Yahudilik'te, İbranice Kutsal Kitapta, yoksulluğun her bireyin onurunu zedelediği ve insan onurunu ihlal eden bir durumun zaten Tanrı tarafından insana verilen bir hakkın ihlali anlamına geldiği ifade olunarak, yoksulluktan etkilenen kişiye yaratılışından doğan haklarının iade edilmesi gerektiğine dikkat çekilir; "Yoksullara ve öksüzlere/yetimlere hakkını verin, sefillere/mazlumlara ve muhtaçlara yardım edin". (Mezmur 82: 3) Bu bağlamda Hristiyanlıkta, İbranice İncil'in iki temel ifadesi olarak (Eski Ahit): "İnsanların Tanrı'nın suretinde yaratıldığı ve yoksulluk yoluyla insan haklarının ihlalinden söz edilmesi" vurgulanır. İnsan başka bir insanın malı değil, Tanrı'nın eseridir; tüm insan haklarından önce gelen geri alınamaz bir onura sahiptir". (Yaratılış 1: 27) Bu öğretiler tarihin içinde toplumsal paylaşım, destek ve yardımlaşmalara kaynaklık ederken günümüze kadar ulaşan çeşitli toplumsal sözleşmelere ve belgelere de ilham kaynağı olmuşlardır. Bu husus şöyle ifade olunur: "İnsan, Tanrı'nın bir yaratığıdır, başka bir insanın mülkü değildir; insanca kurulmuş tüm yasalardan önce gelen geri dönülmez bir haysiyete sahiptir". Bu fikir, Hıristiyan insan imgesinin ayrılmaz bir parçası haline geldi ve ifadesini çok sayıda sosyo-etik ve politik belgede buldu. Bu nedenle, 1949 tarihli Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasası (GG), Madde 1'in 1. paragrafında şunları formüle eder: "İnsan onuru dokunulmazdır. Onlara saygı duymak ve onları korumak tüm devlet otoritesinin görevidir." Madde, devletin temel normlarını özetleyen 20. madde gibi, değiştirilemez ve sonuç olarak en yüksek anayasal norm olarak kabul edilmiştir. (Benz, Huster, Boeckh ve Schütte, 2015:1).

Sosyal hizmet alanının temelini, sadece sanayi devrimi sonrasındaki Batı merkezli anlayış üzerinden yola çıkarak izah etmeye çalışmak tüm insanlık tarihini, Batı medeniyetinin muharrik kaynaklarından olan Hristiyanlığı, Yunan kültürünü, Roma-Germen kültürünü, inancını adamak/vakfetmek üzerine kurmuş vakıf medeniyeti Osmanlı'yı, Selçuklular'ı, Türk Medeniyeti'ni, Mısır Medeniyeti'ni, Anadolu uygarlık ve medeniyetlerini yok saymak olacaktır. Belki daha yerinde bir ifadeyle sosyal hizmet, politik ve sistematik bir varoluşu (Thompson, 2016: 35) ifade ederken, profesyonel bir alan olarak daha kalifiye bir hizmet sunabilmek için ilmi sahada kendisini bulan bir disiplindir. Bu disiplin özellikle 19.yüzyıldan itibaren Batı (Avrupa ve Amerika) da gün yüzüne çıkmış olması da, modern batı biliminin hakkının teslim edilmesi gereken bir yönüdür. Sadece bilimsel, teorik sahada kalmayıp, uygulama sahasında bizzat devlet politikaları olarak uygulamalara sokulması da sosyal hizmet disiplinine ayrı bir değer katmaktadır. Almanya, sosyal politika ve sosyal hizmet alanında,

sanayi devrimi sonrası gelişen işçilerin hak arama mücadelesindeki ayaklanmaları bastırmayı deneyen Avrupa ülkelerinden birisidir. 17 Ekim 1881'de geniş kitlelerin katılımı ve uzlaşması ile oluşturulan İmparatorluk Mesajı'nın (Kaiserliche Botschaft) imparatorluk sarayı önünde, Kanzler Bismarck tarafından okunması ve bu varılan mutabakat metninin kanunlaştırılarak hızla uygulama sahasına geçilmesiyle Almanya, sosyal güvenlik, sosyal politika ve sosyal hizmet uygulamalarında istediğine ulaşmıştır. (https://de.wikipedia.org/wiki/Kaiserliche_Botschaft) Günümüz sosyal refah devleti ve refah toplumunun temellerinin yükseldiği bu uzlaşı daha sonra Weimer Cumhuriyeti döneminde sistemleşmesini hızla sürdürmüştür. Ancak İkinci Dünya Savaşı öncesinde sosyal hizmetlerde bir gerileme olduğu iddia olunmaktadır. (Hammer, 2013:236) Almanya'da İkinci Dünya Savaşı sonrası şekillenen yeni sosyal yapı ve durumlar üzerine Gedik şu mülahazayı yapmaktadır. 'Federal Almanya'nın bir sosyal refah devleti olmasının temelleri Bismarck'ın uygulamaya koyduğu refah devletinin sosyal güvenlik sistemi ile kadim bir tarihi geçmişe dayandırılmaktadır. 1949 Federal Anayasa'da değiştirmesi mümkün olmayan ve korunması noktasında "Devletin ana ilkeleri; direnme hakkı" dâhil her türlü önlemlerin alınabilmesinin zaruri olduğu hükümlerin en başında gelmektedir. Bu gerekçe ile sosyal refah devletinin en önemli unsurlarının başında da hiç şüphesiz Federal Almanya'da gerek federal ve gerekse eyaletler düzeyinde bir sistem dâhilinde uygulanmakta olan sosyal hizmetler gelmektedir. Federal Almanya'da uzun bir geçmişi olan sosyal hizmetlerin günümüze kadar bir sistem dâhilinde ulaştırılabilmiş olmasının arkasında Federal Almanya'nın sosyal politikaları yatmaktadır. Almanya'nın "Sosyal Refah devleti" modeli, toplumun sosyal refahının maksimize edilmesi amacıyla uygulanan sosyal politikalar ile müdahalelerde bulunulan bir devlet modelidir. 1945-1970 yılları arasında "Altın Çağ"ını yaşayan sosyal refah devleti, 1970'li yıllarda yaşanan ekonomik krizlerle birlikte, üretilen yeni sosyal politikalar ile birlikte büyümesi durmuş ve sosyal refah devleti teorilerinden uzaklaşılmıştır. Bu durum ister istemez, Almanya'da sosyal hizmetleri etkilemiş ve birçok alanda politik müdahaleleri zorunlu kılmıştır. Onun içindir ki, araştırmanın temel alt yapısını oluşturan Federal Almanya'nın sosyal refah devleti anlayışında sosyal hizmet çalışmalarının kapsamını tam manası ile ortaya konulması açısından, sosyal politikanın, sosyal refah ve sosyal refah devletinin bir kavram, teori olarak neleri ifade ettiğine özet olarak değinilmesi önem arz edecektir.''(Gedik,2017: 15-16)

Almanya'da Hıristiyan sosyal hizmet yapılanmaların temelleri 15. yüzyıllara dayandırılmaktadır. 15. yüzyıllara kadar, ihtiyaç sahibi yoksul ve yardıma muhtaç insanların yardımına aile ve yakınları dışında hiçbir kurum, kuruluşun veya bir yapılanmanın yardımı söz

konusu değildi. Kilise otoritesinin artması ve Hıristiyanlığın yayılması ile birlikte yoksul, hasta ve barınma ihtiyacı olan insanlara kiliselerde el atılmaya başlanılmış ve özellikle manastırlar kendilerine sığınmak durumunda kalan ihtiyaç sahiplerine yönelik sağlık hizmetlerinin yanı sıra onlara yiyecek, giyecek ve barınma imkânları sunmakla başladıkları görülmektedir. Ekonomik alt yapıları biraz daha güçlü olan gelişmiş şehirlerde, esnaf, sanatkâr ve benzeri kuruluşlar, zor durumda kalmış üyelerine yönelik çeşitli destek ve yardımlarla sosyal hizmet sunmuş olduklarını görüyoruz. Daha önceleri oldukça örgütsüz olarak sunulmuş olan bu yardımların yerel yönetimler tarafından düzene konulması ilk kez 1530 yılında olmuştur. Mahalli idareler, sosyal yardımları "Ulusal Polis Yönetmelikleri (Reichspolizeiordnung)" ile kontrol altına almışlardır. Bu yönetmeliklerle yerel yönetimler, yönetim sınırları içerisinde kalan, kendi yoksullarına sahip çıkarak, yoksul ve ihtiyaç sahibi insanların sosyal ihtiyaçlarının giderilmesini bir kurala bağlamışlardır.

1. 1. 3. Federal Almanya Cumhuriyeti

Almanya veya resmî ismiyle Almanya Federal Cumhuriyeti (Bundesrepublik Deutschland), orta Avrupa'da bulunan bir ülkedir. Yüzölçümü 357.578 kilometrekaredir. Topraklarında yaşayan yaklaşık 86 milyon kişilik nüfusu ile Avrupa Birliği'nin en büyük nüfusuna sahiptir ve bu nüfusun, Birleşmiş Milletler tahminine göre, %14,88 oranında göçmenlerden oluşmasıyla Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra, dünyanın en çok göç alan ikinci ülkesidir. Ülkenin başkenti, Berlin, aynı zamanda en yüksek nüfuslu şehri olup Berlin'i sırasıyla Hamburg, Münih ve Kölntakip eder. (www.destatis.de)

Almanya iki parlamentolu bir federal parlamenter cumhuriyettir. On altı eyaletten oluşmaktadır. Başkenti ve en büyük şehri Berlin'dir. Birleşmiş Milletler'e, NATO'ya, G8'e üyedir ve Kyoto Protokolünü imzalamıştır. Almanya 2017 yılında GSYİH'e göre dünyanın 3. büyük ekonomisidir. Almanya devleti dünyada gelişme için en çok bağışta bulunan 2. ülke konumundadır. Buna karşın ülke, askeri harcama bütçesi olarak 6. sıradadır. Sosyal güvenlik sistemiyle de yüksek yaşam seviyesine sahip olan Almanya, Avrupa meselelerinde yüksek ülke nüfusu ve ekonomik gelişmişliğiyle dünya seviyesinde kilit rol oynamaktadır. Almanya birçok bilim ve teknoloji alanında da lider olarak kabul edilmiştir. (www.destatis.de)

1. 1. 4. Göç ve Göçmen Kavramları

Göç, göçmen, mülteci ve sığınmacı kavramlarının tanımına ve kapsamına dair alanda farklı yaklaşımlar söz konusudur. Hemen hemen her disiplin kendi algısının ışığında bir terimsel

tanımlamaya gitmiştir. Bu bağlamda bizim araştırmamızda söz konusu bu kavramların hangi terimsel anlam karşılığında kullanılacağının ifade edilmesi gereklidir.

Göç ve göçmenlik kavramlarına dair, milletlerin kendi etimolojileri çerçevesinde kavrama anlam yüklemeleri, kimi zaman toplum diliyle akademik dil arasındaki farklılıklar, bazen de göçün olduğu duruma dair algıların bazen siyasi bazen de akademi sahasında farklı yorum ve tanımlamalara sahne olması, göç ve göçmenlik ile ilgili anlam kaymalarına sebebiyet verebilmektedir. Esasen göç algısının doğru anlaşılması, tartışılması ve tanımlanması, göç olgusunun tanımı ve süreç yönetimi için elzemdir. Kavramların geçirmiş oldukları süreçler dikkate alındığında, bir kavram için tek bir tanım üzerinde fikir birliğine varmanın çok imkan dâhilinde olmadığı ve bu bakımdan göç terimine dair de tek bir tanımlama yapılamayacağı açıktır.

Latince'de "yer değiştirmek, taşınmak" manalarına gelen migrare kelimesine dayanan göç (migration (İng.), Wandern (Alm.)) (Aigner, 2017: 3), TDK'ya göre, "ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret" (Türk Dil Kurumu, 2019) şeklinde tanımlanmıştır. Göçlerin, gerek politik ve sosyal gerekse de ekonomik ve kültürel süreçler temelinde ortaya çıkması, tek bir veçheden tanım yapmaya engel olsa da, evrensel çapta bir tanım yapılması mümkündür. Göç, göçmenlik, mülteci, sığınmacı gibi kavramlara yönelik gerek ulusal gerekse de uluslararası tanımlamalar yapılmıştır. Söz konusu uluslararası tanımların üst/şemsiye kavram olma karakteri daha baskındır. Uluslararası Göç Hukuku- Göç Terimleri Sözlüğü'ne göre göç: "Uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde yer değiştirmek, süresi, yapısı ve nedeni ne olursa olsun insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleridir. Buna, mülteciler, yerinden edilmiş kişiler, yerinden çıkarılmış kişiler ve ekonomik göçmenler de dâhildir". (Çiçekli, 2009: 22)

Göç olgusu, kırsal kesimden kentlere doğru olan iç göç, belli nedenler sebebiyle yapılan sınır ötesi göçler, savaşlar veya diktatör yönetim tarafından uygulanan güç nedeniyle zorunlu çıkış veya sınır dışı edilme, iş sözleşmelerinin sebep olduğu işgücü göçü ve kişinin kendi yaşadığı ülkenin sınırlarına yasadışı veya kaçak olarak iş bulma vb. nedenlerle meydana gelen yer değiştirmeler gibi bütün göç süreçlerini kapsayacak genişlikte tanımlanmıştır. (Nuscheler, 1995: 27)

Göç kavramı gibi göçmen terimi üzerinde ittifak edilen ve bütün sıfatları toplayan bir tanım yapmak mümkün değildir. Bunun en önemli sebeplerinden biri, çeşitli göçmen türlerinin bulunması ve bu yapıların birbirleriyle çok sıkı ilişki içinde olmasıdır. Meselâ, vasıflı bir

göçmen hem uzun süreli hem de düzenli göçmen tanımlarıyla ilişkilidir. İşsiz bir birey ekonomik problemler nedeniyle yer değişikliği yaptığında literatürde ekonomik göçmen sıfatıyla nitelenmektedir. Fakat bu birey mensup olduğu ırk, din, cinsiyet sebepleriyle işsiz kalmış ve göç etmişse bu kişinin sadece ekonomik göçmen olarak tanımlanması güçleşmektedir. (Koser, 2007: 19) Diğer taraftan göç edilen ülkede geçirilen zaman, iş imkânları gibi parametrelere bağlı olarak süreç içinde göçmen türü de dönüşüme uğramaktadır.

Göç eden kişi ya da grubun hangi nitelikle vasıflanacağı göç ettiği ülkenin genel kabulleriyle de doğrudan ilişkilidir. Zira bazı yerler vatandaşlık tanımlarını ilgili yerde doğmuş olma şartına bağlarken, bazı ülkeler ise kan ve soy bağı üzerinden bir vatandaşlık tanımı yapmaktadırlar. Söz konusu bu farklılık, göç eden kişinin statüsüne de farklı bir tanımlama getirecek, böyle bir kişi bazı ülkelere göre göçmen, bazılarına göre de vatandaş olarak adlandırılacaktır. (Castles ve Miller, 2008: 294-319)

1. 1. 5. Mülteci ve Sığınmacı Kavramları

Mültecilerin korunmasına dair günümüzde yapılan en önemli uluslararası metin, Cenevre Mülteciler Sözleşmesi ve hemen ardından imzalanan 1967 Protokolü'dür. Sözleşmede mültecinin tanımı, yasal koruması için gerekli şartların ve yardımın ne olduğu, sözleşmeye taraf olan devletlerin mültecilere yönelik hangi sosyal hakları sağlaması gerektiği açıkça ifade edilmektedir. Bununla birlikte, mülteciye de onu kabul eden ülkeye karşı bazı sorumluluklar yüklemiştir. Ancak söz konusu sözleşme, savaş suçluları gibi belirli bazı sınıfları mülteci statüsünde kabul etmemektedir. (Cenevre Mülteci Sözleşmesi, Madde: 1, 2015: 6)

Mülteci, zorunlu sebeplerden dolayı kendi yaşadığı yerden çıkmak zorunda olan kişiye denmekle birlikte, hukûkî açıdan mülteci kavramı, "Cenevre Mülteci Sözleşmesi hükümlerine tabi olan kişi" olarak tanımlanmaktadır. (Cenevre Mülteciler Sözleşmesi, 1951) Sözleşmenin 1a maddesine göre: "Mülteci, ırkı, dini, tabiiyeti, belirli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi görüşü nedeniyle zulme uğrayacağından, haklı sebeplerle korktuğu için, vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu korkular nedeniyle o ülkenin korumasını kullanmak isteyebilir veya kullanmak istemez" durumunda olan kişidir. (Çiçekli, 2009: 65) Mültecilere yönelik yapılan bu tanım, genel anlam itibariyle kabul edilse de, Mültecilerin Hukûkî Statüsüne İlişkin 1967 Protokolü ile zaman ve mekân sınırlaması kaldırılmıştır. (Hazan, 2018: 188)

Ülkelere göre farklılaşsa da, henüz karara bağlanmamış bir sığınma başvurusunda bulunan kişiler 'sığınmacı' olarak isimlendirilmektedir. (İHEB, Madde: 14/1). Sığınmacı, ilticasının kabulü amacıyla başvurusunu yapıp bekleyen, diğer bir ifadeyle iltica prosedürünün ön gördüğü

sürecin sonuçlanmasını bekleyen bireye sığınmacı denmektedir. Söz konusu bu başvurular, Federal Almanya'da, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (BAMF) isimli Mülteci ve Göçmen Dairesi tarafından değerlendirilerek; başvuru sahibinin sığınma hakkına sahip olup olmadığını, kendisine mülteci statüsü verilip verilemeyeceğini veya her ikisinin birden reddedilip reddedilmeyeceğini kontrol eder ve değerlendirir. (Almanya Göçmen ve Mülteciler Dairesi, 2023). Sığınmacılar kendi ülkelerinde nasıl bir muameleye tabi tutulduklarını ve neden iltica başvurusunda bulunduklarını izah etmek durumundadırlar. Sığınmacılar tarafından talep olunan bu hakka "iltica hakkı" (İng. "asylum") denir ve iltica hakkı, bazı ülkelerin önceden belirlenmiş koşullara uygun başvurularda bulunan kimselere verdiği hukuki ve politik bir haktır. İltica başvurusu kabul edilen kişi uluslararası koruma statüsüne kavuşur ve kendi isteği dışında geldiği ülkeye geri göndermeye zorlanamaz. Birleşmiş Milletler Mülteci Ajansı (UNHCR) mültecilik statüsünü belirlemede bazı kriterler ortaya koymuştur. Bunlardan biri, kişinin kendi ülkesinde bulunmadığı için uluslararası korumaya muhtaç olup olmadığını, bir kişinin, kendi devletinin artık bunu ırk, din, milliyet, belirli bir sosyal gruba veya siyasi görüşe ait olmak gibi temel insan haklarından mahrum olmamak veya zülüm görmemeyi garanti edemediği veya garanti etmek istemediği için göçmen kişinin uluslararası korumaya ihtiyacı olduğu gerçeğini, kabul eder.

Göçmen (Migrant/in) ve mülteci (Flüchtling) kavramalarını ayıran temel ölçü 'gönüllülük' kavramından daha ziyade uluslararası korumaya ihtiyaç duymak ile ilgilidir. Göçmen, yaşam koşullarını daha da iyi bir noktaya taşımak için kendi isteğiyle ülkesinden çıkan bireydir. Ancak eğer ülkesine geri dönmeyi isterse kendi ülkesinin koruması altında olmayı sürdürecektir. Mülteciler ise ülkelerinde kendilerine yapılan zulüm tehlikesinden kaçmaya çalışan grubu ifade eder. Yani söz konusu bu bireyler, işkence görme veya öldürülme tehdidine karşın kendi ülkelerine dönmek istememektedirler.

Devletler, uluslararası sözleşmeler yanında kendi iç hukuklarında da kanunlar yapmak suretiyle, göç ve göçmenlikle ilgili düzenlemeler yapmaktadırlar. Bu bağlamda Almanya'da iltica hakkı anayasal bir statüye sahip olan temel bir hak olarak kabul edilmektedir. Söz konusu bu hak Anayasa'da şu ifadelerle yer almaktadır: "Siyasi zulüm gören kişiler sığınma hakkına sahiptir. Bu hak, yabancıların resmi olarak sahip olduğu tek temel haktır. Almanya, sığınmacılara koruma ve güvenlik sağlar. Bazı koşulları sağlaması halinde işgücüne sınırsız erişim ve uzatmaya dayalı birkaç yıllık oturum hakkı verir. Geçen yıllarla beraber sığınmacının ülkesindeki şartlar değişmemişse süresiz oturum hakkı tanınır. Sığınmacı diğer yabancılar ve

Almanya vatandaşları gibi sosyal ve ekonomik haklara sahip olur". (Sığınma Kanunu, 1992, Madde: 16a)

1. 2. Almanya'da Sosyal Hizmet Alanları ve Uygulamaları

1. 2. 1. Dezavantajlı Gruplar: Belirli Sorun Alanlarındaki Gruplar

Belirli sorun alanlarındaki gruplar kapsamında; özellikle yoksullar, engelliler, yaşlılar, sosyal anlamda izole olanlar, kadınlar, göçmenler, sorunlu sağlık ve sosyal hizmet olanaklarına sahip kesimler sayılabilir.

Mevcut sosyo-ekonomik gelişme göz önüne alındığında, 1980' lerden bu yana yüksek uzun vadeli işsizlik, kazanılan gelire göre düşük bir emeklilik düzeyi, artan sayıda sözde "çalışan yoksul" ve genel olarak bir azalan ücret payı, yaşlılıkta artan gelir eşitsizliği ve yaşlılıkta yoksulluk bu zorluklar bütününü oluşturmaktadır. Bu konuda önemli artış da beklenmektedir. (Federal Hükümet'in 2005 Yaşlılar Raporu 5, www.bmfsfj.de)

1. 2. 2. Kadınlara Yönelik Sosyal Hizmet Politika ve Uygulamaları

Kadınlar özellikle işgücü piyasasında dezavantajlı konumdadırlar. Adil gelir beklentileri yaratmak ve daha fazla kadını yönetim pozisyonlarına getirmek önemlidir. Erkekler ve kadınlar arasındaki ücret uçurumunun birçok nedeni vardır. Ancak bu, çeşitli önlemlerin birleştirilmesiyle azaltılabilir. Almanya'da bu konuda atılan önemli bir adım, ödeme yapılarında şeffaflığı teşvik eden yasadır. Tüm Avrupa'da kadınlar erkeklerden daha az kazanmaktadır. (www.bmfsfj.de)Almanya'da kadın ve erkek arasındaki ücret farkı %19 dur, aynı resmi niteliklere, makamlara ve aynı özelliklere sahip olsalar bile, ücret farkı hâlâ % 6'dır. Bu, işgücü piyasasında kadınlara karşı gizli ayrımcılığın da açık bir göstergesidir. Kadınlar erkeklerden farklı meslekler seçmektedirler. Teknik mesleklerdense, daha az ücret ödenen sosyal veya kişisel hizmetlerde daha sık çalışmaktadırlar. Özellikle, (daha uzun vadede) aile ile ilgili kariyer molası ve daha sonra yarı zamanlı çalışmaya ve mini işlere dönüş, bunun bir başka nedenidir. Sosyal güvenlik primlerine tabi kadınların % 47'si yarı zamanlı çalışmaktadır. Sözde mini işlerin neredeyse % 62'si kadınlar tarafından gerçekleştirilmektedir. Buna ek olarak, kadınlar hâlâ daha zayıf kariyer fırsatlarına sahiptirler; kadınlar yönetim pozisyonlarında, özellikle üst pozisyonlarda yetersiz temsil edilmektedirler. Yönetim pozisyonları genelde tam zamanlı doldurulurken kadınların tercihi olan yarı zamanlı olarak nadiren doldurulmaktadır. Rol stereo-tipleri ve cinsiyete özgü atıflarda, iş değerlendirmesi, performans değerlendirmeleri veya personel alımı üzerinde bir etkiye sahip olmaya devam etmekte ve çoğunlukla dolaylı dezavantaja ve dolaylı ayrımcılığa yol açabilmektedirler. (www.bmfsfj.de)

1. 2. 3. Göçmenlere Yönelik Hizmetler

Federal hükümet ve eyalet hükümetleri, mültecilerin Almanya'ya kabul edilmesini, bir bütün olarak tüm toplumun sorumluluğu olarak görmektedir.

Federal Bağımsız Refah Hizmetleri Birliği (BAGFW) dernekleri bu sorumluluğu uzun süredir üstlenmekte ve mültecilerin kabulünde önemli rol oynamaktadır. AWO ise, 1955 yılındaki ilk işgücü alım anlaşmasından bu yana ve 2005 tarihli Göç Yasası ve federal programlar Yetişkin Göçmenler için Göç Danışmanlığı (MBE) ve Gençlik Göç Hizmeti (JMD) ile mülteci sosyal hizmeti çerçevesinde göç toplumunun şekillendirilmesinde yer almaktadır.

Son yıllarda, Federal Cumhuriyetin pek çok yerinde mülteci sosyal hizmetlerinin genişlemesi ve gelişmesi çok hızlı gerçekleşmiştir. Bununla beraber zorlu bir kabul ve karşılama süreci olmuştur. Bunun sebepleri hızlı gelen göç dalgalarını karşılama ve kabul merkezlerinin henüz yeterli derecede hazır olmaması, çok az mali kaynak ayrılmış olması ve vasıflı personel yetersizliği sayılabilir. (AWO Bundesverband e.V., 2018:7)

1. 2. 3. 1. Sığınmacı ve Mültecilere Yönelik Sosyal Hizmetler

Sosyal hizmetin uygulama alanlarından biri de insanlara kendi sorunlarını çözme ve onlarla baş etme kapasitelerini daha etkili kullanmalarını öğretme, insanlar ve kaynak sistemler arasındaki ilk bağlantıları kurmaya yardımcı olmaktır. Sığınma deneyimi, insanda şok, reddetme, inanmama, saldırganlık, kızgınlık, depresyon, ilginin kaybı, intihar girişimi, uyuşukluk, pazarlık, kabullenme gibi farklı tepkileri ortaya çıkartan bir süreçtir. Bu süreçte mültecilerin toplumdan beklentileri; güçlendirilmiş bir psikolojik var olma hissi, ekonomik destek, bağımsızlık, hayatlarını kontrol ve yönlendirme gücü, kültür, dil ve dinini yaşama ve toplum ile iletişimdir. Mültecilik konusunda yaşanan bütün süreçlerin birbiriyle bağlantısı bulunduğundan, bir aşama diğerini etkilemektedir. Bundan dolayıdır ki var olan durumlar, bütün yönleriyle ele alınmalı, bütüncül bir bakış açısı, problem çözme sürecine yansıtılmalıdır. Özellikle sığınmacılara yönelik sosyal hizmet müdahalesi genelci bir uygulamaya tabi olmalıdır. Federal Aile, Yaşlılık, Kadın ve Gençlik Bakanlığının altında bulunan Göçmen ve Mülteci Dairesi (Bundesamt für Migration und Flüchtlinge) bu konuda çalışmalar yürütür. Federal Almanya İltica Yasası'nın 1.Paragraf 3.Fıkrası'na göre; Kişinin zulme uğrayacağı korkusu varsa, o kişi mülteci olarak kabul edilir. Bu zulüm; " Irk, din, milliyet, siyasi görüş ya da belirli bir sosyal toplumsal gruba üyelik nedeni ile de oluşabilir. Cinsel şiddet de dahil olmak üzere, fiziksel ya da ruhsal şiddet eylemleri, yasal, idari, polis baskısı, ayrımcı bir şekilde

uygulanan adli tedbirler, orantısız veya ayrımcı kovuşturma veya cezalandırmalar, cinsiyete özgü veya çocuk özel niteliğine dayalı eylemlerdir".

Federal Almanya sosyal hizmet çalışmaları kapsamında yasal çerçeve olarak ülke sınırları içerisinde bulunan tüm insanlara eşit olarak bakmak durumundadır. Bu neden ile ister yerleşik olsun isterse sığınmacı/mülteci olsun, sosyal yardım almaya hak kazanabilmek için, "kendi kendilerine yetemeyen ve yardım edecek kimseleri olmayanların sosyal yardım almaya hakkı vardır." Sosyal hizmet kapsamında yapılan yardımlar, kişinin muhtaç duruma düşmesine kendisinin veya bir başkasının neden olup olmadığına bakmamaktadır (de.wikipedia.org). Bu bağlamda 0-5 yaş arasındaki çocuklara toplamda 312 Euro, 6-13 yaş arasına 341 Euro, 14-17 yaş arası gençlere 408 Euro, yatarak tedavi gören bir tesisteki yetişkinler ve ebeveynlerinin evinde yaşayan 25 yaş altındaki yetişkinlere 368 Euro, apartman dairesi veya toplu konaklamadaki çiftlere 413 Euro, yalnız yetişkin veya yalnız ebeveyne 460 Euro aylık sosyal destek verilmektedir.(bmas.de).Bununla birlikte, Federal Almanya'da ikameti bulunmayan mülteciler ve yabancılar da Federal Mülteciler Yardım Kanunu kapsamında sosyal yardım almaktadırlar.(www.caritas.de)

Mültecilerin ülkelerini zorunlu olarak terk etmek durumunda kalmaları ve geldikleri ülkelerdeki yaşamlarını devam ettirme durumları ile ilgili sorunlarına ilişkin bilimsel ve disiplinler arası bir yaklaşımla çözümlere odaklanmak gerekmektedir. Bu bağlamda da mültecilik alanında sosyal hizmet uygulamalarının neler olduğunu ve neler olabileceğinin belirlenmesi büyük önem arz etmektedir.(www.worldbank.org)

Mülteci sorunlarına kalıcı çözümler Federal Almanya'da gerek federal ve gerekse eyalet düzeyinde şu üç temel kalıcı çözüm boyutunda ele alınır.

Gönüllü olarak gelmiş oldukları vatanlarına geri dönme: Gerçekleşmesi zor ve uzun vadeli olsa da gönüllü olarak gelmiş oldukları vatanlarına gönüllü olarak dönmeyi istemeleri sığınmacı ve mülteciler arasında en çok tercih edilen çözümdür. Temelde kişilerin ülkelerindeki yaşam koşulları iyi olduğunda, ülkelerini terk etmeyecekleri varsayımından hareket edilir. Ülkedeki baskı yaratan koşulların kalkması ile insanların ülkelerine dönecekleri varsayılır. Fakat ülkelerinin koşullarının değişmesi için kökten değişiklikler gerekir, bu da çoğu zaman çok zordur. (Krause, 2004: 73-83)

Yerel Yerleşim: Gönüllü geri dönüş mümkün olmadığında en çok başvurulan çözümdür. Mültecileri, ikamet ettikleri ülkede kendi kendilerine yetebilecek hale getirecek

düzenlemelerdir. Bu süreç içerisinde mültecilerin topluma entegrasyonunun sağlanması açısından dil kursları ve meslek eğitim programları uygulanır. (Krause, 2004: 73-83)

Üçüncü Ülkeye Yerleştirme: Yerel bütünleşme mümkün olmadığı durumlarda, diğer bir ülkeye yerleştirme gündeme gelir. Bu konuda mültecilere gerekli danışmanlık ve ön hazırlama hizmetleri verilir. Yerleştirilebilecek üçüncü ülke, AB Parlamentosu tarafından "Güvenilir Ülke" statüsünde olması gerekir. Bu bağlamda AB destek programları ile sığınmacı konumundan mülteci statüsü kazanan kişiler organize edilmiş bir üçüncü ülkeye yerleştirilir. (Krause, 2004: 73-83)

Alman Sığınma Prosedürünün İşleyişi: Federal Göçmenler ve Mülteciler Dairesi (BAMF) sığınma başvuruları için yetkili makamdır. BAMF, Federal İçişleri Bakanlığı'nın (BMI) Nürnberg şehrinde bulunan bir üst federal makamıdır. Federal Almanya, göç ve entegrasyon için yetkili merkez olarak sadece sığınma prosedürünün ve mülteci korumasının uygulanmasından değil aynı zamanda ülke çapında entegrasyonun teşvik edilmesinden de sorumludur. Görevleri arasında göç araştırmaları da bulunmaktadır. Saha ofisleri, karşılama merkezleri ve karar verme merkezleri dahil kurumlarıyla, mülteci koruma ve entegrasyon çalışmalarındaki tüm aktörlerle doğrudan temas halindedir.

Karşılama Merkezleri: Karşılama merkezleri, sığınma prosedürü kapsamında merkezi bir erişim noktasıdır. Karşılama merkezlerinde, sığınma prosedürü için gerekli olan tüm adımlar tek bir çatı altında toplanmaktadır. Bu, eyaletlerin sağlık muayenesini, kişisel verilerin toplanmasını ve kimlik kontrolünü, Federal Ofisin iltica başvurusu üzerine başvuru, duruşma ve kararını ve yerel istihdam ajansı tarafından işgücü piyasasına girişi ile ilgili ilk istişareyi kapsar.

Saha Ofisleri / Bölgesel Ofisler: Federal Ofis, saha ofislerinde başvuru, duruşma ve daha karmaşık vakalarla ilgili karar vermeyi ve sığınma prosedürünü yerine getirir. Bölgesel ofisler olarak da adlandırılan bazı saha büroları, entegrasyon tedbirleri sağlayıcılarının irtibat noktalarıdır ve yerel entegrasyon çalışmalarından sorumludurlar.

Karar Verme Merkezleri: Karar verme merkezleri, daha önce dinlemiş oldukları başvuru sahiplerinin sığınma başvurularına karar verirler. Bu özellikle, Suriye, Irak ve Eritre menşeli ülkelerden gelen başvurular için geçerlidir. Bununla karar merkezleri, karşılama merkezlerinin ve saha ofislerinin yükünü azaltır. (www. Bamf.de)

Sığınma başvurusundan iltica prosedürünün sonuna kadar çeşitli aşamalar tamamlanmalıdır. Mültecilerin, geldikleri zaman ya da hemen sonrasında bir hükümet kuruluşuna rapor vermeleri

gerekir. Bu, sınırda veya daha sonra ülke içinde olabilir. Ülkeye girerken sığınma başvurusunda bulunan herkes sınır dairesi ile irtibata geçer. Sınır dairesi, sığınmacıları en yakın ilk kabul tesisine gönderir. Sığınma başvurularını yalnızca Almanya'da yapanlar, polis, göçmenlik bürosu, bir resepsiyon merkezi veya doğrudan bir karşılama merkezi gibi bir güvenlik makamıyla temasa geçebilirler. Ancak o zaman sığınma prosedürü başlatılabilir.

Varış ve Kayıt: Almanya Cumhuriyeti'ne sığınmacı olarak başvuran herkesin kaydı alınır. Burada kişisel veriler, fotoğraf ve parmak izleri, merkezi olarak saklanır. İhtiyaç duyan tüm kamu yetkililerinin bu verilere erişimi olacaktır. Kayıt belgesi olarak, kişilere Federal Ofisin resepsiyon merkezinden, karşılama merkezinden veya şubesinden geliş belgesi verilir. Geliş belgesi, Almanya'da kalacağınızı ispatlayan ilk resmi belgedir. Bu belge sayesinde konaklama, tıbbi bakım ve yiyecek gibi devlet yardımlarından yararlanma hakkına sahip olunur. İltica başvurusu yapılıyorsa, Federal Ofis kayıtlı verileri Yabancılar Sicili`ne (AZR) girecektir. AZR, Federal Ofis tarafından merkezi olarak yönetilen, ülke çapında kişilerin bilgilerine dayalı bir dosyadır. Almanya'da kalan veya kalmış yabancı insanlar hakkında bilgi içerir. Tüm göçmenlik makamları görevlerini yerine getirirken bu verilerle çalışırlar. Başlangıçtaki dağılım ve konaklama İlk önce, tüm sığınmacılar ilgili federal eyaletin en yakın kabul merkezlerine alınmaktadırlar. Böyle bir kurum, geçici ya da uzun süreli konaklamadan sorumlu olabilir. Belirli bir kayıt dairesine tahsisat, mevcut kapasitelerle belirlenir. Buna ek olarak, sığınmacının geldiği ülke de, Federal Ofis'in hangi şubesinde veya hangi varış merkezinde işleme tabi tutulacağı konusunda rol oynar: Buna köken ülke yetkililiği denir. Menşe ülkesine bağlı olarak, sığınmacılar kabul merkezlerinde altı aya kadar veya başvurularına karar verilene kadar barınabilirler. Bununla birlikte aile birleşimi gibi belirli koşullar altında, zaman içinde başka bir yere yerleştirilebilirler. Adil bir dağıtım için EASY (sığınmacıların ilk dağılımı) Kota Sistemi bulunmaktadır. Bu Königsteiner anahtarına bağlıdır. Dağıtım oranı, Bund-Länder (Devlet-Eyaletler ya da Federasyon-Eyaletler) Komisyonu tarafından yılda bir kez belirlenmekte ve her eyaletin kabul edeceği sığınmacıların oranını belirlemektedir. Böylelikle eyaletlere adil bir dağılım sağlanır. (www. Bamf. de)

Sorumlu Kabul Tesisi: Sorumlu kabul tesisi sığınmacılardan sorumludur. Kaldıkları süre boyunca, günlük hayatta kişisel ihtiyaçlarını karşılamak için aylık bir miktar para alırlar. Yardımların türü ve miktarı Sığınmacılar Yararları Yasası tarafından düzenlenir. Bunlar arasında: gıda, konut, ısınma, giyim, sağlık ve kişisel bakım, hane halkı ve tüketim malları için temel hizmetler, kişisel ihtiyaçlar, hastalıklar, gebelik ve doğumları kapsayan hizmetler bulunmaktadır. Hizmetler aynı zamanda bağlantılı konaklama birimlerinde (ortak bir

konaklama veya özel bir daire gibi) sağlanmaktadır. (bamf.de).Bireysel Sığınma Başvurusu Federal Ofis'in bir ofisinde veya bir karşılama merkezinde kişisel başvuru gerçekleşir. Bu randevu için bir tercüman hazırda bulunur. Bu sayede, sığınma sürecinde talepte bulunanların hak ve yükümlülükleri kendilerine açıklanır - kendi dillerinde yazılı olarak tüm önemli bilgiler sunulur. Daha önce yapılmadıysa, başvuru esnasında kişisel veriler toplanır. Sığınmacıların kimliğini kanıtlamaları mümkün ise istenir. Pasaporta ek olarak, doğum belgeleri ve ehliyet gibi diğer kişisel belgeler de bu amaçla kabul edilir. Orijinal belgeler Federal Ofis tarafından fiziki-teknik belgesel incelemeler (PTU) aracılığıyla kontrol edilir. Başvuranlar fotoğraflanır; 14 yaşın üzerindekilerden de parmak izi alınır. Bu veriler bir ilk başvuru, bir sonraki başvuru ya da muhtemelen tekrar başvuru olup olmadığını kontrol etmek için Yabancılar Merkez Sicil ve Federal Kriminal Dairesi'nde olan bilgiler ile karşılaştırılır. Avrupa çapında bir sistem (Eurodac), sığınma talebinden başka bir Avrupa ülkesinin sorumlu olup olmadığını belirlemek için kullanılacaktır. Başvuru genellikle şahsen yapılır. Hastalık ve küçük yaş gibi istisnâi bazı durumlarda yazılı olarak da verilebilir. Sığınma başvurusu yapıldıktan sonra, başvuranlara kalma izni belgesi verilir. Bu belge sayesinde sığınmacılar resmi makamlara Almanya'da legal olarak ikamet ettiklerini ispatlarlar. Kalma izni, sorumlu kabul makamının bölgesi (Residenzpflicht) ile sınırlandırılmıştır. Kalma ihtimali düşük olan kişiler karar verilene kadar, kabul tesislerinde kalmak zorundadırlar. İltica başvurusu reddedilir veya kabul edilemez bulunursa, ülkeden çıkışlarına kadar burada kalmaları zorunludur. Bu süre boyunca, onlar (sadece Göçmenlik Bürosu izniyle) çalışabilir ve Federal Ofisi'nden izin alınca geçici olarak sadece bölgelerini terk edebilirler. Kalma ihtimalleri yüksek olan kişiler dahil başlangıçta kalma izni belgesinde (Aufenthaltsgestattung'da) belirtilen bölgede kalabilirler. Bu bölgeyi geçici olarak terk etmek istiyorlarsa izin almak zorundadırlar. Bu durum üç ay sonra biter ve hareket alanı tüm devleti kapsayacak şekilde genişler. (www. bamf.de)

Dublin Prosedürünün İncelenmesi: Dublin prosedürü, sığınma başvurusunun incelemesinden önce yapılan yargılama usulüdür. Bir sığınma başvurusunun incelenmesinden hangi Avrupa devletinin sorumlu olduğunu tanımlar. Dublin Yönetmeliği, Dublin bölgesinde sağlanan her bir sığınma başvurusunun içeriğinin sadece bir devlet tarafından kontrol edilmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Dublin bölgesi, Avrupa Birliği, Norveç, İzlanda, İsviçre ve Lihtenştayn üye devletlerini içerir. İltica koruması bu ülkelerden birinde zaten verilmişse, Almanya'da sığınma başvurusunun incelenmesi mümkün değildir. Bir üye devlet başka bir üye ülkede sığınma prosedürünün yerine getirilmesi gerektiğine karar verir ise, söz konusu durumda bir devir talebini sağlar.

Devir kabul edilir ise Federal Daire bunları öngören bir karar yayınlayacaktır. Aynı zamanda ilgili kişiyi bilgilendirir ve transferleri engelleyebilecek olası nedenler var ise bunları öğrenir. İlgili kişi bu karara karşı bir dava açabilir. Dava sonuçlanana kadar üye ülkeye bir transferin yapılmasına izin verilmemektedir. Bir transfer altı ay içinde gerçekleşmediği takdirde, transfer sorumluluğu, devir talep eden üye devlete geçer. Kişi gözaltında ise, transfer süresi en fazla bir yıla kadar uzatılabilir. İlgili kişi bulunamazsa, azami olarak 18 aya kadar uzatılabilir. Kişisel görüşme, başvuru sahiplerinin iltica prosedürü içerisindeki en önemli randevusudur. Bu nedenle, yardım kuruluşları, görüşmeye hazırlık konusunda yardım teklifinde bulunurlar. Federal Ofis'te karar mercileri duruşmayı yürütmekle yükümlüdürler. Başvuranları, tercümanın da bulunduğu bu randevu gününe davet ederler. Başvuru sahipleri bu randevuya mutlaka katılmalı ya da yazılı olarak neden katılamadıkları konusunda (örn. sağlık nedeniyle) zamanında bilgilendirmelidirler. Yoksa sığınma başvurusu reddedilebilir veya prosedür durdurulabilir. (www.bamf.de)

Duruşmalar halka açık değildir. Bununla birlikte, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), bir temsilci avukat ve refakatsiz reşit olamayanların velileri katılabilir. Güvenilir bir başka kişinin katılımı ilk olarak Federal Ofis tarafından onaylanmalıdır. Duruşmaların amacı, kaçışın bireysel nedenlerini öğrenmek, daha detaylı bilgiler kazanmak ve çelişkileri açıklığa kavuşturmaktır. Karar vericiler, başvuranın menşe ülkelerindeki koşullarına vakıftırlar. Duruşma sırasında, başvuru sahiplerinin kaçış nedenlerini açıklamak için yeterli zamanı olacaktır. Özgeçmişlerini ve yaşam koşullarını tasvir eder, kaçış güzergahını ve akıbetlerini anlatırlar. Ayrıca, menşe ülkelerine dönme durumunda oluşacak olan şartlar hakkındaki değerlendirmelerini de ifade ederler. Bütün bunlar için, haklı bilgi ve mümkünse kanıt sunmakla yükümlüdürler. Bu, fotoğraf, polis veya diğer makamlardan gelen belgeler, gerekirse tıbbi sertifikalar da olabilir. Açıklamalar tercüme edilmekte, kaydedilmekte ve başvuranlar için tekrar onların ana dillerine geri çevrilmektedir. Bu onlara söylenenleri takviye etme veya düzeltme fırsatı verir. Son olarak tutanaklar imzaya sunulur. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Cenevre Mülteci Sözleşmesi'ne riayet edilmesini sağlar. BMMYK, çalışmaları hakkında bilgi istediğinde, Federal Ofis bunları sunar. Kendi görevlerini yerine getirmek amacıyla, Federal Daire'nin kararlarını ve sebeplerini gözden geçirebilir. Başvuru sahiplerinin kimliğine ilişkin şüphe varsa, Federal Ofis dil uzmanlarına danışılan bir metin ve dil analizi vasıtasıyla bir inceleme gerçekleştirir. Bu tür olaylar federal güvenlik birimine bildirilir. Bir taraftan birim, Ortak Karşı Terörizm Merkezi (GETZ) ve Ortak Karşı Terörizm Merkezi (GTAZ) ile yakın bir işbirliği içinde çalışmaktadır. Öte yandan, veri

koruma seçeneklerinin bir parçası olarak güvenlik makamlarıyla otomatik bir veri karşılaştırması da yapmaktadır. Federal Dairenin kararı Federal Ofis, kişisel duruşma, belge ve delillerin ayrıntılı incelenmesi suretiyle sığınma başvurusu hakkında karar verir. Bireysel kader, karar verilirken ön plandadır. Karar yazılı olarak teyit edilecek ve başvuru sahibine, yetkili temsilciye ve yetkili göçmenlik makamlarına gönderilecektir. Federal Ofis, her iltica başvurusunda, Sığınma Yasası temelinde, sığınma, mülteci koruması, yan koruma veya tehcir yasağı olmak üzere dört koruma biçiminden birinin var olup olmadığını inceler. Ancak bu koruma biçimlerinin hiçbiri sorgulanamazsa, sığınma başvurusu reddedilir. (www. bamf.de)

Dört Koruma Şekli

1- İltica hakkı: İltica hakkı olan ve dolayısıyla siyasi olarak zulüm gören kişiler, ırklarına, milliyetlerine, siyasi kanaatlerine, dini inançlarına veya belirli bir toplumsal gruba bağlılıklarına dayanarak, menşe ülkelerine dönmeleri durumunda ciddi bir insan hakları ihlaline tabi tutulacaklardır. Güvenli bir üçüncü ülke aracılığıyla giriş yaparken, sığınma hakkı tanınmaz. Güvenli bir üçüncü ülke olarak Sığınma Yasası, Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin yanı sıra Norveç ve İsviçre'yi de tanımlamaktadır. Hukuki temeller ve sonuçlar: Anayasanın 1.Maddesi'nin 16.Fırkası (Art. 16a Abs. 1 GG -) gereği üç yıla kadar ikamet izni - Geçim ve yeterli Almanca bilgisinin edinilmesi gibi ön koşulların yerine getirilmesi halinde, üç veya beş yıl sonra yerleşme izninin yerine getirilmesinin imkanı üzerinedir. İşgücü piyasasına sınırsız erişim – İstihdam izni - Ayrıcalıklı aile birleşimi hakkı imkanlarına kavuşma imkanıdır.

2- Mülteci Koruması Mülteci: koruması iltica talebinden daha kapsamlıdır ve ayrıca devlet dışı aktörlerin kovuşturulmasına da müdahale eder. Cenevre Mülteci Sözleşmesi uyarınca, devletlerin ve devlet dışı aktörlerin ırk, din, milliyet, siyasi inanç veya aidiyetlerine dayalı zulüm korkusuyla kaçanlar mülteci olarak kabul edilir. Bu kriterler, menşe ülkelerinin korunmasını talep edemiyorlarsa veya haklı korkularından dolayı kullanmak istemiyorlarsa da geçerlidir. Hukuki temeller ve sonuçlar:(Bölüm 3 Paragraf 1 İltica Yasası)- Üç yıla kadar ikamet izni - Geçim ve yeterli Almanca bilginin edinilmesi gibi ön koşulların yerine getirilmesi halinde, üç veya beş yıl sonra uzlaşma izninin yerine getirilmesi mümkündür. - İş gücü piyasasına sınırsız erişim – İstihdam izni - Ayrıcalıklı aile birleşimi hakkı imkanlarının sunumudur.

3-İştirak koruması: İştirak korumasına hak kazananlar, menşe ülkelerinde zarar görme tehlikesi bulunduğundan korkmaları için geçerli sebepleri olan ve menşe ülkesinin korunmasını talep edemeyecekleri veya tehdit nedeniyle onları kullanmaya istekli olmayan ve bundan korkan kişiler için geçerlidir. Hem devlet hem de devlet dışı aktörlerden ciddi zararların gelebilme

ihtimali vardır. Ciddi zarar: Ölüm cezası, işkence, insanlık dışı ya da aşağılayıcı cezanın uygulanması, uluslararası ya da yerli silahlı çatışmalarda rastgele bir kuvvete bağlı olarak bir sivilin yaşamına ya da bütünlüğüne ciddi biçimde tehdit oluşturması. Hukuki temeller ve sonuçlar:İltica Kanunu 1.Madde 4.fıkrası (§4 Abs. 1 AsylG) gereğince, Bir yıllık ikamet izni - İki yıl uzatma imkânı.Beş yıl geçtikten sonra (sığınma prosedürü dahil) yerleşme izni, bir geçim kaynağı ve yeterli Almanca bilginin edinilmesi gibi ön koşulların yerine getirilmesi durumunda mümkündür. - İş gücü piyasasına sınırsız erişim – İstihdam izni - Ayrıcalıklı aile birleşimi hakkı yok (16.03.2018'e kadar).

4- Ulusal Tehcir Yasağı: Koruma arayan bireyin hedef ülkeye dönüşü, eğer İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Avrupa Sözleşmesi (AİHS) ihlal ediliyor ise yahut bireyin yaşamına ve özgürlüğüne karşı önemli somut bir tehlike var ise engellenir. Geri dönüşte hastalığın ağırlaşma durumu var ise, bu sağlık nedenlerinden ötürü önemli ölçüde somut tehlike olarak kabul edilir. Bu durumda, hedef ülkede Federal Almanya Cumhuriyeti ile eşdeğer bir tıbbi bakım kalitesi şart koşulmaz. Hedef devlet yeterli tıbbi bakımı kısmen sağlasa bile yeterlidir. Ulusal bir tehcir yasağı varsa, bu yasağın geçerli olduğu bir devlete geri gönderme yapılamaz. İlgili kişilere yabancılar dairesi tarafından ikamet izni verilir. Bununla birlikte, tehcir yasağı, ilgili kişilerin başka bir ülkeye seyahati mümkün ve makul veya işbirliği yapma yükümlülüklerini yerine getirmemişlerse, devreye girmez. (www.bamf.de)

Mülteci sosyal hizmetlerine danışmanlık ve destek amacıyla yapılması gereken oldukça fazla görev vardır. İlk yerleştirme, yurda kabul, Bakım - Merkezî Göçmenlik Bürosu ile transfer düzenlemeleri (ZABH), oda hazırlığı, karşılama ve odalara dağılım, yurt içinde gerektiği takdirde oda değiştirme, gerekli evrakların doldurulmasında yardım, ofis hizmetlerinde, göçmenlik bürosunda, sosyal hizmetlerde kayıt için eşlik etme, yurt kuralları ve işleyişi hakkında bilgilendirme gibi görevler sayılabilir. (www.bmsfsj.de)

Diğer taraftan, mâli ve sosyal koruma, sosyal yardımda hak ve yükümlülükler konusunda danışmanlık, AsylbLG, SGB II, III kapsamındaki başvuruların formülasyonu ile ilgili yardım; XII, vakıf veya finansman kurumlarında, hukuki yardım, eğitim paketi hizmetleri, ek yardım ve tek seferlik yardım talebinde bulunmak, hizmet sunucuları tarafından itiraz edilebilir şikayetlerin iliştirilmesi, belirsiz iddialarda, sosyal hizmetler ile mülteciler arasındaki arabuluculuk, borç konularında ilk danışma ve borç danışmanlığı merkezlerine ve tüketici merkezlerine sevk, hizmet sağlayıcıların değiştirilmesinde destek ve yardım (örn. sosyal yardım bürosu iş merkezine), Sosyal Yardımlaşma Bürosu tarafından duruşmalara eşlik edilmesi, işsizlik yardımı ve işsizlik yardımı başvurusunda yardım, sağlık sigortası veya çocuk parasıyla

ilgili sorunlar konusunda danışma ve yardım, ilgili ofislerle, danışma merkezleriyle ve avukatlarla temasların sürdürülmesi ve gerektiğinde ilgili bürolara gönderilmesi, taksitli ödeme sözleşmelerinin ödenmesinde yardım gibi konularda da destek sağlanmaktadır. (www.fluechtlingsrat-mv.de)

Ayrıca aile ve çocuğa yönelik hizmetler de verilmektedir. Aile, anaokulu ve okul hakkında sorular, bakım, boş vakitlerde organizasyonlar için yardım rolleri, toplulukla tatil gezileri ve benzeri imkanlar, çocuk yuvası, Noel Partisi vb. için yurttan gelen teklifler, aile merkezleri ve dinlenme tesisleri ile iş birliği, ödev yardımı veya öğrenmeyi desteklemek için gönüllülerle işbirliği, ödev yardımı ve yardım teklifleri üzerinden arabuluculuk organizasyonu yapmak gibi desteklerdir.

Danışma, Almanya okul sistemi ve sonraki eğitim imkânları hakkında bilgi, okul danışmanlığı eğitimi, uygun anaokulu, okul ve okul sonrası mekanları arama konusunda yardım, ebeveynlerin okul veya anaokuluna temasıyla ilgili yardım, (www.bmfsfj.de) çocuk parası, okul malzemeleri, okul gezileri vb. başvuruları için yardım, okul değişikliği ile ilgili yardım, Ü7 prosedüründe bir okul bulma konusunda yardım, anormal performans için ders ve diğer finansman fırsatlarının sağlanması, eğitimle ilgili tavsiyeler, çatışmalarda arabuluculuk, uygun yardım başvurusu ve finansman fırsatları için yardım yapmak da diğer destekler olarak sağlanmaktadır. (www.arbeitsagentur.de)

Bütün bu maddi destekler yanında manevi gelişim ve sağlık alanına de katkı sunulmaktadır. Psikososyal sorunlarda / sağlık konularında ve psikososyal zorluklarda yardım, danışma ve bakım - AsylbLG'ye göre tıbbi bakım danışmanlığı, sağlık sisteminin açıklanması, bir sağlık sigortası bulma yardımı, hekimlere, terapi tesislerine ve danışma merkezlerine aracılık yapılması ve bu tesislerle temasın sürdürülmesi, sağlık departmanı ile işbirliği içinde, tedavi ihtiyaçlarının açıklığa kavuşturulmasında yardım, doktor ziyaretleri ve hastanede kalma durumlarında dil aracılarının organizasyonu ve yerleştirilmesi, tıbbi yardım başvurusunda yardım, eş ödemelerinden muafiyet başvuruları, ev hemşireliği ve çocuk bakımı organizasyonu, kriz desteği ve gerekirse müdahale, tedavilerin uygulanması, rehabilitasyon önlemleri, özel gerekli operasyonlar gibi destekler bu bağlamda zikredilmeye değer örneklerdir. (www.fluechtlingsrat-mv.de)

1. 2. 3. 2. Almanya'daki Göçmen Örgütleri

Federal Kadın Bakanlığı, Almanya'da bir ağ oluşturarak siyasi ve sosyal eşitliği savunmak isteyen göçmen kadınları desteklemektedir.

Pek çok göçmen kadın, farklı şekillerde örgütlenmiş ve geniş bir faaliyet yelpazesi sunan bağımsız gruplar ve dernekler halinde ülke çapında ağ oluşturmuştur. Federal Aile İşleri Bakanlığı'nın buradaki amacı, göçmen kadınlar ve onların öz-örgütlenmelerinin ağ kurmasını teşvik etmek ve desteklemektir. (Brücker, Rother ve Schupp, 2016)

Göçmen Kadın Örgütlerinin Şemsiye Organizasyonu –“ Da-Migra”:

Göçmen kadın örgütlerinin çatı kuruluşu Da-Migra, 2014 yılından bu yana ülke çapında, kökenden (etnik, dini, mezhebi vb.) bağımsız bir şekilde ve kadınlara özgü, göçmen kadın örgütleri çatı kuruluşu olarak faaliyet göstermektedir.

Da-Migra siyasi, ideolojik ve dini açıdan bağımsızdır. Da-Migra kendisini 60'tan fazla göçmen kadın örgütünün sözcüsü ve temsilcisi olarak görmekte ve Almanya genelinde siyaset, kamu, medya ve iş dünyasında göçmen kadınların çıkarları için kampanya yürütmektedir.

Da-Migra için yol gösterici ilke ve temel hedef, göçmen kadınların Almanya'daki toplumsal yaşama; eşit, siyasi, sosyal, mesleki ve kültürel katılımını içeren güçlenmedir. Aynı şekilde ırkçılık, cinsiyetçilik ve sosyal eşitsizlikle mücadele ile de ilgilenmektedir. Bu nedenle şemsiye kuruluş, ister sosyal ve etnik köken, ister cinsiyet, ten rengi, cinsel kimlik, engellilik, yaş veya ideoloji temelinde olsun, insanlara yönelik her türlü ayrımcılığa karşı çıkmaktadır. Da-Migra bunu yaparken Avrupa ve uluslararası insan hakları sözleşmelerine atıfta bulunmaktadır.

Sivil toplum, göçmen katılımı ve federal düzeydeki siyasi karar alıcılar arasındaki kesişme noktasındadır. Bu konumlandırma Da-Migra'nın iç ve dış görevleri birleştirmesini sağlar. Dahili olarak,göçmen kadın örgütlerinin birbirleriyle iletişim kurması, uzmanlaşması ve güçlenmesi için çalışırken harici sahada,göç,kaçış,sığınma geçmişi olan kadınların çıkarlarını bir araya getirerek onları federal düzeyde duyulabilir ve görünür kılar. (www.damigra.de)

1. 2. 3. 3. Göçmen Ailelere Destek

Almanya'da göç geçmişi olan aile çok fazladır: Toplam 8,2 milyon aileden, 2,8 milyonunun göç geçmişi vardır. Bu yüzde 34’lük bir paya denk gelmektedir. Göçmenlerin uyumlarını desteklemek, Federal Aile İşleri Bakanlığı'nın temel meselelerinden de biridir(www.bmfsfj.de)

Almanya'daki her üç aileden birinin, göçmenlik geçmişi olan en az bir ebeveyni vardır. Federal Aile İşleri Bakanlığı, "Yaşayan Çeşitlilik: Almanya'da Göçmen Geçmişi Olan Aileler" adlı yayında bu ailelerin gerçeklerini inceleyerek göç geçmişi olan ailelerin yaşam durumunu, eğitime katılımını, bu ailelerin ekonomik durumunu ve mesleki entegrasyonu ile aile ve iş uyumluluğuna ilişkin istatistiksel verileri bir araya getirmiştir.(www.bpb.de)

Yeni Göç Etmiş Ailelere Ebeveyn Rehberi Desteği;

Küçük ve okul çocukları olan yeni göç etmiş ailelerin Almanya'ya daha iyi uyum sağlamalarını gerçekleştirmek ve özellikle çocukların eğitime hızlı erişimini kolaylaştırmak için Federal Aile Bakanlığı, 2017'de " Mülteci Ailelerine Destek için Ebeveynlere yönelik Güçlü Ağlar" federal programını başlattı. 12.000'den fazla nitelikli ebeveyn rehberi, Federal Aile İşleri Bakanlığı'nın federal programları Elternchancen ve Elternchance II'de, bu projenin bir parçası olarak yer almaktadırlar.(www.elternchancen.de)

Bu erken çocukluk veya sosyo-eğitim uzmanlarının çoğu, mülteci ailelerle birlikte çalışmakta, onlara sürekli eşlik etmekte ve onlara günlük yaşamda gerekli yönlendirmeyi yapmaktadırlar. (www.bmfsfj.de

Göçmen Kadın ve Annelerin Entegrasyonu;

Göçmen kökenli aileler, hâlâ işsizlikten özellikle etkilenmekte ve transfer ödemelerine bağımlı kalmaktadırlar. Anneler istihdam edildiğinde bu bağımlılık önemli ölçüde azalmaktadır. Ayrıca göçmen ailelerden gelen annelerin istihdamının ve yaygın sosyal entegrasyonunun tüm ailenin ve özellikle çocukların entegrasyonunu olumlu yönde etkilediği de kanıtlanmıştır. Araştırmalar, reşit olmayan çocukları olan göçmen kadınların kendi geçimlik işlerini çok önemli olarak değerlendirdiklerini göstermektedir. Almanya'da yaşayan göçmen annelerin neredeyse yarısı istihdam edilmemekte, ancak bu annelerin yaklaşık yüzde 68'i istihdam edilmeyi istemektedir ve üçte birinden fazlası hemen iş aramaktadırlar. Annelerin yüzde 36' sı (teknik) Abitur'a sahip ve yüzde 57'si çıraklık ya da daha yüksek mesleki niteliklere sahiptir. İşte burada Federal Aile İşleri Bakanlığı'nın "İşyerinde güçlü - göçmen kökenli anneler devreye giriyor" adlı ESF federal programı devreye girmektedir. Amacı, annelerin çalışmaya başlamasını kolaylaştırmaktır. (https://www.destatis.de)

"İş başında, Güçlü" projesinin bir parçası olarak ülke çapında 90 temas noktası aktiftir. Projeler, bireysel destek (koçluk ve rehberlik) yoluyla annelerin istihdama yönelimini teşvik etmektedirler. Onları iş geliştirme, beceri değerlendirme ve yeterlilik araçlarına ve dolayısıyla işgücü piyasasına tanıtmaktadırlar: Katılımcılar, işgücü piyasasıyla ilgili tüm sorular hakkında tavsiye ve bilgi, aile ve kariyer uyumluluğuna ilişkin tavsiye ve destek almaktadırlar. "İş başında güçlü" programı federal aile, yaşlılar, kadınlar ve Gençlik Bakanlığı ve Avrupa Sosyal Fonu tarafından finanse edilmektedir. (www.bmfsfj.de)

Federal Hükümet'in Göç, Mülteciler ve Entegrasyondan Sorumlu Komiseri; Almanya genelinde özellikle savunmasız insanları (kadınlar, çocuklar, kızlar ve mülteciler)

güçlendirmeyi amaçlayan projeleri desteklemektedir. Bu destekleme Federal Almanya'da yaşayan ve yaklaşık yüzyıldan fazla sürede elde edilmiş kadın haklarının muhafazası, gelişmesi ve mülteci veya sığınmacı statüsündeki kadınların da bu haklara ulaşmasıdır. Bu temel hakların muhafazası için gerekli olan kadınların güçlendirilmesidir. Güçlendirmeden kasıt kadınların; kendileri için hareket edebilme iradesine sahip olabilmeleri, kadınlarla beraber diğer dezavantajlı grupların da istemedikleri ve ihtiyaç duymadıkları şeyin zorla yaptırılamaması demektir (Ullman ve Lingen-Ali, 2018: 3). Ayrıca bu çalışmalar Almanya Göçmen Dairesi'nin (BAMF), 'ülkede kalıcı ve yasal olarak yaşayan tüm insanları topluma dahil etmek' (Integration) şeklinde tanımladığı entegrasyon politikasının da temel hedefidir.' şeklinde de genel bir tanımlama yapılmıştır. (Gürbüz, 2023 : 57)

1. 2. 4. Engellilere Yönelik Sosyal Hizmet Politika ve Uygulamaları

"Engelinden dolayı kimse dezavantajlı olamaz", Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasası'nın 2. Maddesi'nde yerini bulmuştur. Bu merkezi anlayıştan hareketle Federal Hükümet'in engellilik politikası katılım, kendi kaderini tayin hakkı ve sınırsız eşitlik konularına odaklanıyor.

Engelli kişilerin veya engelli olma riski altında olanların katılımının ön koşulu olarak Federal Hükümetin engellilik politikasının merkezinde, muamele ve eşit fırsatların teşviki ve özerklik yer almaktadır. Engeller insanın toplumda ulaşması gereken şeylere eşit ulaşıma olumsuz etki eden her şey olabilir. Karmaşık oluşturulmuş bir belge, form veya kafa karışıklığı oluşturan bir web sitesinden tutun da kişisel beceri eksikliği ve duyusal bozuklukların sebep olduğu her şeyi içine almaktadır. Bütün bu engellerle mücadele edebilmek için, 30 Kasım 2022 tarihinde Federal Kabine, "Federal Erişilebilirlik Girişimi - Almanya engelsiz hale geliyor "un temel ilkelerini kabul etti. Burada ulaşım, konut, sağlık ve dijital konulara odaklanılmıştır. Girişimin bir parçası olarak federal hükümet, kamu ve özel sektörde erişilebilirliği teşvik etmek için yasal düzenlemeleri daha da geliştiriyor. Bu amaçla, diğer hususların yanı sıra Engelli Eşitliği Yasası ve Genel Eşit Muamele Yasası revize edilecektir. Federal hükümet, Erişilebilirliği Güçlendirme Yasası'na ilişkin bir yönetmelikle bir AB direktifini halihazırda uygulamaya koymuştur. Bu yasa 28 Haziran 2025 tarihinde yürürlüğe girecektir. Engelsiz Erişilebilirlik Güçlendirme Yasası (BFSG), belirli ürünlerin gelecekte engelsiz olarak üretilip satılmasını ve hizmetlerin engelsiz olarak sunulmasını ve sağlanmasını öngörmektedir.

Bireysel bir temel hak olarak, hüküm sadece federal düzeyde değil, aynı zamanda federal eyaletler ve belediyeler ile diğer "kamu otoritesi" kurum ve kuruluşlarında da yasaları, yürütme gücünü ve içtihatları doğrudan bağlamaktadır. Ayrımcılık yasağı, medeni hukuku yorumlarken

ve uygularken dikkate alınması gerektiğinden, özel kişiler arasındaki yasal ilişkiler üzerinde dolaylı bir etkiye sahiptir.01.01.2024 tarihi itibariyle yürürlüğe giren "Kapsayıcı Bir İşgücü Piyasasını Teşvik Yasası" ile engellilerin işgücü piyasasına katılımının yükseltilmesi amaçlanmaktadır. Diğer hususların yanı sıra, yükümlü oldukları halde tek bir ağır engelli istihdam etmeyen işverenler, gelecekte daha yüksek bir vergi ödeyeceklerdir. Ödenecek bu verginin tamamı, genel işgücü piyasasında ağır engelli kişilerin istihdamını teşvik etmek için kullanılacak. En az 20 kişilik istihdamı olan tüm özel ve kamu işverenleri, bu istihdamın en az yüzde beşini ağır engelli kişilerle doldurmakla yükümlüdür. Ağır engelli bir kişi tarafından doldurulmayan her zorunlu iş pozisyonu için, miktarı doldurulan zorunlu işlerin sayısına göre değişen bir telafi edici vergi ödenmelidir. (BMAS - Gesetz zur Förderung eines inklusiven Arbeitsmarkts)

1. 2. 5. Evsizler ve Barınaksızlara Yönelik Sosyal Hizmet Politika ve Uygulamaları

Almanya'da hemen hemen tüm yaşam ve iş alanları için ayrıntılı istatistikler tutulmasına rağmen Almanya'daki evsizlerin sayısı bilinmemekteydi. Bu tür resmi evsiz kişiler üzerine istatistiki bilgiler olmadığı için, Federal Evsizler Yardım Derneği (BAG-W), Almanya'daki evsizlerin sayısını iki yılda bir ancak tahmin etmekteydi. Ancak, İlk Evsizlik Raporu ile Federal Hükümet, Evsizlik Raporlama Yasası uyarınca Almanya genelinde acil bir sorun olan evsizliğin kapsamı ve yapısı hakkında güvenilir bilgi edinme konusundaki yasal görevini yerine getirerek 2022 yılı 31 Ocak tarihi itibariyle hazırlanan raporunu sundu. Bu rapor üç grup evsizi kapsamaktadır: Barındırılan evsizler, gizlenen evsizler ve barınacak yeri olmayan evsizler. Rapora göre, 31 Ocak 2022 itibariyle toplamda yaklaşık 263.000 kişi evsizdir. Bu evsizler yapılan istatistiki dağılımda şöyledir:

Yaklaşık 178.100 kişi acil barınma yardımı sisteminde barınmakta, 49.300 kişi arkadaşlarının veya tanıdıklarının yanında kalmakta (gizli evsizler) ve yaklaşık 37.400 kişi sokakta veya geçici barınma yerlerinde yaşamaktadır. Yaklaşık 8.800 çifte kaydın yanı sıra ampirik çalışmada görüşülmeyen ancak ebeveynleriyle birlikte sokakta veya geçici barınma yerlerinde yaşayan yaklaşık 6.600 reşit olmayan kişi de dikkate alınmıştır. Bunlar ebeveynleriyle birlikte sokakta veya gizli evsizlik durumunda yaşamaktadır.

Bunların neredeyse üçte ikisi (%63) erkek, üçte biri (%35) kadın ve %2'si çeşitlidir ya da hiçbir bilgi mevcut değildir. Tüm erkek ve kadın evsizler arasında, geri kalan evsizler cinsiyete bağlı olarak farklı dağılım göstermektedir: barınmayan kadın evsizler çoğunlukla tanıdıklarının veya akrabalarının yanında kalırken (gizli evsizler), barınmayan erkek evsizler de barınmayan

evsizler kadar sık gizli evsizdir. Üç grup arasında belirgin yapısal farklılıklar da bulunmaktadır. (Wohnungslosenbericht (www. bund.de))

2. BÖLÜM: ALMANYA'DA EVANJELİZM VE SOSYAL HİZMET KURUMU OLARAK DİAKONİ

2. 1. Almanya'da Evanjelizm

1852 ile 1903 yılları arasında Almanya'daki en yüksek Evanjelist kilise yetkilileri "Eisenach Kilise Konferansı "nda düzenli toplantılar gerçekleştirmiştir. Ancak bu başlangıçta kalıcı bir kurum haline dönüşememiş ve ancak 1922 yılında, Alman İmparatorluğu'nun o zamanlar mevcut olan 28 bölgesel kilisesinin üye olduğu Alman Protestan Kiliseleri Federasyonu kurulmuştur.1933 yılında Alman Protestan Kilisesi (DEK), birleşik bir Protestan " İmparatorluk Kilisesi" oluşturmak amacıyla nasyonal sosyalistlerin etkisi altında kuruldu. (archive.org)

1933-45 tarihleri arasında oluşturulan bu birlik politik bir etki altında varlığını sürdürmüştür. (Schuster, 2017:79) 2.Dünya Savaş'ndan sonra, Württemberg Piskoposu Teophil Wurm'un önderliğinde bölgesel kiliselerin önde gelen din adamları, kiliseleri tek çatı altında toplamak için yeniden harekete geçtiler. 1945 yılı Ağustos Ayı itibariyle, Almanya Evanjelik Kilisesi'nin (EKD) on iki üyeden oluşan bir konseyi, Hessen'deki Treysa'da düzenlenen bir "Kilise Liderleri Konferansı"nda kuruldu. (Greschat,2010:12-23) Konseyin ana görevi EKD için nihai bir yönetmelik hazırlamaktı ve EKD tüzüğü 13 Temmuz 1948'de Eisenach'ta sinod üyeleri tarafından oybirliğiyle kabul edildiğinde, EKD açıkça merkezi olarak yönetilen ulusal bir kilise olarak değil, "bağımsız ve mezhepsel olarak farklı kiliselerden oluşan bir federasyon" olarak resmen kurulmuş oldu. (Greschat, 2010:23) Kilise yönetim merkezi başlangıçta geçici olarak Schwäbisch Gmünd'de bulunuyordu. Temel düzenin (yasal çerçeve) benimsenmesi ve başkanlık makamının Heinz Brunotte tarafından üstlenilmesi sonrası EKD'nin merkezi 1949'da Hannover-Herrenhausen'e taşındı. Hannover, Doğu Almanya'daki bağlı kiliselerle bağlantıları nedeniyle uygun bir yer olarak değerlendirildi. Almanya Evanjelik Kilisesi (EKD), Almanya'daki 20 Lutheran, birleşik ve reformist kiliselerden oluşan bir birliktir. EKD'nin merkezi idare ofisliğini de üstlenen merkezi kilise Hanover-Herrenhausen şehrindedir. Yasal yapısı kamu hukukuna tabi bir şirket mahiyeti arz etmektedir. Almanya'daki Hıristiyan Kiliseler Birliği'nin (ACK) bir üyesi olup, neredeyse tüm Avrupa ülkelerinden, diğer Protestan, Anglikan, Ortodoks kiliseleri ve eski Katolik Kilisesi ile birlikte, üyesi olduğu Avrupa Kiliseler Konferansı'nı (CEC) desteklemektedir. Ayrıca, tüm üye kiliseler Avrupa Protestan Kiliseler Topluluğu ve Dünya Kiliseler Konseyi (ekümenik) üyesidir.

EKD 1945 yılında kurulmuş ve 1948 yılında tüzel kişilik kazanmıştır. 20 üye kilise, EKD'de kapsayıcı kurumsal yapılarını bulmuşlardır ve bu Evenjelist kilise sistemi her kademede federal olarak yapılandırılmıştır. EKD kendisine verilen toplumsal görevleri yerine getirmektedir. EKD'nin demokratik olarak oluşturulmuş ve seçilmiş yönetim organları Sinod, Konsey ve Kilise Konferansı'dır. Bu organlar EKD'nin kilise tüzüğünde ve EKD yönetmeliğinde belirtilen görevlerini yerine getirmekten sorumludur. Sinod, Konsey ve Kilise Konferansı'nın işleri EKD'nin Kilise İdaresi tarafından yürütülür.

EKD, EKD Konseyi'nin Federal Almanya Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği'ndeki yetkili bir temsilcisinin bürosunu devlet yetkililerıyle bağlantı noktası olarak kullanmaktadır. (De Wall ve Muckel,2017:380-388)

2. 1. 1. Hristiyanlık ve Evanjelizm

Yaklaşık 2 milyar nüfusuyla dünya dinleri içinde en kalabalık nüfusa sahip olan Hristiyanlık, özellikle İsa-Mesih anlayışı (inancı) etrafında çeşitli yorum farklılıklarını beraberinde getirmeye müsait bir karakter arz etmesi, doğal olarak mezheplerini doğurmuştur. Bu mezhepler en temelde Katolik Hristiyanlık, Ortodoks Hristiyanlık ve Protestan Hristiyanlık olarak 3 başlık altında toplanır. (Demirci, 1998: 328-340)

Bu mezheplerin daha çok ilk dönem Hristiyanlık ve kilisesini tanımlamak için kullanılan katoliklik kavramı "genel evrensel" anlamına gelen grekçe katholikos Latince'de universalis, generalis, communis kelimeleriyle karşılanmıştır.

1054 tarihi itibariyle mutlak manada ayrılığın gerçekleşmesiyle Batı Roma Kilisesi kendisini Katolik, Doğu Kilisesi ise Ortodoks olarak tanımlamaya başlar. Reformasyon dönemlerinde Protestanlar kendileri için katolik nitelemesini kullanmazken Katolikliği tekellerine alan papalığa bağlı kiliseler, gerçek kiliseye mensubiyet için Roma Piskoposluğu ile birleşmenin zaruri şart olduğunda ve sadece bu birliğe mensup olanların Katolik olabileceklerinde ısrar etmişlerdir. Böylece katolik terimi, yaygın bir şekilde Protestan teriminin karşıtı olara kullanılmaya başlanmıştır. (Harman, 2022: 55-58)

Hristiyanlığın bir diğer mezhebi Ortodoksluk olup, Ortodoks nüfus daha çok doğu Avrupa'da ve Rusya'da yoğunlaşmıştır. 14.yüzyıldaki Katolik Kilisesi'ne gerek kendi içindeki bazıları tarafından dillendirilen ıslah gerekliliği, gerekse dışardan getirilen eleştiriler üçüncü bir ana akım mezhebi ortaya çıkarmıştır, Protestanlık.

Martin Luther, Ulrich Zwingli, John Calvin gibi Hristiyan ilahiyatçıların başını çektiği ve bir söz dini olarak tarif edilen Protestan Hristiyanlık, yeni teolojik ve ahlaki bir yorum arz eden

kilise ve cemaatler topluluğunu ifade eder. Protestan tabiri ilk defa, Lutherci görüşleri benimseyen bir grup Alman prensin ilân ettiği deklarasyona (Diet of Spiers, 1529) atıfla reform yanlılarını nitelendirmek için Roma Katolik kilisesi tarafından kullanılmıştır. (Waardenburg, 2007: 351-354)

Protestan Mezhebi düşünce ve inanç sahasında olduğu gibi bireysel ve sosyal davranış açısından da çok ciddi tasarı, plan ve eylemler üretmiştir. Bu faaliyetlerin dini bir amaç taşıması ve hristiyanlık merkezli bir kurtuluşu öngörmesi bazen siyasi yorumlanarak Hristiyan Sosyalizmi veya sosyal İncil terimselleşmesini ve anlayışları beraberinde getirmiştir. Dünya çapında sosyal hizmet ve sosyal yardım üreten bu yapılar; hastaneler, huzurevleri, yetimhaneler ve aşevlerinin başı çektiği sosyal kurumlar inşa ve imar etmişlerdir. (Waardenburg, 2007: 351-354)

Özellikle Federal Almanya, İngiltere ve Kuzey Amerika' dan dünyaya yayılan Protestan misyonu anlayışı dikkat çekmektedir. Son yüzyılda çeşitli üst çatılar altında birleşmeye çalışan bu Protestan yapılar; '1910'daki World Missionary Conference for Evanjelism ile başlayan söz konusu girişim 1948'de Protestan, Anglikan ve Doğu Ortodoks kiliselerini bir araya getiren World Council of Churches isimli teşkilâtın kurulmasıyla sonuçlanmıştır. (Waardenburg, 2007: 351-354)

Yunanca euangelion kelimesinden türediği ve iyi haber, müjde, asıl gerçek anlamlarına geldiği ileri sürülen Evanjelizm, teoloji literatüründe İncil'in mesajlarını öğretmeye ve yaymaya gayret etme biçiminde yerini bulur. Reformasyon dönemlerinde reformistler ve onların taraftarlarını tanımlamak için muhalif yazarlar tarafından kullanılmıştır. Günümüzde protestanları tanımlamak için kullanılan kavramı (Bedir, 2013: 74), ilk kez Imbart de la Tour, Fransa'da hümanizm ve mistisizm tarafından hazırlanan geçiş sürecini (1521-1538) ve bu dönemde, İncil'e dönüşün en yüce amaç olarak görüldüğünü anlatabilmek için "L'Evanjelisme" kelimesiyle tanımlamıştır. Hubert Jedin ise Evanjelizm kavramını 16. yüzyıl İtalya'sındaki benzer olgulara aktarmıştır. Bu süreçte İncil orjinli bir kilise reformu, skolastik anlayışı neredeyse tamamen terk etme bağlamında ilerlemiştir. Delio Cantimori, sayısız yazısıyla Trent Konsili'nden (1545-1563) önce İtalyan reform hareketini tanımlamak için "'Evanjelismo" kavramını daha yaygın hale getirdi. Bu süreç İtalya ve Almanya da çok derin etkiler bırakarak önce Avrupa ve akabinde tüm dünyada yayılmıştır. (Müller, 1977: 686)

2. 1. 2. Evanjelizmin Sosyo-Kültürel-Teolojik Arka Planı

Mesih'e daha samimi bir bağlılığı öngören bu dini yenilenme hareketinin temel anlayışı; Havari Pavlus ve Kilise babası Augustinus'un din algı ve anlayışları etrafında şekillenir ve reformasyon hareketinin ilk dönemlerinde Augustinus'un yazıları büyük ilgi görür. (Müller, 1977: 687) Teolojik tartışmaların şiddetle sürdüğü 16.yüzyıl protest hareketlerin Avrupa sathında genişlemesinde Rotterdamlı Erasmus da ciddi etki sahibi olanlardandır. Skolastik felsefe ve neoplatonik felsefenin de tekrar ciddi bir şekilde bu tartışmalara katkı sunduğu görülür. Kardinaller Koleji'nde bile çok sayıda takipçi bulan Neoplatonizm İtalya'da özellikle Marcilio Ficino tarafından yayılmaktadır. Zira Havari Pavlus'u anlamanın en iyi yolunun pagan filozof Platon aracılığıyla olabileceği düşünülmüştür. Teolojik görüşlerini, temelde İncil'den alan ve Augustinus'un eserleriyle beslenen reform hareketlerini, kilise dışı bir olguymuş gibi anlamak doğru değildir. Harekete verilen ismin de tarif üzerine, bu hareket bir formun reforme edilmesidir. Camaldolese Paolo Giustiniani ve Vincenzo Quirini'nin Papa X. Leo'ya hitaben hazırladıkları ve 5. Lateran Sinodu'na da sunulan reform raporu, Papa ve kardinallere dini yenilenme konusunda ciddileşmeleri için acil bir çağrı içeriyordu. (Müller, 1977: 687)Bilinen dünya tarihinde; statik olanın, değişim ve dönüşüm ile çatışmasının en büyük örneklerinden birisi de 16.yüzyıl Avrupa'sıdır. 1542 yılında Paul III tarafından kurulan ve kısa süre sonra Roma Curia'sının en önemli otoritesi haline gelen Engizisyon, düşünce ayrılıklarına ve dolayısıyla Evanjelizm'in yavaş yavaş ölmesine neden olmuştur. Kilisenin resmi doktrininden farklı doktrinlere inanan ve bunları yayanlar hayatlarını riske atmışlardır. Hatta bu süreç, bugün koruduğunu yarın yargılayabilen ve mahkum edebilen bir süreçtir. Engizisyon, her zamankinden daha etkili olarak geliştirdiği takip ve baskı sistemiyle, sadece reforma sempati duyan ve işbirliği yapan Katolikleri yargılamakla kalmamış, aynı zamanda, İncil temelinde büyüyen ve Kilise dogmasının temelini hiçbir zaman terk etmeyen reform güçlerini de sık sık bastırmıştır. (Müller, 1977: 688)

2. 2. Sosyal Hizmet Kurumu Olarak Diakoni Teşkilatı

Diakoni kurumu bir sosyal hizmet kurumu olarak kendisini kamuya şu ibarelerle deklare etmektedir: '*Diakoni, bakıma muhtaç kişilere, engelli veya hasta olanlara, çocuklara ve ailelere, göçmenlere ve ailelerine, bağımlılıkla mücadele edenlere ve diğer dezavantajlı kişilere yardım sağlar. Ayrıca Diakoni, yoksulluğun ve sosyal adaletsizliğin nedenleri üzerine tartışmalara öncülük ederek siyasette ve toplumda yoksun bırakılanlar adına savunuculuk yapmaktadır.Almanya'daki Protestan kiliselerinin sosyal yardım kuruluşu olarak Diakoni, çalışanlarımızın ve gönüllülerimizin ihtiyaç sahipleri için ayağa kalktığı yerdir.Diakoni'nin tüm çalışmaları Protestan inancına dayanmaktadır. Kendimizi Tanrı'nın İsa Mesih tarafından*

somutlaştırılan koşulsuz sevgisine göre şekillendirmeye çalışıyoruz. Diakoni, Hıristiyanlığın insanlığa bakışını temel alarak başkalarının istek ve ihtiyaçlarına hitap eder. Bu görüş, her insanın savunmasız olduğu ve sevgi ve bağışlanmaya ihtiyaç duyduğu inancını içerir. Bazılarının yardıma diğerlerinden daha fazla ihtiyacı vardır. Diakoni misyonunu, pratik yardım, yasal temsil ve ticari girişimler de dahil olmak üzere geniş bir destek yelpazesi sunarak yerine getirmektedir.' (Diakoni-baden.de)

2. 2. 1. Diakoni Teşkilatının Yapısı ve Tarihsel Arka Planı

Hristiyanlık profili altında öncelikle dezavantajlı gruplara, topluma katılım hususunda daha kenarda kalmışlara yardımcı ve destek olmayı dini bir görev addederek yapılan her iyi ve güzel eylemi Diakoni eylemi olarak kabul eden diakoni anlayışı kendilerini Protestan kiliselerinin sosyal hizmeti olarak tanımlamaktadırlar. Misyonlarını 'yaşayan bir hayırseverlik' olarak gördüklerini ve toplumun ötelenmişlik/dezavantajlılık sınırlarında bulunan, yardıma muhtaç insanlar için hareket ettiklerini vurgulamaktadırlar. Yine zayıfların savunucusu (avukatı) olarak kendilerini tanımlayan Diakoni Teşkilatı, sosyal ihtiyaçların nereden ve hangi sebeplerden kaynaklandığına dair bulgu ve görüşlerini politikacılara ve topluma açıklamayı görev edinmiştir. Bu görevi, diğer sivil toplum sosyal yardım kuruluşlarının şemsiye örgütleriyle birlikte yürütmekte olduklarını vurgulayan EKD, bu anlayışın eski Yunanca'da da 'Diakoni' kelimesiyle karşılanarak, başkalarına hizmette tüm yönleri ve alanları kapsadığını ifade etmektedir. Yardıma ve desteğe ihtiyacı olan insanlara yakın olmak Diakoni vizyonunda temelde gönüllülüğe dayalı yaklaşımı ifade etmekte olup; bu vizyonu gerçekleştirmek için bir milyondan fazla insan, Diakoni kurumlarında, komitelerinde ve üye derneklerde veya kilise cemaatlerinde görev almaktadır. Diakoni Teşkilatı'nın öz anlayışını, çalışma zeminini ve dayanağını; Hz.İsa'nın şahsında tecessüm eden, tanrının kapsayıcı ve kabul edici sevgisinin ortaya çıktığını vurguladıkları, Protestan inancı, temellendirir. Diakoni, Hristiyan insan imajını/profil/anlayışını ön plana çıkarır. Bu anlayışa göre her insanın savunmasız olduğu ve ilgiye muhtaç olduğu ve hayatın belirli durumlarında özellikle başkalarının desteğine ihtiyaç duyacağı anlayışı hakimdir. Bu ihtiyaca ise, pratik yardımda bulunarak, ihtiyaç sahibinin çıkarları savunularak ve girişimci örgütlenme yoluyla cevap verilmektedir.(Broschuere-Diakoni-Auf-einen-Blick.pdf, 2024))

Örgütlü diakoninin doğuşu, artan nüfus, sanayileşmenin başlaması, kırsal kesimden göç ve başarısız reformların bir sonucu olarak yoksulluğun ve sosyal ihtiyaçların hızla arttığı bir dönem olan 1848 devrim yılında gerçekleşmiştir. Wittenberg'deki ilk Protestan kilise kongresinde, bugünkü EKD'nin Diakonisches Werk'inin öncü kuruluşu olan "Alman Protestan

Kilisesi İç Misyon Merkez Komitesi" kuruldu. Bunun arkasındaki itici güç, aynı yıl Hamburg'da ilk Alman şehir misyonunu kurmuş olan ilahiyatçı Johann Hinrich Wichern (1808-1881) idi. (Unsere Geschichte im Überblick - Infoportal - Diakoni Deutschland - Diakoni Deutschland)

Diakonisches Werk/Kurumu (DW.) 1848 yılında Johann Hinrich Wichern (1808-81) Wittenberg'deki bir kilise kongresinde "İç Misyon Merkez Komitesi"nin kurulması çağrısında bulundu. Bu komite Protestan kiliselerindeki çeşitli diyakonik ve misyonerlik faaliyetlerinin koordinasyon organı haline geldi. Yerel dernekler ve kurumlar kendilerini yasal olarak bağımsız ve özerk görmeye devam ettiler. Berlin'deki "Merkez Komite" diyakonik çalışmalar için bir yönetim organı olmaktan çok Protestan Kilisesi içindeki ve devlet karşısındaki çıkarların bir temsiliydi. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Eugen Gerstenmaier, savaş sonrası ihtiyaçları hafifletmek için "Evanjelisches Hilfswerk "i (Protestan Yardım Örgütü) kurdu. İkinci büyük Protestan yardım kuruluşu Eugen Gerstenmaier'in girişimiyle Stuttgart'ta kuruldu. "Central-Ausschuß für Innere Mission" (İç Misyon Merkez Komitesi) kurumların çalışmalarını koordine ederken, "Hilfswerk" (Yardım Örgütü) cemaat diyakozluk faaliyetlerinin yeniden canlandırılmasıyla ilgileniyordu. Her iki yardım kuruluşu 1976'da Almanya'nın batısında, 1979'da ise doğusunda birleştirilerek "Diakonisches Werk"i oluşturdu. Doğu ve Batı Almanya'daki örgütsel olarak ayrı örgütler 1990 yılında birleştirilerek "Diakonisches Werk der Evanjel. Church in Germany" olarak 1990 yılında birleştirilmiştir. Organları arasında Protestan bölgesel ve özgür kiliselerin yaklaşık 100 uzmanlık derneği ve bölgesel derneğinin yanı sıra kilise çapında organlardan oluşan ve "Diakonischer Rat "ı (Diyakon Konseyi) seçen "Diakonische Konferenz" (Diyakon Konferansı) bulunmaktadır. 24 bölgesel kilise ve 10 serbest kilise diyakonik faaliyetlerini bölgesel derneklerde birleştirmiştir. 24 eyalet kilisesi ve 10 özgür kilise, diyakonik faaliyetlerini eyalet derneklerinde bir araya getirmiştir ve bu dernekler de ilgili eyaletin "Bağımsız Sosyal Yardım Çalışanları Birliği "nin üyeleridir. İlgili federal eyaletin DW, Caritas Derneği (/Caritas) gibi "Bundes arbeitsgemeinschaft der freien Wohlfahrtspflege" üyesidir. DW'nin merkez ofisi. Stuttgart, Berlin ve Brüksel bir başkan tarafından yönetilmektedir. Ayrıca DW'nin merkezi eğitim merkezi olan Berlin'deki "Diakonische Akademie" de buna dahildir. 1992 yılında DW. 976178 yer veya yatak ve 352325 çalışan ile 30459 kurumdan oluşuyordu. DW. "Internat DW. Avrupa'daki Diakoni federasyonlarından biri olan "Uluslararası İçsel Misyon ve Diakoni Birliği "nin bir üyesidir. (Müller, 1995: 187-188)

Bununla birlikte günümüz aktüel verilerinden ulaştığımız yaklaşık veriler ise şunlardır:

Diakoni, tüm Protestan kiliselerinin sosyal çalışmalarını temsil eder. Almanya'da ise Protestan Kilisesi'nin sosyal yardım kuruluşu Diakoni Deutschland isimli kuruluştur. Bir çeşit çatı kurum olarak faaliyet yürüten Diakoni Deutschland teşkilatının üyeleri şunlardır:

- Almanya'daki Protestan Kilisesi'nin bölgesel kiliselerinin diakoni kurumları olarak faaliyet gören 17 bölgesel dernek,

- Sosyal hizmet, sağlık hizmetleri, gençlik ve eğitim desteği gibi farklı alanlarda faaliyet gösteren 66 profesyonel dernek.

- Dokuz bağımsız kilise ve diakoni kurumlarıyla (Diakoni hizmeti gerçekleştiren) eski mezhepsel kiliseler.

Diakoni hizmetleri ise genel olarak şunları barındırmaktadır:

- Bakımevleri ve hastaneler, danışma merkezleri ve sosyal hizmetler gibi yaklaşık 33.000 yatılı ve ayakta tedavi hizmeti sunmaktadır.

– Diakoni, gençlik refahı için toplam yaklaşık 643.447 yer, geriatrik refah için 195.884 ve engelli insanlar entegrasyonun ve refahı için 175.995 yer sunmaktadır.

– Diakoni için yaklaşık 599.770 tam zamanlı veya yarı zamanlı çalışan bu faaliyetlerin yürümesinde resmi hizmet sunarken bu çalışanlara ek olarak; Diakoni yaklaşık 2.237 bağımsız ve gönüllü organizasyonlar için bir organizasyonel çerçeve sunarak 700.000 gönüllünün çalışmasına da vesile olmaktadır.

Bu Diakonal çalışmalar, yaklaşık 18.000 cemaat ve bağımsız kiliseler tarafından desteklenmektedir.(Einrichtungsstatistik_2022_.pdf (www. Diakoni.de)

"Diakonia" kelimesi, Hıristiyan hayırseverliği temelinde insanlara hizmet ifade eder. Protestan kiliselerinde zayıf ve muhtaçlar için üstlenilen bu sorumluluk ve misyon her zaman yüksek bir önceliğe, değere sahip olmuştur. Nitekim organize bir süreç yönetebilmek için özellikle 1848 devrim yıllarından itibaren yoksullukla organize bir mücadele ortaya koymak amaçlı, protestan anlayış tarafından örgütlü sosyal sorumluluk organizasyonunu oluşturdu. Bu sosyal sorumluluk organizasyonunun aktifleşmesinin itici gücü, 1848'de Wittenberg Kilise Kongresi'nde, Almanya'daki manevi ve maddi yoksulluk ve sosyal zorluklarla mücadelede daha sistematik bir taahhüt çağrısında bulunan Hamburglu ilahiyatçı Johann Hinrich Wichern oldu. Böylece 1849'da »Alman Evanjelist Kilisesi İç Misyon Merkez Komitesi « kuruldu. Akabinde İç Misyon'un yasal olarak bağımsız, sosyo-pedagojik, ilgi ve bakım evleri, kurumları ve tesisleri ile dernekleri Almanya'nın her yerinde ortaya çıktı. Taç haçı (Kronenkreuz), sembölü ise

1925'ten beri Diakoni'nin mührü olmuştur ve bugünün logosunun da bir parçasıdır. Logonun aşağıdaki formdadır.(diakonie.de)

İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden sonra Evanjelik Kilisesi, özellikle savaş sonrası harap olmuş Almanya'daki insanların acılarıyla başa çıkmak için yardım organizasyonunu da kurdu. Almanya'daki kıtlıkla mücadele etmek, yerinden edilmiş kişilerin ve mültecilerin yeni vatanlarında hayatlarını kolaylaştırmak ve gençlerin eğitim ve iş bulmalarına yardımcı olmak için yurt dışından yardım almaya çalıştı ve bu vesileyle ekümenik temasları yeniden canlandırdı.

1959'da Almanya'daki Evanjelik Kilisesi, özgür ve eski mezhepsel kiliselerle birlikte, gelişmekte olan ülkelerdeki ihtiyaç sahibi insanları desteklemek için "Dünya için Ekmek" kampanyasını başlattı. Bu girişim daha sonra kalıcı bir kurum haline geldi ve Almanya'daki Evanjelik Kilisesi'nin diyakonal çalışmasına entegre edildi.

Almanyada. 19 Mart 1991'de Doğu Almanya'daki Evanjelik Kiliselerin ilgili örgütleri, Almanya'daki Evanjelik Kilisesi'nin Diakonisches Werk'ine katıldı. 1998'de Diakoni'nin 150. yıl dönümü için, Diakoni yazısı ve mavi renkle bağlantılı taç haçı mevcut haliyle sabitlendi. 2012 yılında, Almanya'daki Evanjelik Kilisesi'nin Diakonisches Werk'i, Evanjelik Diaconia ve Kalkınma Ajansı'nı oluşturmak için Evanjelisches Entwicklungsdienst ile birleşti. Diakoni Deutschland, Bread for the World ve Diakoni Katastrophenhilfe çatı kuruluşu çatısı altında çalışıyor. (Broschuere-Diakoni-Auf-einen-Blick.pdf, (2024)

Almanya'da örgütlü sosyal hizmet sunumu, kamu hizmeti olmayan refah sektörünün güçlü katılımı ile karakterize edilmektedir. (Bäcker/Naegele/Bispinck/Hofemann/Neubauer 2008: 534) Almanya'da sosyal hizmetlerin yaklaşık dörtte üçü kamusal olmayan refah sektörü tarafından sağlanmaktadır. (Bäcker/Naegele/Bispinck/Hofemann/Neubauer 2008: 542) Kamusal olmayan bu sosyal hizmetler, Almanya'da kar amacı gütmeden ve organize bir şekilde sağlanan tüm sosyal yardımların toplamıdır."Serbest, kamusal olmayan" sıfatı, refahın herhangi bir devlet etkisinden bağımsız olduğunun altını çizer. (Dahme/Schütter/Wohlfahrt 2008: 95) Bu duruma ek olarak, Almanya'da kamusal olmayan sosyal hizmetler, yerellik ilkesi (subsidiarität)

nedeniyle devlete ve ticari hizmet sağlayıcılara göre önceliğe sahiptir. Kamu refah çalışmaları ile bağımsız refah çalışmaları arasındaki fark, bağımsız refah çalışmalarının kendi hedeflerini belirlemesi ve bunları takip etmesidir. Kamu kurumları ise yasal hükümlerin uygulanmasını hedefleyen devlet görevlerini yerine getirmektedir. (Dahme/Schütter/Wohlfahrt 2008: 95) Buna karşılık, bağımsız refah çalışması, kâr amacı gütmemesi bakımından özel ticari sağlayıcılardan ayrılır. Bağımsız refah çalışmasının münferit kuruluşları, bağımsız refah çalışmasının altı şemsiye kuruluşunda birleşmiştir. Bu kuruluşlar, yasal olarak bağımsız birçok kuruluş ve kurum için şemsiye kuruluşlardır. Yasal olmayan refah hizmetlerinin altı şemsiye kuruluşu şunlardır:

İşçi Refahı (AWO), Alman Caritas Derneği,

Paritätische Gesamtverband, Alman Kızıl Haçı (DRK),

Zentralwohlfahrtsstelle der Juden in Deutschland (ZWST)

Almanya Evanjelik Kilisesi Sosyal Hizmet/Yardım Kuruluşu. (Freie Wohlfahrtspflege Deutschland (www. bagfw.de)

Bu verilerden genel itibariyle, Federal Almanya'da sosyal hizmetleri farklı misyon ve vizyon ile hareket eden 3 ayrı yapılanmanın yürüttüğüne ulaşmaktayız. Kamu kurumları sosyal hizmetleri sunumlarını yasaların gereği olarak yerine getirirken, özel ticari kuruluşlar hizmetlerini kar elde etme anlayışıyla sunarlar. Üçüncü yapı olarak gönüllülük esasına göre hareket eden ve kar amacı gütmeyen sosyal yardım kuruluşları olup, bu kuruluşlar aynı zamanda Almanya'da ortaya koyulan sosyal hizmet ve yardımın yaklaşık yüzde 75'ine yakınını üstlenmiş durumdadırlar. Bu gönüllü kuruluşlardan dinsel kökenli olan Caritas ve Diakonia teşkilatları ise bu hizmetlerdeki en büyük paya sahip iki kuruluştur. (Freie Wohlfahrtspflege Deutschland (www. bagfw.de)

2. 2. 2. Diakoni Teşkilatı'nın İşleyişi ve Mevzuatı

Diakonisches Werk der EKD (Almanya Protestan Kilise'si Diakoni Teşkilatı) kayıtlı bir dernektir, kamu yararına çalışan sosyal yardım kuruluşlarının (yukarıda geçen) altı şemsiye kuruluşundan birisidir ve aynı zamanda Almanya'daki Protestan Kilisesi'nin bir parçasıdır. Diakoni ile Protestan Kilisesi arasındaki ilişki, kurumun örgütlenme biçimi ve işleyiş sistemi üzerinde üzerinde merkezi bir konuma sahiptir. Protestan Kilisesi'nin bir parçası olarak Diakoni kurumu, Weimar İmparatorluk Anayasası'nın dini cemaatlerle ilgili maddeleriyle bağlantılı olarak (Anayasa'nın (GG) 140. Maddesi) özel hak ve özgürlüklere sahiptir. Buna göre, kilise kendi işlerini kanunlar ve yönetmelikler yoluyla yönetebilir. Kilisenin kendi kaderini tayin etme hakkına ilişkin bu anayasal güvence Diakoni Kurumu ve üye kurumları için de geçerlidir.

Yapılanma ve işleyiş sistemi bu kanunlarla düzenlenir. (Schäfer, 2008: 32). İş hukuku gibi bazı alanlarda kamu hukuku kiliseler ve dolayısıyla Diakoni için geçerli değildir. Bu nedenle Diakoni için özel iş sözleşmesi düzenlemeleri mevcuttur. Ayrıca Diakoni dini motifler için merkezi olmayan bir şekilde örgütlenmiştir. (Enste, 2004: 93)

Bu örgütlenme biçiminin kökenleri Protestan inanç doktrinine dayanmaktadır. Protestan inanç doktrini meşrulaştırıcı bir merkezi otoriteyi reddeder ve dolayısıyla Katolik inanç doktrininin aksine bir papalık tanımaz. Çünkü Protestan inancına göre, insan ile Tanrı arasında aracılık gerektirmeyen doğrudan bir ilişki vardır. Bu nedenle Protestan kilisesi, merkezi olmayan(özerk de diyebiliriz) diakonik örgütleri ile federal bir yapıya sahiptir. (Boeßenecker 2005: 125). Bu merkezi olmayan örgütlenme biçiminin bir avantajı, diakoni örgütlerinin daha geniş bir eylem alanına ve çeşitli kalkınma perspektiflerine sahip olmasıdır. Kiliseye bağlanmakla diakonik bir dernek olarak özerkliğinin bir kısmından vazgeçmekte ve böylece sorumluluğunun bir kısmını kiliseye devretmektedir. Uygulamada bu, örneğin bir kilise organının tüzük değişikliklerine onay vermesi gerektiği anlamına gelmektedir. (Witschke 2005: 249). EKD ve Diakoni arasında karşılıklı komite katılımları vardır. Buna ek olarak, Diakoni teşkilatının, organlarına, bilgi ve tavsiye sağlama gibi sorumlulukları da vardır. Diakoni teşkilatının tüzüğünde veya planlamalarında önemli bir mali yüke yol açabilecek değişiklikler olacaksa, EKD Konseyinin zamanında bilgilendirilmesi gerekmektedir. (Ensinger, 2006: 53). Dolayısıyla Protestan Kilisesi ve Diakoni, personel açısından olduğu kadar yasal ve kurumsal olarak da birbirleriyle yakından ilişkilidir. (Schäfer, 2008: 32)

2. 2. 3. Diakoni'nin Organizasyon Üzerindeki Rolü

20. maddenin 1. fıkrası uyarınca, Diakoni çalışmalarının amacı tüzüğün 1. maddesinin 1. fıkrasından türetilmiştir. Buna göre, EKD'ye bağlı bir kurum olarak Diakoni Teşkilatı'nın amacı; EKD'nin ana sistemine ve yapısına uygun olarak Diakoni hizmetleri üretmek ve popüler misyonerlik görevlerini yerine getirmek şeklinde tanımlanır. Diakoni, Almanya'daki Protestan Kilisesi'nin sosyal yardım kuruluşudur. Diakonia kelimesi Yunanca diakonía kelimesinden gelir ve hizmet etmek ya da yardım etmek anlamına gelir. İlk Hıristiyan cemaatlerinde zaten "diyakonlar" vardı. Diyakozlar kiliselerin çalışmalarını destekliyordu. Hizmet yönü bunda önemli bir rol oynamıştır. İsa kendisini diákonos olarak tanımlamış ve öğrencilerini de kendilerini başkaları üzerinde yönetici olarak yüceltmek yerine hizmet etmeye çağırmıştır. Bu, yabancı olsalar bile insanlara sevgiyle davranmayı da içerir. Diakonia'da insanlar yardıma ihtiyacı olan kişilere yardım eder. Yaşlı bakımı, hemşirelik ve evsiz bakımı gibi birçok farklı sosyal alanda çalışırlar. Bu hizmetin tam olarak neye benzemesi gerektiği Yeni Ahit'in bir

bölümünde açıkça belirtilmiştir. Burada, İsa'nın yapılması gerektiğini söylediği "Merhametlilerin İşleri" olarak adlandırılan işler tarif edilmektedir: Açları doyurmak, susamışlara su vermek, yabancıları karşılamak, çıplakları giydirmek, hastaları ziyaret etmek ve hapishanedeki insanlara gitmek (Matta 25:34-46). Kilisenin ilk günlerinde, bu işler listesinin ölüleri gömmeyi de içermesi gerektiğine karar verilmiştir. Bu aynı zamanda Eski Ahit'in Apokrif denilen bölümüne ait olan Tobit Kitabı'nda da bir merhamet işi olarak listelenmiştir (Tob 1:17). Diakoni'de çalışan kişiler bu merhamet işlerini yerine getirmeyi amaç edinirler. (Diakoni, 2024) Kayıtlı bir dernek olarak Diakoni Kurumu'nun bir dizi üyesi vardır. (Schmid ve Mansour, 2007: 250) Bunlar da tüzüğe göre doğrudan ya da dolaylı olarak diakoni ya da popüler misyonerlik faaliyetlerine sahip olmalıdırlar veya misyonerlik faaliyetlerini doğrudan veya dolaylı olarak yürütmek zorundadırlar. Münhasıran hayırseverlik, yardımseverlik veya dini amaçlara,çerçeve yönetmeliklere uygun olması gerekmektedir. Bu üyeler Diyakon Konferansı tarafından kararlaştırılan üyelik aidatlarını öderler. (www. Diakoni wuerttemberg.de)

Ayrıca, Diakoni kurumu da bir yönetim kurulu tarafından yönetilir ve bu kurul faaliyetlerini günlük olarak yürütür. (Diakoni 2009: 15) Diakoni "Vergi Kanununun Vergiden Ayrıcalıklı Amaçları' başlıklı üçüncü bölümde yer alan hükümler uyarınca, kar amacı gütmeyen bir kuruluş (Bauer/Dahme/Wohlfahrt 2010: 813) olarak kabul edilmektedir ve münhasıran hayırseverlik, yardımseverlik ve dini amaçlar gütmektedir. Bu nedenle kurumlar kapsamlı vergi muafiyetinden (ticaret vergisi, ciro vergisi, servet vergisi vb,) vergi, ciro vergisi ve servet vergisi gibi) ve bağışçı için bağıştan muaf sertifikalar düzenleme yetkisine sahiptir. (Falterbaum 2009: 67)

"Kayıtlı bir dernek" olarak, yasal yapısı nedeniyle, Diakoni Kurumu herhangi bir kiliseye bağlı değildir. Bununla birlikte, dernekler yasası uyarınca, Diakoni, EKD'nin bir parçasıdır. Böylece Almanya'da diakoni, devlet-kilise yasal sistemine katıldığı anlamına gelir.

Kilise organları, kilise sosyal kurumlarını ancak tüzükte öngörüldüğü ölçüde kontrol edebilir ve denetleyebilir. Buna ek olarak, dernek tüzüğü kurumların öz yönetimini tamamen ortadan kaldıramaz. (Falterbaum, 2000: 96)

Bir dernek olarak Diakoni teşkilatının çok sayıda üyesi bulunmaktadır. Bu üyelerin yapıları ve işleyişleri üzerine genel bilgiler şöyledir.

2. 2. 4. Diakoni Kurumu Yapısı ve Üyeleri

Diakoni teşkilatının hem doğrudan hem de dolaylı üyeleri vardır. Diakoni teşkilatına üyelik için ön koşul ise, üyelerin doğrudan veya dolaylı olarak diyakonik eylem üretmeleri veya popüler misyonerlik faaliyetlerini çalışmalarının temel amacı haline getirmeleri gerektiğidir. Ayrıca münhasıran hayırseverlik, yardımseverlik veya dini amaçlar peşinde koşmaları gerekmektedir. (Diakoni 2009: 20) Diakoni şemsiyesi altında yer bulabilmenin böyle bir zorunluluğu taşıması bizzat diakoni kelimesine bir saygı ve uygunluğun gereği olarak dikkatlere sunulur. Diakoni zira dini, teolojik temelli bir sosyal hizmeti tanımlamaktadır.

Diakoni teşkilatına bağlı dernekler, sivil toplum kurumları; üyeleri için belirli alanlarda çerçeve hükümler belirleme hakkına sahiptir. Bunlar arasında karşılıklı bilgilendirme, iş hukuku, çalışan temsilciliği hukuku, denetim, istatistik ve ayrıca yasal yapıları ve tüzükleri için asgari gereklilikler yer almaktadır.(ekvw-recht.de) Buna ek olarak, tüm üyeler kendi yasal yapılarını ve tüzüklerini belirleme hakkına sahiptir. Ayrıca, Diakoni'nin tüm üyeleri faaliyetlerini bağımsız olarak organize edebilirler. Diakoni kurumsal üyelere talimat verme, çalışmalarına müdahale etme yetkisine sahiptir.(Diakoni-wissen.de). Ayrıca, Diakoni, kişisel üyeliklere izin vermez. (Klausch/Struck 2010: 838)

2. 2. 5. Almanya'daki Protestan Kilisesi

Diakoni, Almanya'daki Protestan Kilisesi'nin bir parçasıdır. Diakoni kurumunun bu özelliğinin yanı sıra bağımsız sosyal yardım çalışmalarının çatı kuruluşu olarak üstlendiği rol, kuruluşun örgütlenme biçimini birçok açıdan etkilemektedir. (Ensinger, 2006: 39)

Diakoni ve Protestan Kilisesi arasındaki ilişki ise Diakoni kurumsal tüzüğünde belirtilmiştir. Tüzüğün 1(1) maddesi, Diakoni'yi EKD'nin bir kuruluşu olarak tanımlar ve EKD'ye uygun olarak diakoni ve halk misyonerliği görevlerini yerine getirdiğini belirtmektedir.

Protestan Kilisesi, EKD'nin Diakoni'ye ilişkin Kilise Kanunu'nun 1. maddesinde yer alan tüzüğü, diakonik görevlerini organlarının ortak sorumluluğu altında Diakoni aracılığıyla yerine getirdiğini belirterek teyit etmektedir. Ayrıca, Diakoni'nin, bu görevleri Almanya'daki Protestan Kilisesi adına üye kiliseler ve onların örgütleri, dernekler ve kurumlar, diğer gönüllü sosyal yardım kuruluşları, devlet ve kamuoyu ve ekümenik ortaklar adına temsil etmekle görevlendirildiği de eklenmektedir. (kirchenrecht- www. ekhn.de)

EKD, Diakoni'nin görevlerinde temel bir rol oynar. Bu rol oynama, diğer şeylerin yanı sıra, Sinod üyelerinin, Kilise Konferansı'nın ve EKD Konseyi'nin en az bir üyesinin EKD'nin Diakoni yapılanmasında en yüksek karar alma organı olan Diakoni Konferansı'nda temsil edilmesini içermektedir. Buna ek olarak, EKD Konseyi tarafından Diakoni Konferansı için

görevlendirilen bir EKD üyesi Diakoni Konferansı'nda bir sandalyeye ve oya sahip olacaktır ve konferansda oy kullanabilir.

EKD ayrıca, Diyakoni Konferansı'na katılacak konferans üyelerinin seçimine ilişkin önerileri de onaylamalıdır. Diakoni EKD ile aynı fikirde olmalıdır. Buna ek olarak Diakoni'nin tüzüğü kabul edilmeden önce EKD Konseyi'ne sunulur. EKD'nin de tüzükte yapılacak değişikliklere onay vermesi gerekir. (Diakoni hakkındaki Kilise Kanunu, Madde-1- Paragraf 2)

2. 2. 6. Özgür Kiliseler ve Özgür Kilise Diyakonluk Çalışmaları

Diakoni'de toplam dokuz bağımsız kilise yer almaktadır:

1-Almanya'daki Mennonit Cemaatleri Birliği,

2-Almanya'daki Kurtuluş Ordusu,

3- Bağımsız Evanjelik Lutheryan Kilisesi,

4- Evanjelik Metodist Kilisesi,

5- Herrnhut Brethren Evanjelik Brethren Birliği,

6- Almanya'daki Eski Katoliklerin Katolik Piskoposluğu,

7- Almanya'daki Özgür Evanjelik Cemaatler Federasyonu,

8- Almanya'daki Evanjelik Özgür Kiliseler Federasyonu

9- Aşağı Saksonya'daki Evanjelik Eski Reform Kilisesi.

Bu kurumlar, Diakoni kurumu üzerinden EKD'nin kendi kiliselerinin kendi kaderlerini tayin etme hakkını tanıyarak desteklemektedirler. (Diakoni Deutschland) Özgür kiliseler, ülke çapında bağımsız diyakon birlikleri kurmaktan kaçınmışlardır. (Broll, 1999: 315.)

Serbest kilise Diakoni örgütleri de bir araya gelerek Özgür Kilise Diakoni Örgütleri Birliği'ni (Verband Freikirchlicher Diakoniwerke) oluşturmuşlardır. Bu birlik aynı zamanda Diakoni alanında profesyonel bir birliktir.(ev-freikirchliche- www. Diakoni.de)

Özgür Kilise Diakoni kurumları genellikle bir eyalet diakoni birliğinin yasal üyeleri olurlar. (Pritzkuleit 2008: 73) Özgür kiliselerin Diakoni kurumları; hastaneler, yaşlılar için evler, engelliler ve gençler için olmak üzere yaklaşık 470 yataklı tesis ve yaklaşık 700 ayakta tedavi tesisinden oluşmaktadır. (Pritzkuleit, 2008: 72)

Ulusal "Inner Mission" ve "Hilfswerk" bölgesel dernekleri;

Kilise yönetim organlarının kararıyla, her Protestan bölgesel kilisesinde Diakoni kurumları kurulmuştur. Dolayısıyla bölgesel dernekler, bir veya daha fazla bölgesel kilisenin üye kilise Diakoni örgütleridir ve bu kiliselere atanmalıdırlar. (Molina, 2005: 257) Diakonisches Werk'in toplam 20 bölgesel derneği bulunmaktadır. Bu dernekler, ulusal dernek gibi, kayıtlı bir derneğin yasal yapısına sahiptir ve bu nedenle sadece yasal üyeliklere izin vermektedir. (Dahme,Schütter ve Wohlfahrt, 2008: 110) Üyeler arasında yerleşik kilisenin organları (cemaatler/kilise bölgeleri) ve özel mülkiyetteki üyeler (dernekler, limited şirketler, vakıflar, vb.) bulunmaktadır. Diakoni bölgesel derneklerin tüm denetim organlarında, ilgili bölgesel kilisenin kilise liderliği ile yakın bir kişisel ve yasal bağlantı vardır.

Bölgesel dernekler, bölgesel kiliseler ile üyeleri arasında bir bağlantı görevi görür ve kendi diyakonik hizmetlerinden kendileri sorumlu değildir. (Witschke, 2005: 253)

Görevleri, üye kurumların Diakoni çalışmalarını teşvik etmek ve desteklemek, koleksiyonlar yapmaktır. (Witschke, 2005: 255) Ayrıca çeşitli yerel Diakoni kurumları ve bu kurumların hizmetlerinin çıkarlarını hükümet, federal eyaletler ve şemsiye örgüt önünde temsil etmektir.

Mesleki birlikler;

EKD'nin Diakoni Çalışmaları'nın (DW) bir diğer üye grubu da uzmanlık dernekleridir.Diakonisches Werk der EKD'nin bünyesinde şu anda 76 uzmanlık derneği bulunmaktadır. Yasal olarak bağımsızdırlar ve bölgeler üstü bir temelde faaliyet gösterirler.(Boeßenecker, 2005: 123). Görevleri, kurumların kendi çalışma alanlarındaki uzmanlık çıkarlarını bir araya getirmek ve bunları Diakoni bünyesinde hayata geçirmektir.(Merchel, 2008: 112). EKD'nin DW'sine bağlı uzmanlık dernekleri oldukça heterojen bir yapıya sahiptir. (Broll, 1999: 338)

Çalışma alanları, kardeşlikler ve yaşlılara, hastalara ve engellilere yardım (Witschke, 2005: 25) ile misyoner ve diğer kilise dernekleri ve çalışan dernekleri ve eğitim merkezlerini içerir. (Broll, 1999: 338). Bazı büyük uzmanlık derneklerinin (hastane, engelli ve yaşlı bakımı gibi kendi ofisleri bulunmaktadır.

Dolaylı Üyeler;

Diakonisches Werk der EKD'nin doğrudan üyelerinin yanı sıra dolaylı üyeleri de bulunmaktadır. Bunların arasında bölgesel dernekler, belirli alanlarda ihtisaslaşmış dernekler ve serbest kiliselerin diyakonik faaliyetlerine katılan iş yerleri, dernekler ve kurumlar yer almaktadır.Dolaylı üyeler de, direkt üye olan veya özgür kiliselerin ilgili diyakonik birimleri tarafından temsil edilir. (Falterbaum 2000: 59) Bölgesel dernekler, ihtisas dernekleri ve özgür

kilise diyakonik çalışmaları, dolaylı bağlılık konusunda kendi sorumluluklarına göre karar verirler. (Falterbaum 2000: 59)

Diakonisches Werk der EKD'nin kurumsal yapısı iki yapısal ilke ile karakterize edilir: Yerellik ilkesi ve Uzmanlık ilkesi.

Yerellik İlkesi;

Yerel yapıya göre, ilgili bölgesel kiliselerin Diakoni kurumları, yerel bir birlik olarak Diakoni kurumunun ulusal birliğine bağlıdır. (Merchel, 2008: 112)

Ayrıca kilise bölgesi ve büyükşehir düzeyinde de bir alt bölüm bulunmaktadır, Bunlar bağımsız dernekler olarak bölgesel alandaki çalışmaları birleştirirler. (Falterbaum, 2000: 63) Eyalet birliklerinin aksine, yerel bazdaki Diakoni kurumları birçok Diakoni hizmet ve biriminden sorumludur. Bunlar bölgelerin ve bağımsız şehirlerin siyasi temsilcileridir. (Merz, 2008:55) Diakoni ajanslarının yerel ofislerinin ikili bir işlevi vardır. Hem hizmet sağlayıcı olarak hem de kilise cemaati bağlamında gerçekleşen diakoni ile ev ve tesislerdeki uzmanlaşmış diakoni arasında koordinasyon, arabuluculuk ve entegrasyon noktaları olarak faaliyet gösterirler.

Diakonisches Werk der EKD'nin bölgesel derneklere, bölgesel derneklerin de kendilerine bağlı kurum ve hizmetlere müdahale hakkı yoktur. (Witschke, 2005: 257)

Mesleki İlke/ Uzmanlık İlkesi;

Mesleki yapıya göre, çeşitli çalışma alanlarında meslek birlikleri oluşturulmuştur.(Merchel, 2008:112) Tıpkı çatı birlikleri gibi, meslek birlikleri de ortak bir kurucu fikirle karakterize edilen dernek ve kurumların birleşmesinden meydana gelmektedir. Bölgesel yapının aksine, dernekleri ortak çalışma alanlarına ve hedef gruplara yöneliktir.(Bödege-Wolf ve Schellberg 2005:99) Kurumlar, çatı kuruluşuna ya da meslek birliğine üye olabilirler; bu durum aynı zamanda otomatik olarak bir bölge birliğine üye olma anlamına gelir ve bu bölge birliği ile ulusal bazda da birlik içinde temsil edilirler. Dolayısıyla kurumlar ya şemsiye örgütte ya mesleki yapı ya da şemsiye örgütlerin bölgesel yapısı aracılığıyla temsil edilmektedir. (Bödege-Wolf ve Schellberg, 2005:100)

2. 2. 7. Diakoni Merkezi'nin Organları

Diakoni Kurumu kayıtlı bir dernek olarak EKD'nin yasal ilkelerine tabidir. Kurumun organları Almanya Medeni Kanunu'na göre düzenlenmiştir. (Enste 2004: 94) Tüzüğün 6. maddesine göre kurum; Diakoni Konferansı, Diakoni Konseyi ve Yönetim Kurulu olarak 3 ana karar mekanizmasına sahiptir. (Diakoni 2009: 8)

Diakoni Konferansı;

Diakoni Konferansı, Diakoni Kurumu'nun en üst organıdır. (Witschke, 2005: 251) Üyeleri arasında EKD' den on temsilci, her bağımsız kiliseden bir temsilci, bölgesel ve mesleki derneklerden 59 temsilci ve Diakoni Konseyi tarafından atanan en fazla 15 kişi bulunmaktadır. Diakoni Konferansı'nın görevleri arasında şunlar yer almaktadır.

Diakoni faaliyetleri ve halk misyonerliği çalışmaları için genel ilkeleri kabul etmek, üyeler için çerçeve hükümler belirlemek ve diakoni çalışmalarının yıllık hesaplarını onaylamak vardır.Ayrıca Diakoni Konseyi üyelerini ve Diakoni Konseyi'nin önerisi üzerine Diakoni Çalışması Başkanını seçer. Ayrıca Diakoni Konferansı, Diakoni Kurumu'nun görevleri açısından önemli olan tüm konularda tavsiyelerde bulunma ve bu konuda karar alma yetkisine sahiptir.(kirchenrecht-www. ekhn.de)

Yönetim Kurulu;

Diakoni Kurumu tam zamanlı bir yönetim kurulu tarafından yönetilir. Kurumun günlük rutini, her biri en fazla üç yönetim kurulu üyesi tarafından yürütülür. Yönetim Kurulu başkanlığı ve başkan vekilliği ise üç yıl süreyle yenilenir, değişir.

Diakoni Konseyi;

Tüzüğün 10 (1) maddesine göre Diakoni Konseyi'nin üyeleri Diakoni Konferansı başkanı, EKD Konseyi tarafından görevlendirilen bir Diakoni Konferansı üyesi ve Diakoni Konferansı tarafından seçilen 16 üyeden oluşmaktadır. Diakoni Konseyi bir denetim organı olarak Federal Diakoni Birliği'nin çalışmalarına eşlik eder. Görevleri arasında kararların uygulanması, Diakoni Konferansı'nın izlenmesi, Yönetim Kurulu'na destekleyici tavsiyelerde bulunulması ve Yönetim Kurulu'nun faaliyetlerini gözlemlemek yer alır. Ayrıca Diakoni Konseyi, Diakoni Konferansı'na başkan önerir ve başkan zardımcısını atar. (www. selk.de)

Yönetim Kurulu

Diakoni teşkilatının üçüncü organı, yönetim kuruludur. Almanya Medeni Kanunu'nun 26. maddesi gereğince, Diakoni (Diakonisches Werk der EKD) tam zamanlı bir yürütme kurulu tarafından yönetilir. Bu kurul en fazla dört kişiden oluşur. Bu kişiler Diakonisches Werk'in yönetimini oluştururlar ve günlük işlerden sorumludurlar. Yürütme kurulu Diakoni Konferansı'nın kararlarını uygular ve Diakoni Konseyi'nin denetimi altındadır. Yürütme kurulu, sosyal yardım kuruluşunu ilgilendiren temel konularda sosyal yardım kuruluşu adına devlete ve topluma açıklamalarda bulunabilir. Dört kişiden oluşan icra kurulu aynı zamanda

merkez ofisin (büro) yönetiminden de sorumludur. Bu nedenle aşağıdaki bölümde merkez ofisin görevinin ne olduğu ve nasıl organize edildiği açıklanmaktadır. Diakonisches Werk'in (Diakoni sosyal hizmet Kurumu) günlük işleri Berlin ve Stuttgart'ta bulunan merkez ofis tarafından yürütülmektedir. (Boeßenecker 2005: 135)

Merkez Ofisi'nin Yürüttüğü Faaliyetler;

Merkez Ofis (Genel Müdürlük), Diakoni Konferansı tarafından kabul edilen ilkelere ve Diakoni Konseyi'nin talimatlarına uygun olarak hareket eder. (Ensinger, 2006: 52) Görevleri arasında bir bütün olarak üye kuruluşlarının çalışmalarını koordine etmek, tavsiyelerde bulunmak ve çalışmalara eşlik ederek desteklemek de yer almaktadır. Ayrıca devlet ve toplum karşısında çıkarların temsil edilmesinden de sorumludur. (Boeßenecker 2005: 135) Başkan, aynı zamanda Diakoni''nin başkanıdır. (Ensinger, 2006: 52)

2. 2. 8. Diakoni'nin Amacı ve Hizmet Alanları

Diakoni kurumu, kendisini Protestan Kilisesi'nin sahada yaşayan sosyal yardım kuruluşu olarak tanımlamaktadır. Gönüllü ve profesyonel olarak, sahadaki insanlara maddi, manevi, sosyal alanda ve sağlıkla ilgili zor durumlarda yardım etmeyi amaçladıklarını vurgulayan bu sosyal hizmet kurumu, kurumsal bağlılığı ve alanında uzman/profesyonel olmayı tüm çalışanları için temel almaktadır. Personelinin düzenli olarak ileri eğitim kurslarına katılması için gerekli çalışmaları yapan ve onların bir yandan mesleki ve branş bazındaki deneyim ve bilgilerini güncellemeyi ve danışan odaklı profesyonelce çalışmayı hedeflemektedir. (www. DiakoniSein)

Alanında uzman göçmenlik hizmetleri, göçmen ve mültecilere yönelik olarak günlük yaşamlarını devam ettirebilme ve kolaylaştırma amacıyla talep, ihtiyaç ve sorunlarında danışmanlık ve destek sunar. Almanya'da tutunmaları ve uyum sağlamaları için onlara yardımcı olur. Yeni gelenlerin günlük yaşamla ilgili tüm konularda bağımsız hareket etmelerine yardımcı olurlar (güçlendirme). Okullar ve resmi makamlarla etkileşimin yanı sıra yerel halkla etkileşime geçebilmeleri içinde teşvik ederler. Uzmanlaşmış göç hizmetleri tarafından sunulan hizmetler, tavsiye/danışmanlık almak isteyenler için ücretsizdir. Uzmanlaşmış göç hizmetlerinin görevleri çok çeşitlidir.

Belirlenen danışma saatleri içerisinde tavsiye isteyenlere yönelik kişisel danışmanlık hizmeti sunulmaktadır. Günlük hayatın her aşamasında karşılaşılabilecek her türlü durum için sunulan danışmanlık hizmetleri öncelikle ve özellikle şu sorulara cevap verirler: Yaşayacak bir yeri nasıl bulabilirim? Hangi sosyal yardımları almaya hakkım var? Nasıl iş bulabilirim? Çocuğuma nerede baktırabilirim?

-Danışmanlık hizmetiyle beraber tavsiye isteyen kişiyle birlikte, danışman odaklı bireysel bir destek ve gelecek planı hazırlayabilirler.

-Yabancı eğitim sertifikalarının ve diplomalarının Almanya'da tanınması konusunda yol-yordam gösterme üzerine yardım ve destek hizmetleri vermek.

-Dil kursları düzenlemek.

-Göçmenleri devlet daireleri ve diğer kamu kurumlarıyla ilişkilerinde desteklemek, yardımcı olmak, yol göstermek.

-Eğitim sponsorlukları veya genç göçmenlere Almanya'daki günlük yaşamda yollarını bulmaları için kişisel olarak yardımcı olan "entegrasyon rehberleri" gibi, ek okul ve dil desteği sağlarlar. Toplumsal iletişimi, etkileşimi, karşılıklı tanışıklığı ve kültürlerarası açıklığı teşvik etme faaliyetlerine katılırlar. (Diakoni Deutschland)

Uzman göç hizmetleri kimlere yöneliktir?

Yetişkin göçmenler için göç danışmanlığı (MBE), 27 yaş ve üzeri göçmenlere açıktır. Yeni göçmen olan herkes, aynı zamanda uzun yıllardır Almanya'da yaşayan geç dönmüş göçmenler ve aileleri ile desteğe ihtiyaç duyan AB vatandaşları MBE'ye başvurabilir.

12-26 yaş arasındaki gençler için özel bir danışmanlık hizmeti olan Gençlik Göç Hizmeti (JMD) bulunmaktadır. (Migrationsfachdienste - Diakoni Deutschland)

Göç danışmanlığını kim sunuyor?

Almanya'nın birçok şehrinde kilisenin ve Diakoni'nin uzman göç hizmetleri ve mülteci çalışma hizmetleri mevcuttur.

Yetişkin göçmenler için göç danışmanlığı ve gençler için göç hizmetleri sunan kuruluşlar Diakoni, Caritas, Arbeiterwohlfahrt, Paritätischer, Deutsches Rotes Kreuz ve Zentralwohlfahrtsstelle der Juden in Deutschland gibi sosyal yardım kuruluşlarıdır. (Über die MBE)

Yasal dayanak;

Yetişkin göçmenler için göç danışmanlığının yasal dayanağı İkamet Yasası'dır (AufenthG). Almanya’da yasal olarak daimi yaşayan yabancıların Almanya Cumhuriyeti'ndeki ekonomik, kültürel ve sosyal hayata entegrasyonu temelinde desteklenmelidir. İkamet yasası Madde 45, entegrasyon kurslarının sosyo-eğitimsel ve göçe özgü danışmanlık hizmetleriyle desteklenmesini öngörmektedir. Diğer ayrıntılar bir finansman yönergesi ile düzenlenmektedir.

Gençlik Göç Hizmetleri tarafından sunulan hizmetler Federal Aile, Yaşlılar, Kadınlar ve Gençlik Bakanlığı (BMFSFJ) tarafından finanse edilmektedir. Bunun temeli, "Göçmen kökenli gençlerin entegrasyonu" için özel programı olan Federal Çocuk ve Gençlik Planı'dır (KJP).

Arka plan ve rakamlar;

1 Ocak 2020 itibariyle, Diakoni tarafından yürütülen yetişkinler için toplam 271 göç danışmanlık hizmeti ve Protestan Kilisesi ve Diakoni tarafından yürütülen 170 gençlik göç hizmeti bulunmaktadır.

Dernekler genelinde, Almanya'da toplamda yaklaşık 487; gençlere yönelik göç hizmeti ve yetişkin göçmenler için ise 1000 civarında göç danışmanlığı hizmeti bulunmaktadır.

Diakoni Kurumu'nun yapılan sosyal çalışma hizmetlerini toparlamak belki bazı çalışmaların dikkatten kaçmasına sebebiyet verebilecektir; ama bununla beraber genel bir tasnife ve tanımlamaya ulaşmak da mümkündür. Bu ortalama bilgilere ulaşmayı sağlayacak olan verileri şu başlıklar altında verebiliriz:

1-Özel Durumlarda Yapılan

-Zor sosyal veya ailevi durumlara yönelik

-Kriz durumlarında destek

-Borçlu ve iflas danışmanlığı

-Uzun süreli işsizler için destek

-Suçlu yardımı ve normal hayata geçiş süreçlerinin yönetiminde

-Fail(suçlu) danışmanlığı / şiddet karşıtı danışmanlık

-Mağdur-fail arabuluculuk merkezi(desteği)

-Suçlu danışmanlığı / şiddet karşıtı danışmanlık

2-Ailede veya Hamilelik Esnasında

-Evde eğitim yardımı

-Evlilik ve yaşam danışmanlığı Eğitim danışmanlığı

-Hamile kadınlar ve hamilelik çatışmaları için danışmanlık Çok kuşaklı evler

3-Ruhsal (psikolojik) Hastalıklar için

-İletişim ve danışma merkezleri

-Ruhsal kriz geçiren gençler için danışmanlık ve destek Gündüz bakım merkezleri

-Kreş hizmetleri Atölyeler

-Sanat ve kültür projeleri Yardım ve destekli yaşam

Özel konut çeşitleri

-Ev sahibi aileyle birlikte yaşamak

Sosyoterapi

-Önleyici projeler

-Evsiz İnsanlar için

-Evsizlik durumlarında uzman danışmanlık hizmet merkezleri / günlük ücret ödemesi

-Geceleme ve gündüz konaklama

-Yatarak yeniden entegrasyon

-Günlük çalışma teklifleri / istihdam projeleri Bakım(ilgi) konutları

-Genç evsizler için barınma yardımı

3-Göçmenler, Mülteciler ve Sığınmacılar için

-Gençlik göç hizmetleri Göçmen danışmanlığı Uzman göç hizmetleri Mülteci danışmanlığı

-Saygı Koçları (okullarda zorbalık/ırkçılık/ayrımcılık karşıtı çalışmalar)

4-Bağımlılıklarda

-Danışmanlık ve uzman ofisler Günlük yapılanma projeleri

-Destekli yaşam

5-Çocuklar ve Gençler

-Okul ve gençlik sosyal hizmeti

-Öğrenci yardım

-Gençlere mesleki yardım Çocuk ve gençlik refahı

-Gençlik kulüpleri, boş zaman etkinlikleri Bağımlılık önleme

-Gönüllü hizmetler (gönüllü sosyal yıl / federal gönüllü hizmet) Gündüz bakım merkezleri

-Çocuk gündüz bakımı konusunda uzman tavsiyesi

6-Kadınlar

-Cinselleştirilmiş ve aile içi şiddete karşı uzman danışmanlık

-Hamile kadınlar ve hamilelik çatışmaları için danışmanlık

7-Yaşlılılar

-Yaşlılar için danışmanlık

-Akrabalar için danışmanlık Toplantı yerleri

-Demans hastaları için hizmetler

8-Hastalık Durumunda

-Darülaceze yardımı

-Sağlık danışmanlığı ve aracılık hizmetleri

-Tekerlekli Yemek Servisi

9-Engellilik Durumunda

-Mesleki entegrasyon / uzman entegrasyon hizmeti Danışmanlık, yardım, istihdam, destek hizmetleri

10-Şehirlerde ve topluluklarda

-Topluluk çalışması / sosyal alanyönelimi

-Çevre yönetimi

-Merkez görevi Sosyal mağazalar' Giysi mağazası

-Gıda bankaları (www. regionale-Diakoni-hn.de)

2. 3. Diakoni Teşkilatının Göçmenlere Yönelik Sosyal Hizmet Uygulamaları

Göç, normal bir durumdur. Halihazırda ve öngörülebilir gelecekte de göçlerin olması ihtimal dahilindedir.Göç, denge dışı uluslararası gelişmelerin bir sonucudur. Almanya ise göç alan bir ülkedir. Protestan Kilisesi ve Diakoni Kurumu toplumsal çeşitliliği ve kapsayıcı bir toplumu onaylamakta ve buna değer vermektedir. Göç alan bir ülkede, kapsamlı, katılımcı, adil ve eşit yaşam koşulları oluşturulmalı ve bu koşullar sosyal içermeye ("entegrasyon") uygun çerçevede, burada yaşayan yaşayacak olan herkes için uygun olmalıdır. Bu bağlamda halihazırda çok şey başarılmış ve iyileştirilmiştir. Yeni gelenler, sosyal alanlara mümkün olduğunca erken dahil

edilmeli ve örneğin göç sosyal hizmetinin yardımıyla kendi kendine yetebilme ve kendi kendine örgütlenme konusunda, rehberlik ve destek almalıdır.

Göç danışmanlığı bağımsız, gizli ve açık uçludur. İnsanları sorumlu/bilinçli vatandaşlardan oluşan özgür bir topluma hazırlar. Entegrasyonun iki yönlü bir süreç olduğu ve sosyal hizmetin ikili bir görevi olduğu anlayışına dayanır: sadece danışmanlık arayanlara ve sosyal katılım haklarının gerçekleştirilmesine hizmet etmekle kalmaz, aynı zamanda yabancılar dairesinden iş bulma kurumuna ve okula kadar, belediye kurumları arasındaki işbirliğini geliştirmeyi amaçlar. Uzman göçmenlik hizmetleri Corona virüs salgınında iyi çalışmış, ilk karantina sırasında çalışmaya devam etmiş ve diğer birçok hizmet kapalıyken ya da ulaşılamazken bir temas noktası olarak hazır bulunmuşlardır. Bu durum 2020/2021 kışındaki ikinci karantina için de geçerli olmuştu. Pandemi sırasında sosyal hizmetlerin sürdürülmesine yardımcı olmaları, uzman göçmenlik hizmetlerinin "sistemle ilgili" bir işlevi yerine getirdiklerini gösterir. Bununla birlikte, danışmanlık hizmeti almak isteyenlerin bir kısmına ulaşmak eskisine göre daha zor olmaktadır. Ancak bazı durumlarda telefonla ve internet üzerinden danışmanlık eskisinden daha iyi çalışıyor. Uzmanlaşmış servisler hizmetlerini buna göre yeniden yapılandırma sürecindedir. Almanya'ya göçün artması ve pandemi dönemlerinde danışmanlık ihtiyacının yüksek olması nedeniyle Diakoni, yetişkin göçmenlere yönelik göç danışmanlığı ve gençlere yönelik göç hizmetleri için yapılan federal harcamaların talep doğrultusunda arttırılmasını talep etmektedir. (www. destatis.de)

2. 3. 1. Göçmenlerle Kamusal ve Siyasi Erk Arasında Dialog/Aracılık Rolü

Diakoni teşkilatının sınır dışı edilmeleri izlemek için oluşturulmuş bir birimi vardır. Diakoni, sınırdışı izleme birimindeki gözlemcileriyle, göçmenlere insani standartlar içerisinde işlemlerin uygulanıp uygulanmadığını izlemeye çalışır. Yetkili erk ile göçmen arasında bir köprü görevi görür. Yani bu biriminin görevi, geri gönderme kararının yasal olup olmadığını kontrol etmek değildir. Amaçları daha ziyade havaalanında geri gönderme tedbirlerinin uygulanmasını şeffaflaştırmak, sorunları belgelemek ve olası mağduriyetleri tespit edip gidermektir. Sınır dışı gözlemcilerinin görevleri, sınır dışı işlemleri sırasında insani standartlara uyulup uyulmadığını ve alınan tedbirlerin orantılı olup olmadığını belgelemektir. (Jahresbericht Abschiebebeobachtung | Diakoni RWL (www. Diakoni-rwl.de, 22 Aralık 2022)

2. 3. 2. Tüm Koruma Arayanlar İçin Eşit Hak Tesisi

Mülteci ve göçmenlerin karşılanması, yerleştirilmesi, uygulama esnasında aldığı hizmetlerin adil ve eşit dağılımı açısından bir çeşit takip ve gözlem fonksiyonu da icra edebilmektedir. Bir

sivil toplum kuruluşu olarak halk ile kurumsal yapılar arasında bir hak savunuculuğu yapılabilmektedir. Örneğin, CDU ve Yeşiller koalisyon sözleşmesinde Kuzey Ren-Vestfalya (NRW) eyaleti için entegrasyon politikasında ilerleme kaydedildiğini duyurmuş yine Ukraynalı mültecilerin kabulünün iyi gittiğini, ancak diğer koruma arayanların ayrımcılığa uğradığını belirterek, bu ayrımcılığı eleştirmiştir.

Diakoni RNW göç ve iltica uzmanı Dietrich Eckeberg'in göçmen ve mültecilere yönelik yeni yaklaşımları teşvik ederek şu bir röportajda şu açıklamaları yapmaktadır: ' Avrupa Birliği'nin ve NRW'nin Ukrayna'dan gelen insanları kabul etmesi gerçekten harika bir şey ve bir paradigma değişikliğidir. Övgüye değer bir durum, çünkü insani açıdan gerekli olan temel konuları ele alıyor: Rusya'nın saldırısıyla başlayan savaş nedeniyle Ukrayna'dan kaçan insanlar bu kaçışı vize ile de yapabiliyor ve tüm Avrupa'da kabul ediliyor bu işlemler. Diğer mülteciler, örneğin Suriye'den gelenler Akdeniz'de boğuluyor ve bu diğer mülteciler sadece vardıkları ülkede koruma talep edebiliyor çünkü bu kadarına izin veriliyor, ailelerine katılmalarına, sığınacakları ülkeyi seçmelerine değil. Ancak bu durumun daha ileri ki aşaması şudur: Ukraynalıların Almanya'da (ülke içinde) nereye gitmek istediklerine kendilerinin karar vermesine izin veriliyor. Herkes bir ailenin ya da kendi dilini konuşan bir topluluğun ne kadar önemli olduğunu bilir.

Diğer ülkelerden koruma talep edenler için durum oldukça farklıdır. Diğer ülkelerden gelen mülteciler için durum tam tersi olarak işlemektedir. Almanya onları önce merkezi konaklama tesisleri olarak adlandırılan ulusal kamplara kapatıyor. Orada çalışmalarına ya da okula gitmelerine izin verilmiyor, izole ediliyorlar, sadece bekleyebiliyorlar ve hiçbir şey yapmamaya mahkum ediliyorlar. Öte yandan Ukraynalılar çoğunlukla merkezi olmayan konaklama yerlerine yerleştiriliyor, yüzde 60 ile 70'i özel dairelerde yaşıyor. Özel konutların en büyük avantajı ise onları kabul eden kişilerin genellikle koruma arayan kişileri de destekliyor olmasıdır. Sivil toplum Ukrayna'dan gelen insanların burada bir yer edinmelerini destekleme konusunda oldukça istekli davranıyor. Yönetimin yapması gereken tek şey destek olmak, katılım yollarını göstermek ve şekillendirmektir, çünkü sivil toplum zaten pek çok konuda yardımcı olmaktadır: İnsanlar kendi evlerinde ya da özel evlerde yaşamakta, iş piyasasına yönlendirilmekte, dil kursları almakta, okula ya da kreşe gidebilmektedir. Diğer mülteciler ise, ancak tanındıktan sonra dil kursuna gidebiliyor, hatta çalışmaları yasaklanıyor ve sosyal hukuktan büyük ölçüde dışlanıyorlar. İdari prosedürde birçok engelle karşılaşıyor ve izole ediliyorlar. Bu iki katmanlı toplum sahadaki mülteci çalışmalarını nasıl etkiliyor? Eşitsiz muamelenin mültecilerle yapılan çalışmalar üzerinde çok güçlü bir etkisi var. Bazen koruma

arayanlar arasında gerçek bir öfke hissedilebiliyor. Koruma arayanlar, yabancılar dairesinin iş yükü fazla olduğundan dolayı ikamet uzatımı için bir yıldan fazla beklemek zorunda kaldıklarında ve aynı zamanda Ukrayna'dan gelen birine hemen ikamet verildiğini ve hatta bu grup için dairede özel bir bölüm açıldığını öğrendiklerinde, artık bu şartları/dünyayı kabullenemiyorlar. Ya da Ukrayna'dan gelen mültecilere yönelik özel konutlar için destek ağının ne kadar büyük olduğunu gördüklerinde, onlar bir daire bulamazlar ve şehrin eteklerinde bir pansiyonda izole bir şekilde yaşarken, Ukrayna'lı mültecilere yönelik özel konut destek ağının genişliğine şahit oldukları zaman da entegrasyon zorlaşmaktadır.

Birçok mülteci, Ukraynalılar için her şey yapılırken kendilerinin izole bir şekilde yaşamasını ırkçılık olarak görüyor. Mülteciler yasal sonuçlardan korktukları için kendilerini nadiren savunuyorlar. Danışma merkezleri Kuzey Ren-Vestfalya'nın dört bir yanında gelen raporları bu şekilde değerlendiriyor. Yeni kabul ve entegrasyon prosedürlerine bilimsel olarak eşlik etmek önemli olacaktır. Anahtar soru şudur: Yeni yöntemler topluma, işe ve eğitime erişimi gerçekten kolaylaştırıyor mu? (www. Diakoni-rwl.de)

2. 3. 3. Göçmenlere Yönelik Dil Kursları

Dil yeterliliği olmayan her seviyeden göçmenlere yönelik Almanca kursları ile göçmenlerin dil eksikliğini tamamlamaya ve onların sosyal hayata entegrasyonlarına katkı sunulmaktadır. Profesyonel ekiplerce, yetişkinler Mülteci Kabul Yasası uyarınca temel Almanca kursu verilmektedir. Yabancılar için Almanca kursları, mülteci olan kişiler için ücretsizdir. Dil desteğinin ötesinde, mülteciler için Almanca kursları, stajlarla birlikte kariyer oryantasyonu eğitim ve işe giriş alanlarında da hizmet verilmektedir. Personel tarafından mültecilere sosyo-eğitimsel destek de sağlanmaktadır. Entegrasyon ve Almanca kursları Federal Göçmen ve Mülteci Dairesi ve Bölge Ofisi adına gerçekleştirilmektedir. Katılımcıların öğrendiklerini pratik etmelerini ve derinleştirmelerini sağlamak için gönüllüler, Almanca öğrenmelerine yardımcı olmaktadır. Göçmenlere yönelik dil kursları, entegrasyon kurslarının bir parçası olarak yaşa bakılmaksızın sunulmaktadır. Ayrıca özel hedef grupları için dil kursu konseptleri geliştiriliyor, yerel makamlara ve eğitim kurumlarına dil desteği konseptleri konusunda danışmanlık yapılmaktadır. (Sprach- und Integrationskurse - BruderhausDiakoni)

Meslekle ilgili Almanca kursları;

Hizmet sağlayıcılar, işle ilgili Almanca dil desteği sunmaktadır (Almanca Dil Desteği Yönetmeliği-DeuFöV, 01 Temmuz 2016 ve 01.08.2019, §45a İkamet Yasası uyarınca İşle ilgili dil kursları). Bu dil programı, genel dil entegrasyon kurslarına ek olarak Federal Hükümetin

genel dil programının ikinci ayağını oluşturmaktadır. Mesleki dil kurslarında, iş arayan veya çalışan göçmenler ve mülteciler işle ilgili Almanca becerileriyle sürekli olarak iş piyasasına hazırlanmaktadır. BAMF'ın işle ilgili dil desteği, entegrasyon kurslarını temel alır ve eğitim ve iş piyasasındaki fırsatları iyileştirmek için "Diller için Ortak Avrupa Referans Çerçevesi" (CEFR) uyarınca C2 dil seviyesine kadar dil edinimine hizmet eder. Hedef grup üçüncü ülkelerden gelen göçmenleri, AB vatandaşlarını ve göçmenlik geçmişi olan Almanları kapsamaktadır.

2. 3. 4. Göçmenlere Yönelik Danışmanlık Hizmetleri

Bölgesel Mülteci Danışmanlığı;

Bölgesel mülteci danışma merkezlerinde çalışanlar; iltica, ikamet ve sosyal hukukla ilgili sorularda danışmanlık yapar ve yardım sağlarlar. Sosyal, psikolojik, sağlık ve kişisel alanlarda destek sunarlar ve genellikle aile birleşimi, şehirlere ve topluluklara kabul ve entegrasyon için destek, sosyal bakım veya sağlık sorunları gibi konuları içerirler. Ayrıca, örneğin mülteci kadınlar veya çocuk ve gençler için yerinde projeler ve grup teklifleri geliştirir ve desteklerler. Topluluğu esas alan temayül burada yol gösterici ilkedir. Bölgesel mülteci danışmanlığı aynı zamanda gönüllülerle yakın işbirliği içinde çalışır ve böylece yerel halk ile mülteciler arasında bir arada yaşamayı destekler. (Regionale Flüchtlingsberatung–NRW Diakoni RWL (www. Diakoni-rwl.de)

-Yetişkin Göçmenler için Göç Danışma Hizmeti (MBE);

Çeşitli nedenlerle ülkelerini terk etmek zorunda kalan ve genellikle kriz bölgelerinden kaçan insanlar, Almanya'ya geldikten sonra gelecekleriyle ilgili temel sorularla karşı karşıya kalmaktadır. Diakoni, bu sorulara cevap bulabilmek için göçmenlere profesyonel bireysel danışmanlık hizmeti sunmaktadır.

Bu hizmetin özellikleri şunlardır:

- Sosyo-pedagojik eğitim almış, nitelikli ve kültürlerarası yetkin danışmanlar

- Çeşitli kurumlar, özel uzmanlar ve avukatlarla mevcut temaslar yoluyla, uzmanlık ve kısa sürede sonuca ulaşma

- Karmaşık sorunlarla başa çıkmak için vaka yönetimi.

Buna ek olarak, danışmanlar bütünleştirici yapıların ve kültürlerarası etkileşim ve iletişimin geliştirilmesine katkıda bulunurlar. Aşağıdaki soru ve ihtiyaçlar çevresinde hizmet sunmaktadırlar:

- Günlük yaşam ve birliktelik

- Nerede Almanca öğrenebilirim? Ücret ödemek zorunda mıyım?

- Kurs ücretini kendim mi ödeyeceğim?

- İkamet ve aile birleşimi

- Nasıl daire bulabilirim ve nelere dikkat etmeliyim?

- Sağlık/Hamilelik

- Ne zaman çalışabilirim? Diplomam tanınacak mı ve nasıl iş bulabilirim?

- Gündüz bakım merkezi/okul/çocuk bakımı seçenekleri

-Hangi sosyal sigortalar mevcut? Hangi mali yardımlar

- Yardım almaya hakkım var mı ve nasıl başvurabilirim?

- Ailevi veya kişisel sorunlar için

-Spor veya kültürel faaliyetleri nasıl bulabilirim?

-Toplumda benim için başka hangi fırsatlar var?

MBE'nin hedef kitlesi:

- Köken ve dini inançlarına bakılmaksızın daimi ikamet statüsüne sahip yetişkin göçmenler ve aileleri.

- AB vatandaşları da dahil olmak üzere yeni göçmenler, yasal ve kalıcı ikamet bekleniyorsa veya tolere edilen bir statü varsa tanınmış mülteciler.

- Entegrasyon kurslarına katılanlar.

- Uzun süredir Almanya'da yaşayan ve entegrasyon konusunda özel yardıma ihtiyaç duyan göçmenler. (www.Diakoni-wuerttemberg.de)

Yetişkin göçmenler için göç danışma servisinin (MBE) danışmanları, 27 yaş ve üzerindeki yetişkin göçmenleri entegrasyon kursundan önce, kurs sırasında ve sonrasında desteklenmektedir. AB vatandaşları, tanınan mülteciler veya yasal ve daimi ikametgah beklenecekse, yeni göçmenler ve daimi ikamet statüsüne sahip aileleri için bireysel danışmanlık ve desteğe öncelik verilmektedir.

Uzun süredir Almanya'da yaşayan özel ihtiyaçları olan göçmenler için, daimi ikametle ilgili sorular ve sıklıkla aile birleşimi soruları da dahil olmak üzere, entegrasyonla ilgili tüm konularda danışmanlık ve destek verilmektedir.

Vaka yönetimi prosedürü ile bireysel entegrasyon süreci teşvik edilmekte, uyum kursu katılımcıları için, uyum kursu öncesinde, sırasında ve sonrasında, ayrıca grup teklifleri ve bilgilendirme etkinlikleriyle bağlantılı olarak özel sosyo-eğitimsel destek sunulmaktadır.

Diğer yandan, belediye ağlarına, göç politikası komitelerine, halkla ilişkilere, kurumların ve sosyal hizmetlerin kültürlerarası açılımına katılım teşvik edilmektedir. (Migrationsberatung für erwachsene Zuwanderer (MBE) – Verbandsgebiet RWL | Diakoni RWL (www. Diakoni-rwl.de)

2. 3. 5. İltica Prosedür ve Danışma Hizmetleri

Diakoni kurumu kabul merkezlerinde bağımsız iltica prosedürü danışmanlık hizmeti, sığınmacıları iltica prosedürünü mümkün olduğunca güvenli, uygun ve kendi sorumluluklarını üstlenerek geçebilmeleri için yeterince anlamaları konusunda desteklemektedir.Sığınmacılar için İlk Kabul Merkezi bünyesinde sunulan bir hizmettir. Öncelikle iltica prosedüründe olan veya iltica başvurusu reddedilmiş olan mültecilere yöneliktir. İltica prosedürü danışmanları, bireysel hukuki danışmanlık sağlar ve iltica prosedüründeki haklarını kullanma ve kendi kararlarını verme konusunda tavsiye arayanlara destek olur. (www.Diakoni-hessen.de)

Danışmanlar, danışmanlık isteyen kişileri, özellikle AB Kabul ve Prosedür Yönetmeliği'ne dikkat ederek, işbirliği yapma hakları ve yükümlülükleri konusunda bireysel ve ücretsiz olarak bilgilendirir. Bu, diğer şeylerin yanı sıra, mülteci geçmişinin işlenmesini ve refakatsiz çocuklar veya akıl hastası mülteciler gibi özellikle hassas ve savunmasız başvuru sahiplerinin belirlenmesinde verilen desteği de içerir. Federal Göç ve Mülteciler Dairesi'nin (BAMF) kararından sonra ortaya çıkabilecek sonuçlar ve atılabilecek adımlar hakkında soruları olan ilgili kişiler de, iltica prosedürü danışmanlığı hizmetlerinden yararlanabilirler.

İltica prosedürü danışmanlık hizmeti, iltica prosedürlerinin işletildiği başvuru merkezlerinde, kendi ofisi ile faaliyet gösterir. Kabul ve iltica prosedürü bağlamında sorumlu tüm ofislerle yakın işbirliği içinde çalışır. (Asylverfahrensberatung – NRW | Diakoni RWL (www. Diakoni-rwl.de)

2. 3. 6. Daha İleri Gidiş (Göç Etme) veya Geri Dönüş ile İlgili Danışmanlık

Danışma merkezleri, bağımsız, açık uçlu ve gönüllü olarak yapılması koşuluyla, mültecilerin, göçmenlerin veya ailelerin ayrılma, geri dönme, daha ileri göç ve yeniden entegrasyon riskleri ve olasılıkları hakkında bilgi sağlar. Amaç, mültecinin kendi isteği temelinde sürdürülebilir, kapsamlı ve bireysel bir geri dönüş perspektifi geliştirmektir. Danışma merkezleri, devlet destek programlarından da yararlanarak, karar verme sürecinde ve ayrılışın hazırlanması ve uygulanmasında destek sağlar. Hedef ülkedeki veya geldikleri ülkedeki destek kuruluşlarıyla irtibat kurulmasını sağlar ve - mümkünse - ülkeden ayrıldıktan sonra destek ve refakatçi bulunmasına yardımcı olurlar. (Ausreise- und Perspektivberatung (Rückkehrberatung) – NRW | Diakoni RWL (www. Diakoni-rwl.de)

2. 3. 7. Mülteciler İçin Yerelleştirilmiş Şikayet Ofisleri

Yerel şikâyet ofisleri, mültecilere yönelik çalışmalarda uzmanlaşmış bir alan olup resmi makamlardan bağımsızdır ve Kuzey Ren-Vestfalya'daki tüm kabul tesislerinde yer almaktadır. Şikâyet büroları 2015 yılından beri Kuzey Ren-Vestfalya Eyaleti Çocuk, Gençlik, Aile, Eşitlik, Mülteciler ve Entegrasyon Bakanlığı'nın (MKJFGFI NRW) şikâyet yönetimi konseptinin bir parçası olarak kurulmuştur.

Devlet tesislerinde barındırılan mülteciler, şikayetleri için danışmanlarla iletişime geçebilirler. Alınan şikayetler, sorunun yerel, acil ve bürokratik olmayan bir şekilde çözülmesine katkıda bulunmak amacıyla sorumlu ofislere veya sahadaki kişilere iletilir. Sakinler, örneğin konaklama türü, bakım ve yemek hizmetleri veya güvenlik düzenlemeleriyle ilgili şikayetlerini dile getirirler. Temel nitelikteki şikayetler ve yerel olarak çözülemeyen şikayetler, işleme konulması için NRW Mülteci Konseyi'ndeki Şikayet Yönetimi için Bölge Üstü Koordinasyon Ofisi'ne iletilir. Şikayetler, örneğin, tesisteki koşullar, prosedürler ve aktörler ile iltica prosedürü veya belediyeye tahsis ile ilgili konularla ilgili olabilir. (Dezentrale Beschwerdestellen für Flüchtlinge – NRW | Diakoni RWL (www. Diakoni-rwl.de)

2. 3. 8. Mülteciler İçin Psikososyal Merkezler

Mülteciler ve İşkence Mağdurları için Psikososyal Merkezler (PSZ), zulüm, işkence, hapis, savaş ve kaçış nedeniyle travma yaşayan veya akıl hastası olan mülteciler için psikoterapi, danışmanlık ve sosyal hizmet sunmaktadır. Mültecilerle profesyonel veya gönüllü olarak ilgilenen herkes için PSC'ler bilgi, uzman danışmanlık, destekleyici eğitim, ileri eğitim ve bazıları da süpervizyon sunmaktadır. (Psychosoziale Zentren für Flüchtlinge – NRW und Rheinland-Pfalz | Diakoni RWL (www. Diakoni-rwl.de)

2. 3. 9. Farklı Kültürlere Açılma Görevi Olarak Kültürlerarası Açılım

Kültürlerarası açılım ve çalışma kavramlarının, yaklaşımların yanı sıra kuruluşların tekliflerinin ve çerçeve koşullarının eleştirel bir şekilde incelenmesi ve değiştirilmesi sürecini tanımlar. Amaç, çeşitliliği bir kaynak olarak anlamak ve katılım koşullarını iyileştirmektir. Bunun arkasında, etnik ve sosyal geçmişleri veya kültürel yönelimleri ne olursa olsun, tüm insanların benzersizliklerinin ciddiye alınması ve ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi hayata katılım için eşit fırsatlara sahip olmaları hedefi yatmaktadır. Kültürlerarası açılım bir kurumsal gelişim sürecidir; aktörler arasında kültürlerarası yetkinlik gerektirir, göçmenler için erişim engellerini ortadan kaldırır ve kurumun hizmetlerine eşit erişimlerini sağlar. Kültürlerarası açılım, azınlıkların karar alma süreçlerine dahil edilmesi ve toplumun kültürel çeşitliliğinin tüm hiyerarşik seviyelerdeki kuruluşlara ve şirketlere yansıtılmasıyla da ilgili olduğu ölçüde çeşitlilik yönetiminin hedefleriyle örtüşmektedir.

FMI iş birimi, Diakoni RWL dernek alanındaki kuruluşlara ve profesyonellere kültürlerarası açılım süreçlerini öğrenmelerine yardımcı olmak için düzenli olarak eğitim kursları ve atölye çalışmaları sunmaktadır. (Diversitätsorientierung – Interkulturelle Öffnung als Querschnittsaufgabe – Verbandsgebiet RWL | Diakoni RWL (www. Diakoni-rwl.de)

2. 3. 10. Gençlik Göç Hizmetleri (JMD)

Gençlik Göç Hizmetleri danışmanları göçmen gençlere dil, eğitim, meslek ve sosyal uyum konularında danışmanlık yapar, onlara eşlik eder ve onları destekler. Hedef grup, (§13 SGB VIII)Sosyal kanun 13.paragraf, uyarınca dezavantajlı veya bireysel olarak engelli gençlerdir. Bununla bağlantılı olarak JMD'ler, yeni göç etmiş ve mülteci gençler için İkamet Yasası 45.Paragraf uyarınca göçe özgü danışmanlık hizmetlerinin bir parçası olarak entegrasyon kursları öncesinde, sırasında ve sonrasında sosyo-eğitimsel destek sunmaktadır. Çok sayıda teklif ve yasal çevreler arasında bir menteşe görevi görürler. Sosyo-eğitim danışmanlığı ve entegrasyon destek planlaması ile bu bireysel entegrasyon desteği, entegrasyon sürecini destekleyen grup teklifleri ve ebeveyn çalışmaları ile tamamlanmaktadır. Okuldan işe geçiş, spor, arkadaşlık veya aile gibi yaşamla ilgili konular hakkındaki soruları yanıtlıyorlar ve göçmen kökenli gençlerin gönüllü ve sivil katılımını teşvik ediyorlar.

JMD'ler çeşitli yerel ağlarda gençlerin savunucuları olarak aktiftir ve sosyal alanlarının kararlı bir parçasıdır. Diğer bir görev olarak, sosyal faaliyet alanlarındaki hizmet ve kurumların kültürlerarası açılımını desteklemektedirler. (Jugendmigrationsdienste (JMD) – Verbandsgebiet RWL | Diakoni RWL (www. Diakoni-rwl.de)

2. 3. 11. Önyargılara Karşı Birlikte Olmak/ Önyargıları Birlikte Aşma Gayreti

Öğrencileri sorumlu vatandaşlara dönüştürebilmek ve birlikte yaşama kültürünü geliştirmeye yönelik projelerden birisidir. Diakoni tarafından görevlendirilen Saygı Koçlarının hedefi budur. 2018'den bu yana okullarda hoşgörü, ayrımcılığa karşı ve daha iyi bir birlikte yaşam için çalışıyorlar. Program iyi tepkiler alıyor ama bir eksiği tasarım güvenliği. Grafiti tuvalleri boyuyor, hip-hop profesyonelleriyle kendi raplerini yazıyorlar. Oyunlar yaratıyor ya da anısına bir Stolperstein olan kişiler hakkında araştırma yapıyorlar. Kendi kişisel perspektiflerinden videolar çekiyor ya da fotoğraflar çekiyorlar. Dört yıldır Kuzey Ren- Vestfalya'daki çeşitli okullarda ve ülke çapında devam eden projeler çok çeşitli olmakla birlikte ortak bir temaya sahip: çeşitlilik, topluluk, hoşgörü - ve saygı. Saygı Koçları olarak adlandırılan kişiler 2018'den bu yana faaliyet gösteriyor. İşbirliği okullarında öğrencilerle birlikte çalışıyorlar. Saygı Koçları Gençlik Göç Hizmetleri'ne bağlıdır ve birincil önleme projesidir. Onların yardımıyla gençler aşırıcılık, ırkçılık ve gruplarla bağlantılı insan düşmanlığına karşı bilinçlendiriliyor. Diakoni Rhineland-Westphalia-Lippe'de (Diakoni RWL) 16 noktada 18 Saygı Koçu görev yapmaktadır. Ülke çapında ise 400'den fazla kişi çalışmaktadır. Bir Saygı Koçu genellikle bir veya iki okuldan sorumludur ve buralarda düzenli olarak çeşitli hizmetler sunarlar. Güven sağlayarak, önyargıları azaltmak ve böylece zorbalık ve anlaşmazlıkların üstesinden gelmek,saygılı işbirliğini teşvik etmek, "Saygı Koçları" federal programının hedefleridir.(www. Diakoni-rwl.de)

Çeşitli projelerle sosyal hizmet uzmanları, irtibatta oldukları öğretmenlerle birlikte öğrenci konseyini denetliyor ve böylece gençlerin okul hayatına aktif olarak katılmalarını sağlıyor. Ayrıca arabuluculara da eşlik ederler. Bunlar bir tür anlaşmazlık arabulucusu olarak hareket eden öğrencilerdir. "Saygı Koçları" sloganına uygun olarak "Konuşalım! Konuşmak saygı getirir" gibi projelerle dialoğu güçlendirmeyi hedefliyorlar.

Bir sosyal hizmet uzmanı: "Gençlerin günlük yaşamına yakınız ve onlara ulaşmak istediğimiz yer de tam olarak burası" diye vurguluyor. Günümüzde sosyal medya tarafından şekillendirilmeyen bir gündelik hayat pek nadir olarak bulunmaktadır. Örneğin nefret, ajitasyon ve zorbalık, bu da kaçınılmaz olarak çatışmalara yol açıyor. Bu nedenle medyayı yönetebilmeyi ve özellikle sosyal medya üzerinden beslenen nefret söylemi ve yalan haberlerle başa çıkmanın doğru yolu teşvik edilmektedir.

Saygı Koçları, yabancı düşmanlığı gibi siyasi ve kültürlerarası konular üzerinde de çalışıyor. Yine bir uzmanın ifadesiyle, gençler, biri neden başörtüsü takar ya da biri neden domuz eti yemez?" gibi sorularla ilgileniyor. Çatışmalar genellikle cehaletten kaynaklanıyor. Ya da sağcı olarak sınıflandırılmaktan korktukları için soru sormaya cesaret edemeyenlerin var olduğundan

bahsediliyor. Bu nedenle insanların bu tür konuları açıkça konuşabilecekleri bir alan yaratmak önemli hale gelmektedir.

Saygı Koçu projesi için, Neunkirchen'deki mesleki eğitim merkezinin müdür yardımcısı Manuela Niedermeier, okulun programdan ne kadar memnun olduğunu şu sözlerle ifade ediyor: "Program değerler eğitimine önemli bir katkı sağlıyor. Teklifler sayesinde sorumluluk teşvik ediliyor, saygılı etkileşim öğreniliyor, özgüven ve öz yeterlilik güçlendiriliyor. Öğrenciler farklı dünya görüşleriyle karşılaşıyor ve onları anlamayı öğreniyor." Bu da daha fazla sosyal uyum için belirleyici bir katkı sunmaktadır. Melanie Franz'a göre herkes buna katkıda bulunabilir. Formül basit: "Herkese kendinize davranılmasını istediğiniz gibi davranmalısınız. Bundan daha fazlası olmak zorunda değilsiniz. (Schulprojekt "Respekt Coaches" | Diakoni RWL (www. Diakoni-rwl.de

2. 3. 12. Engelli Mültecilere Yönelik Hizmetler

Sanatın ve zanaatın rehabilite edici etkisiyle engelli mülteci, çocuk, gençlere yönelik rehabilite programları uygulanmaktadır. Çoğunlukla çizim ve resim yaparak bu imkandan faydalanan mültecilerin yanısıra bazıları ise nakış işleyerek kendilerine huzur arıyor. Sanat ve zenaatın, rahatlamak ve zihni dağıtmak için iyi bir yöntem olduğu vurgulanıyor.(Diakoni RWL (www. Diakoni-rwl.de,)

2. 3. 13. Göçmenlerin Aile Bütünlüğü ve Konut İmkânı İçin Rehberlik ve Destek

Diakoni, 15 Mayıs Uluslararası Aile Günü vesilesiyle, mülteci ailelerin temel hakkı olan aile birliği hakkının tam olarak güvence altına alınması ve uygulanması çağrısında bulunuyor. Diakoni Deutschland, 200'den fazla kuruluşla birlikte "Aileler birbirine aittir" (#familiengehörenzusammen) çağrısını desteklemektedir.

Ailenin birliği anayasal olarak Anayasa'da yer almaktadır. Örneğin siyasi zulümden kaçmak için kendi ülkelerinden kaçtıkları için Almanya'da korunma hakkına sahip olan mülteciler, eşlerini ve reşit olmayan çocuklarını yanlarında getirme hakkına sahiptir. Bununla birlikte, birçok mülteci aile, mülteciler için temel haklar yasalarca ciddi şekilde kısıtlandığı için kalıcı olarak ayrı kalmaktadır. Uzun ve karmaşık idari prosedürler aynı zamanda mültecilerin yıllarca çocukları veya eşleri olmadan yaşamak zorunda kaldıkları anlamına geliyor.

Diakoni Deutschland Sosyal Politika Direktörü Maria Loheide: "Ailenin birliği özellikle değerli bir varlıktır. Kişinin en yakın aile üyelerinin yanında olması temel bir insan ihtiyacı ve doğal hakkıdır. İnsanlar birbirleri için sorumluluk alırlar ve birbirlerini desteklerler. Birbirleri için bir güvenlik ve güven alanı yaratırlar. Bununla birlikte, Almanya'daki mültecilerin aile birleşimi

her fırsatta engelleniyor. Bu, zengin ülkemize yönelik bir suçlamadır ve fırsatları ve kaynakları boşa harcar. İnsanlar sevdikleri için endişelenmeden burada yaşayabilmeli. Toplumumuzda iyi karşılanmak için güçlerine ihtiyaçları var. Mülteci aileler birbirine aittir!" ifadelerinde bulunmaktadır. Arka plan:

-Geçici koruma hakkına sahip mültecilerin artık yasal olarak aile birleşimi hakkı yoktur, ancak aile birleşimi için aylık 1.000 vize kotasında yer alana kadar beklemek zorundadırlar. Yurtdışındaki misyonların yetersiz personel ve alan yetersizliği ve göçmenlik makamlarıyla uzun koordinasyon kanalları nedeniyle, bu kota son aylarda bile tükenmedi.

-Almanya'da ebeveynleri olmadan yaşayan ve koruma alan mülteci çocuklara sadece ebeveynleri katılabilir, kardeşleri eşlik edemez. Pratikte bu, ebeveynlerin çocuklarını Almanya'da mı yoksa menşe ülkelerinde mi yalnız bırakacaklarına veya ayrılacaklarına karar vermeleri gerektiği anlamına gelir.

- Kardeşleri de getirebilme hakkı olmadan aile birimi kurulamaz.

-Pandemi ayrıca yabancı misyonların kapanmasına veya operasyonların sınırlı olmasına neden oldu. Sonuç olarak, mültecilerin aile birleşimi için vize sayısı yarı yarıya azaldı. Pandemi sürecinde defalarca test edilen dijital mecralar da vize sürecinde kullanılmalıdır.

- Mülteciler genellikle pasaport, vize, gerekli belgeler veya uçuşlar gibi yüksek aile birleşimi masraflarını karşılayacak araçlara sahip değildir. Sosyal hukuka göre, aile birleşimi hakkının uygulanması için ne hibe ne de kredi sağlanmamaktadır, bu nedenle yeniden birleşme parasızlık nedeniyle başarısız olabilir. (www.Diakoni-rlp.de)

-Kadınların kötü durumu; ‘kadınların hayat tecrübeleri, ihtiyaçları genellikle erkeklerinkinden farklı olması sebebiyle gerek göç öncesi gerek göç süreci gerekse göç sonrasında bu farklılıkları göz önünde bulundurularak onlara özgü koşullar sağlamaya gayret edilmesi, göçmen kadınların iyilik hallerinin ve sağlıklarının devamlılığı için gereklidir. Çünkü bu farklılıklar göç hareketlerini göçmen kadınların entegrasyon hizmetlerine katılımını, tıbbi ve psikososyal bakıma erişimlerini ve hatta temel ihtiyaçlara erişimlerini sınırlayabilir ve göçmen kadına dezavantaj olabilir. Hayatta kalabilmek için öncelikle ve özellikle savaş ve terör bölgelerinden kaçmaya çalışan kadınların göç esnasında karşılaşabilecekleri, travma yapıcı etkiler olarak; savaş bölgesinde kalmak başta olmak üzere, yiyecek veya su eksikliği çekmek, barınacak bir yer bulunulamaması, aile üyelerinin ölümleri veya kayıplarının yanı sıra ciddi kazalar veya patlamalar, daha az sıklıkla ancak önemli ölçüde; hapis, işkence, kaçırma ve cinselleştirilmiş şiddet gibi ciddi travmalar da söz konusudur. Yine ulaşılan ülkelerdeki yaşam koşulları

bağlamında; mali kaynak eksikliği gerek kültürel gerekse dini vb. temel yaşam stillerinden kaynaklı farklılıkların yerel unsurlar tarafından bilinilememesi veya yeterince dikkate alınmamasından kaynaklanan mahremiyet eksiklikleri, bürokratik engellerle barınma güçlükleri gibi problemler ön plandadır. Yapısal ve kültürel farklılıkların getirdiği eşitsizlikler ve farklılıklar olarak dil, din, görünüm vb. üzerinden oluşan ön yargıların getirdiği ayrımcılık kadınların ruh sağlığı üzerinde olumsuz etkilere sahiptir'. (Gürbüz, 2023: 54-55)

Kadınların göçün bütün süreçlerinde kendilerine özgü zorlukları yaşamalarıyla beraber, aile bireyleriyle ilgili göç süreçleri de ayrıca dikkatle değerlendirilmelidir. Elbette her göç eden bireyin yaşadığı zorluk kendine özgü olmakla beraber kadınlar için göç süreçleri daha dezavantajlı olmaya devam etmektedir. Mesela bir Afgan mültecinin ailesi için duyduğu endişe değil, aynı zamanda kız kardeşi için duyduğu korku da kedisine ağır geliyor. Şimdi Taliban'a ait olan ve ona kötü davranan bir adamla evli. Sharifi, cep telefonunda birçok yaralanmasını belgeledi. "Artık hiçbir yerde barınak bulamıyor ve yardım edemiyor. "Maria Shakura, bir yıldır planlanan federal kabul programı aracılığıyla üç çocuğuyla birlikte Almanya'ya gelebileceğini umuyor. Özellikle risk altında olanlara ek olarak, özellikle kadınları da göz önünde bulundurmalıdır." Afganistan'daki kadınların özel durumunu unutmamalıyız" diyen danışman, Alman hükümetine nihayet onlar için daha fazlasını yapması çağrısında bulunuyor. (Flüchtlingsberatung | Diakoni RWL (www. Diakoni-rwl.de)

3. BÖLÜM: ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

3. 1. Araştırmanın Konusu ve Problemi

Araştırmanın konusu ve problemi olarak Federal Almanya'da göçmenlere yönelik hizmet sunan kurumlardan birisi olarak Diakoni kurumu ele alınmaktadır. Diakoni kurumunun göçmenlere yönelik sunduğu maddi destek ve yardımlar ile manevi danışmanlık/rehberlik hizmetleri değerlendirilmiştir. Sunulan bu sosyal hizmetlerin hem göçmenler açısından, hem hizmeti sunan personel hem de kurum açısından verimliliğine dair bulgular elde edilmeye çalışılmıştır. Gerek literatür taramaları gerek göçmenler ve kurum üzerinde yapılan gözlemler ve yapılan mülakatlar sonucu elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

Almanya'da göçmenlere yönelik hizmetlerde farklı arka plan, teori ve anlayışlar doğrultusunda farklı kurumlar hizmet üretmektedir. Dini bir çıkış noktasından hareket ile yola çıkan ve zamanla profesyonel bir sosyal hizmete dönüşen Diakoni kurumu da bu kurumlardandır.

Bu çalışmada Evanjelizm ve Hristiyanlığın metinleri, başlangıcından bugüne kadar Evanjelizm ve Diakoni üzerinde yapılmış ulusal ve uluslararası akademik çalışmalar, Federal Almanya'nın

bu yapıya dair çıkardığı mevzuat, Diakoni kapsamında ulaşılan çalışanlar, danışanlar ve hizmet alan göçmenlerle yapılacak mülakatlar ve kurumun faaliyetlerinden elde edilecek gözlemsel veriler çalışmanın bilimsel dayanağını oluşturmuştur.

3. 2. Araştırmanın Amacı

Bu tez çalışmasıyla ulaşılmak istenen amaç, sosyal hizmet uygulamalarında dünya çapında bir büyüklüğe sahip olan ve Hristiyanlık Dini'nin Protestan Mezhebi içerisinde Evanjelizm olarak tanımlanan akımın sosyal hizmet uygulama birimi Diakoni teşkilatının işleyişini, teolojik, sosyo-kültürel-tarihi arka planını ve Federal Almanya'da göçmenlere yönelik yaptığı sosyal hizmet uygulamalarını incelemektir.

Böylece, sosyal hizmet kurumlarına Almanya örneklemiyle Diakoni teşkilatının bir panoraması sunularak; göçmenlere yönelik yapılan maddi-manevi sosyal desteklerde bir teori-pratik örnekliği ortaya koymak da amaçlanmaktadır. Bu amaçla, ortaya konulan hipotezlerin doğrulanabilirliği hususunda cevaplara ulaşabilmek için gerekli olan nitel çalışmaların yapılarak, sosyal hizmet bilimi ve din ilişkisini gösteren somut bir örnek sunabilmek amaçlanmaktadır. Böyle bir örneğin bulunması din ve sosyal hizmet arasındaki sıkı ilişkiyi daha net ortaya koymaya katkı sağlayacağı gibi ülkemizde bu alanda yapılan hizmetlerin daha da geliştirilmesine destek olacaktır. Dezavantajlı bir pozisyonda bulunan göçmen/mülteci ve sığınmacı gibi durumlarda olanlara sunulan hizmetlerin verimliliği, sürdürülebilirliği açısından daha profesyonel bir hizmetin nasıl yapılabileceğine dair sonuçlar elde etmek de yine bu çalışmanın bir amacıdır.

3. 3. Araştırmanın Önemi

Almanya'da sosyal hizmet uygulamaları, hem maddi hem teknik hem de manevi sosyal destek boyutunda, genelci, kültürlerarası ve sosyal içerme yöntemlerini uygulamada çok gelişmiştir.Sivil toplum örgütlerinin yerelleştirilmiş hizmet sunumlarıyla gerek dezavantajlı bireyler gerekse gruplara profesyonel yaklaşımları da önem arz etmektedir.Çok çeşitli ve çok kültürlü göçmen profillerinin arttığı günümüzde, bu göçmenlerle kurulan iletişim,etkileşim yöntemlerinin tecrübe olarak derlenmesi, bilimsel disiplin içerisinde tahlil edilmesi de,sunulan hizmetlerin olumlu ve olumsuz taraflarına ulaşmada önem arz etmektedir. Manevi sosyal destek sunumundaki profesyonel yaklaşımların da incelenebilecek olması da yine araştırmanın önemli bir boyutudur. Din temelli bir kurum olarak manevi sosyal destek sunumundaki uygulamaların incelenecek olması da bir başka önemli durumdur.

3. 4. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırları

Araştırmanın evreni Almanya, örneklemi ise Evanjelist sosyal hizmet kurumu Diakoni teşkilatıdır. Araştırma için, Rheinland-Pfalz ve Hessen eyaletleri özelinde hizmet sunan Diakoni kurumu saha çalışması açısından pratik avantaj ve imkan olmakla beraber tüm Almanya geneli kurumları birebir tetkik ve tahlil edememek sınırlılıklardandır.Çalışmanın temel sınırlıklarından birisi , göç sürecinin ve göçmen profillerinin çeşitliliğidir. Göç sürecinde yaşanmış olayların göçmenlerde oluşturduğu güven problemi, göçmenlerin mülakat yapmaktan kaçınmalarına ve soruları daha az, kısa cevaplarla geçiştirmelerine sebebiyet vermesidir.Göçmenlerle bir güven ilişkisi oluşturma uzun zaman almaktadır. Bir başka sınırlılık durumu ise göçmenlerle ortak dil olarak Almanca üzerinden iletişim kurmak, sosyal hizmet kavramlarını,akademik ifadeleri,duygusal tepkileri Almanca paylaşma zorunluluğudur. Bazılarının Almanca anlasalar bile cevap verme esnasındaki dil yetersizliği bir başka sınırlılık olarak gerçekleşmiştir.

Diakoni kurum çalışanlarıyla telefon görüşmesi ve mail üzerinden kurulan iletişim ile randevu talebi iletilmiş ve üstlerinden alınan onay ile kendileriyle kendi çalışma birimlerinde mülakat yapılmıştır. Ayrıca kurumun sosyal hizmet sunulan birimleri bizzat ziyaret edilerek, orada gözlemler yapılmış ve mülteci, göçmenlerle görüşmeler yapılmıştır. Bazı göçmenlerle herhangi bir lokalde görüşülerek mülakatlar gerçekleştirilmiştir. İlk başlarda oldukça çekingen duran ve mülakattan kaçınmalarına rağmen zamanla kendilerine yapılan açıklamalarla ve şeffaf olan, şahsi bilgi içermeyen sorular olduğunu gördüklerinde derinlemesine iletişim kurulabilmiştir.

3. 5. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma sürecinde; geçmişte ve günümüzde gerek Türkiye'de gerekse de Almanya'da yazılmış kitap, tez, makale, sempozyum, seminer metinleri gibi çalışmaların taranması ve tahlil edilmesi üzerinden bir literatür taraması yapılmıştır. Ayrıca Diakoni teşkilatının yapısının ve işleyişinin ortaya konulması açısından konu hakkında oluşmuş literatür taranırken hem de hali hazırda faaliyet yapılan kuruluşlarıyla irtibata geçerek ortaya koydukları mevzuat ve uygulamaları üzerinden bir inceleme yapılmıştır. Diğer taraftan, kurumdan destek alanlar içinden seçilecek belli bir grup ile mülakat çalışması yapılmış, ortaya çıkan veriler üzerinden bir değerlendirmeye gidilirken yine prototip olarak seçilen bazı Diakoni merkezlerinde çalışan sosyal hizmet uzmanlarıyla da mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda söz konusu belirlenen göçmenlere yönelik nitel araştırma yöntemli görüşme teknikleri uygulanmıştır. Bu

görüşmeler, yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış gözlemler (Kümbetoğlu, 2017: 72-73) eşliğinde açık uçlu sorular oluşturularak, derinlemesine mülakat teknikleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Söz konusu sorular yöneltilirken yarı yapılandırılmış metod çerçevesinde genel olarak hareket edilirken, bazen konuşmanın seyri ve kişinin bireysel tecrübesinin farklılığına göre ek sorular mülakat esnasındaki konuşma sürecine entegre edilmiş, bireyin özel tecrübesi araştırmaya yansıtılmaya çalışılmıştır. Bazen de kişinin durumuna özgü olarak önceden tasarlanan sorular görüşme dışı tutularak kişiye özel ek sorularla mülakat devam ettirilmiştir. Böylece kişisel tecrübe ve algılara daha sağlıklı ve derinlemesine ulaşma imkanı oluşturulmuştur. (Altunışık, 2010; 92)

Genel olarak katılımcılar görüşme sürecine sıcak bakmamış ve görüşmelerin kayıt altına alınmasını istememişlerdir. Şahsi bilgilerinin talep olunmadığı ve asla kullanılmayacağı güvencesi ile ikna olanlar üzerinden başlayan süreç zamanla genişlemiştir. Ses kaydı veren iki katılımcı hariç diğer görüşmelerin tümü sadece yazıyla kayıt altına alınabilmiştir.Kendileriyle diakoni kurumunda, camide, dil kursunda iletişim sağlanmıştır.

Bu mülakatlardan elde edilen bulguların toplanması, analizi ve yorumlanmasında ise nitel araştırma modelleri içinde bulunan fenomolojik/yorumlayıcı desen esas alınmıştır. Söz konusu bu desen, çalışma süreçlerinde elde edilen verilerin çalışmaya katılan bireylerin öznel yorum ve deneyimlerine dayanması gerektiği varsayımına dayanmaktadır. Bu bağlamda katılımcıların deneyimleri, yaşamış oldukları süreçlere ilişkin algıları, fikirleri ve yorumlama biçimleri fenomolojik yaklaşımla ele alınmıştır. (Tekindal ve Uğuz Arsu, 2020)

3. 6. Veri Toplama Aracı ve Analizi

Araştırmada nitel araştırma tekniklerinden olan derinlemesine mülakat metodu, yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış sorular eşliğinde açık uçlu sorular üzerinden gerçekleştirilmiştir. Çalışma yaptığımız konuya dair veri toplama araçları ise, iki farklı grup üzerinden uygulanmıştır. Söz konusu gruplardan biri Almanya'da Diakoni teşkilatında hizmet veren sıfatıyla çalışan sosyal çalışmacılar, diğeri ise ilgili kurumdan destek alan göçmen ve mültecilerdir. Veri toplama aracı ise söz konusu bu iki gruba yönelik yapılan derinlemesine mülâkatlardır.

Araştırmanın alan sınırlılığı çerçevesinde Almanya'da hizmet veren belli birkaç eyaletteki Diakoni teşkilatı ve bu kurumlardan hizmet alan göçmenlerin yoğun bulunduğu bölgeler esas alınmıştır. Görüşme soruları, Diakoni teşkilatı çalışanları ve göçmenlerin dilleri çerçevesinde Almanca, İngilizce, Türkçe ve Arapça olmak üzere dört dilde toplamda 11 açık uçlu soru olarak

hazırlanmıştır. Bu sorular çerçevesinde Diakoni teşkilatının verdiği sosyal hizmetlerin çeşitliliği ve verimliliği, göçmenlerin bu hizmetlerden hangisine ne oranda ulaşabildikleri ve söz konusu verilen sosyal hizmet uygulamalarından ne ölçüde memnun oldukları konularına açıklık getirilmesi hedeflenmiştir.

Mülâkatlar Diakoni teşkilatında çalışan sosyal çalışmacı ve bu kurumdan hizmet alan göçmenlerle gerçekleştirilmiştir. Görüşme öncesinde katılımcılara gerekli bilgilendirmeler yapılmış, gönüllülük ilkesi benimsenerek, bilgileri ve onamları çerçevesinde görüşmeler ses kaydı ile kayıt altına alınmış daha sonra tahlil edilmiştir. Mülakatlar genelde 20 dakikalık süreçler şeklinde konuşmanın seyrine ve kişinin durumuna göre şekillendirilmiş, sorular bu bağlama entegre edilerek görüşme daha öznel yapılarak zenginleştirilmiştir.

4. BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM

4. 1. Biyografik Bilgiler, Göç ve Diakoni Süreçleri

Araştırmanın odak noktası olan göçmenlerin ve Diakoni teşkilatının sunduğu hizmetlerin daha objektif bulgular vermesi ve bulguların daha gerçekçi değerlendirilebilmesi için hem görüşme öncesi hem de görüşme süreci boyunca gözlemler yapılmıştır. Yapılan gözlemler esnasında birebir görüşmeler yapılmış ve kayıt altına alınmasını istemeyenlerin fikirleri ve tecrübelerini araştırmaya direkt yansıtılmamıştır. Daha farklı bakış açısı ve objektif bir inceleme olması için çocuk, genç, orta yaş, ileri yaş gibi farklı yaş gruplarından oluşan mülteci, göçmenler tercih edilmiştir. Farklı eğitim seviyelerinde ve meslekte olan kadın ve erkeklerden oluşmasına gayret edilmiştir. Orta Asya, Orta Doğu, Türkiye, Balkanlar, Doğu Avrupa, Kuzey Afrika ve Güney Amerika'dan idini inanışları farklı bireyler özellikle tercih edilmiştir.

Tablo 4. 1. 1. Anket Yapılan Göçmenlerin Demografik Bilgileri

Cinsiyet	**Kişi Sayısı**
Kadın	4
Erkek	7
Yaş Aralığı	
18 -35	5

36-55	5
56-65	1
Medeni Durum	
Evli	8
Bekar	3
Toplam	**11**

Ankete katılan kişilerin cinsiyet oranlarına bakıldığında özellikle kurumlarla ve ailesi için ne yapılacağı noktasında dışarıyla irtibat kurma bakımından sorumluluk alanı göz önüne alındığında katılımcıların çoğunluğunun erkek olduğu görülmektedir. Bu durum erkek ve kadının geleneksel toplum yapısındaki görev alanlarıyla ilişkilendirilebilir.

Yine görüşme yaptığımız katılımcıların 8'i evli kişilerden oluşmaktadır. Bu durum yine aile olma sorumluluğu gereği daha fazla destek bulma isteği ile açıklanabilir. Katılımcılar içerisinde genç ve orta yaş sayısı aynı iken yaşlı katılımcı bu oran içinde oldukça düşüktür.

Tablo 4. 1. 2. Anket Yapılan Göçmenlerin İş ve Eğitim Durumları

Eğitim Durumu	**Kişi Sayısı**
Okur –Yazar	2
İlkokul	1
Lise	2
Üniversite	6
Meslek	

Doktor	1
Öğretmen	1
İktisat	1
Tiyatro	1
Serbest Meslek	3
İşsiz	2
Öğrenci	2

Görüşme yaptığımız katılımcıların çoğunluğunun eğitim seviyesi yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum, göç olgusunun her meslek ve her eğitim seviyesinde insanları aynı oranda etkilediği, toplum içinde meslek ve eğitim açısından belli düzeyde olmanın onları sosyal yardım ya da destek alma isteğinden alı koymadığını göstermektedir.

4. 1. 3. Göç Süreçleri

Göç süreçleri göz önüne alındığında ilk kaçışların hayatta kalmak amacı güdülerek yapıldığı görülmektedir. Bu durum bulunulan savaş ortamından kaçış veya çeşitli siyasi, ideolojik süreçlerle bağlantılı hukuki süreçlerden kaçış şeklinde farklı sebepler gerekçesiyle yapılmıştır. K1'in bu konudaki ifadeleri söz konusu bu durumu yansıtmaktadır.

(K1) 2015 yılında Suriye'deki iç savaşın etkisiyle ülkemden ayrılarak Türkiye'ye gittim ve orda eşim, çocuğum gelene kadar yaklaşık yedi ay kaldım. 2022 yılı sonuna kadar sekiz yıl boyunca İstanbul'da kaldım, ardından 2023 yılında Almanya'ya geldim.

Bir diğer görüşmeci ise,

(K7) Ülkemde üniversite okuyordum fakat Üniversite'den ayrılıp orduya katılmamı istediler, Çünkü ülkemde savaş vardı. Ben de bu yüzden üniversitedeki çalışmalarımı bitiremedim ve akabinde ülkemi terk etmek zorunda kaldım.

şeklinde kaçış amacını yine savaşla ilişkili olarak ifade etmiştir.

(K9) Genel olarak Avrupa daha özel anlamda ise Almanya hakkında akraba ve arkadaşlarım ve çevremizden Almanya'ya giden duyduklarımızın etkisiyle ailemin de oluruyla Almanya'ya göç eden bir grupla önce Türkiye sonra da Almanya'ya geldim.

Yukarı da K9'un ifadelerinde belirttiği üzere, bazılarının ise kendilerini ailelerinin zor durumuna umut olarak iltica ettikleri görülmektedir.

(K10) Ben Bulgaristan Türküyüm. Bulgaristan Avrupa Birliği'ne girince aileme daha iyi bir yaşam sunmak ve daha iyi bir gelecek oluşturmak daha iyi bir yaşam umuduyla göç ettim.

Mülteci ve sığınmacı kavramları dışında kendilerini göçmen kavramıyla tanımladıklarımızın ise yaşam standartlarını yükseltmek veya bir başka ifadeyle Avrupa'nın fırsat ve imkânlarına ulaşmak amacıyla göç ettikleri görülmektedir.

(K8) Evlilik yoluyla geldim, hayallerimin peşinden buraya geldim.

Bazılarının ise neyi kaybettim, ne kazandım veya kazanıyorum kısır döngüsünde bir sorgulamaya girdikleri görülmektedir. Bazı görüşmecilerin ise kendisini minnet altında hissettiği ve Almanya'ya üst düzey bir bağlanma yaşadıkları gözlemlenmiştir. K8'in beyanlarında bu durumu görmek mümkündür.

(K8) Almanya'ya çok şey borçluyum, ne elde ettiysem bu ülkeye borçluyum.

4. 1. 4. Diakoni Kurumuna Ulaşma Yolları

Neredeyse bütün mültecilerin Diakoni hakkında bilgi sahibi olmalarının arkadaş ortamı ve kamp ortamı olduğu gerek gözlemlerde gerekse mülakat esnasında alınan cevaplarda görülmektedir. Nitekim şu cevaplar alınmıştır:

(K1) Diakoni örgütünü Kamp Giessen'de bulunduğum esnada duydum.

(K2) Almanya'ya geldiğim zaman direkt yabancılar ofisine uğradım, oradan beni kampa yerleştirdiler. Kampda arkadaşlar arasında Diakoni'den haberim oldu.

(K3) Diakoni'yi arkadaşlarımdan ve kamp yönetiminden duydum.

Bulgaristan Türkü olduğunu ifade eden katılımcının önce camiye gittiği ve onun akabinde yine arkadaş ortamından duyduğu ve direkt Diakoni'ye gittiğini görmekteyiz.

(K10) Ben öncelikle bir camiye gittim ama camide bu hususta devamlı ve istikrarlı bir destek verilemeyeceğini söylediler. Camide sadece din eğitimi yapıldığını ve dini rutinlerin yürütüldüğünü ifade ettiler.

- Bunu bilmiyor muydunuz zaten bir Müslüman olarak?

- Bilmiyordum ve burası sadece bir cami değil ki, aynı zamanda bir dernek, sivil toplum örgütü olarak ismi var. Şart mı ayrıca, müslüman müslümana yardım etmeyecekse caminin ne anlamı var? Camide hocayla görüştüm, ihtiyacım vardı, Akrabalarımın yanından ayrılıp yeni bir eve geçince, henüz çevreyi de bilmiyorum, iş bulamamışız, resmen yarı tok yarı aç geziyoruz. İş bulana kadar durumu idare edecek bir alternatif ararken önce camiye geldim, derdimi anlattım. Burdan beklediğim sonuç çıkmayınca daha önceden duymuş olduğum Caritas ve Diakoni kurumlarına gitmeye karar verdim.

-Nerden duymuştunuz?

Benim gibi buraya gelen diğer Bulgaristan Türkleri kendi aralarında konuşurken duymuştum.

Görüşmeye katılanlardan Ukrayna'dan savaştan kaçarak Almanya'ya iltica edenlerin ise daha ön bilgiye dayalı ve bilinçli bir göç süreci izlediklerine şahit oluyoruz. Hatta o kadar ki Almanya'ya varıncaya kadar neler yaşanabileceği, Almanya'da neler olabileceği ve ne yapmaları gerektiğine dair daha bilinçli bir süreç geçirdiklerine kamplardaki ve dışardaki birebir görüşmelerimizden ve gözlemlerimizden ulaştığımız bir sonuçtur. Yaptığımız görüşmelerde iltica süreçlerinin yasal temel hakları olduğu, iltica edilen ülkedeki temel hakları hakkında bilgi sahibi oldukları ve haklarını elde etme hususunda gayet bilinçli ve aktif oldukları da gözlemlerimiz arasındaki yerini almıştır. Mülakat esnasında her ne kadar detay bilgi vermekten imtina ettikleri fark edilse de kayıt dışı görüşmelerimiz ve gözlemlerimiz bu duruma şahit olmuştur. Nitekim kısmen bu bilinç sahibi olduklarına, Diakoni kurumunu nereden duymuştunuz sorumuza verdikleri bu cevaptan da kısmen ulaşılmaktadır.

(K11) Göç esnasında öğrendim, hatta yola çıkmadan duymuştum. Almanya'ya daha önceden ulaşmış olanlardan bilgiler alıyorduk. Göç esnasında ne yaptıkları nasıl yaptıkları nerde kaldıkları vb. durumları konuşup göç süreci hakkında ön bilgiler alıyorduk ve ona göre hareket ediyorduk. Özellikle ve öncelikle ilk uğramamız gereken yerler olarak Diakoni vb. sivil toplum kurumları tavsiye ediliyordu. Bununla beraber bu tip kurumun kiliselerle bağlantılı olduğunu zaten biliyordum ama bu kadar büyük hizmet yapısı olduğunu bilmiyordum.

4. 1. 5. Diakoni Kurumunda Yaşanılan Süreçler

Yarı yapılandırılmış soruların 4.üncüsü cevaplandırılırken kurumla ilk karşılaşma veya kurumda ilk muhatap olunan durumun başvuru sahibi için önemli bir izlenim ve algı oluşturduğu, kurumla ilişkiyi devam ettirme veya ettirmemeyi veya hangi seviyede devam ettirmesi gerektiğini de belirleyen en önemli etkenlerden biri olduğuna ulaşılmıştır. Ciddi güvensizlik zeminlerinden geçildikten sonra gelinen noktada mülteci/göçmen psikolojisinin kırılganlığının etkisi bu durumda belirgindir. Yaptığımız gözlem ve görüşmeler muhatap olduğumuz bu hususta verilen cevaplardan memnuniyet ifade edenleri sıraladığımız zaman, K1' in şu ifadelerine şahit olunmaktadır:

(K1) Kurum ile ailemi Türkiye'den Almanya'ya nasıl getirebileceğime ve Almanya'da nasıl iş bulabileceğime dair temel iki problemim üzerinden iletişim kurdum. Yeterli Almancamın olmaması dolayısıyla, hangi dilde konuşuyorsam o dilde birisini mütercim sunuyorlar. Ayrıca çok dilli belgeler ile durumu anlamaya çalıştılar bir de bizimle ilk ilgilenen kişi iyi bir iletişim kurabilmek, bizi anlamak ve neye ihtiyacımız olduğunu anlamak için çok gayretliydi.

K8 ise kurum ile yardım ve destek sürecinin her basamağından memnun ve minnet duygusu içindeydi. Görüşmenin sonraki basamaklarında da ifade olunduğu üzere ve kendisinin de ifadesinden anladığımız memnuniyet sebebi ise, sağlıklı iletişim kurabilme imkânına sahip olması ve kurum personelinin da gerekli nezaket ve anlayış içinde yaklaşımıdır. İfade şu şekilde gelmektedir:

> (K8) Hanımla beraber gittik, çalışmadığını söyledi, maaş dökümü talep edildi. Gerekli belgeleri hazır edip kaydımız tamamlanınca, herhangi bir yerden sıfır ve ya ikinci el fark etmeden gerekli olan şeyi satın almamızı ve kendilerine makbuzu ulaştırmamızı istediler. Ama parayı önceden veriyorlar ve makbuz karşılığı olarak da bağış karşılığının kaydını giriyorlar.

Başvuru esnasında aracı diyebileceğimiz, uzman olmayan ama tercüme hizmetlerinde görevlendirilmiş olanların, başvuru yapanlar mülteci/göçmenler üzerinde olumsuz, gerek kurum imajı gerekse hizmetin ihtiyaç sahibi ile buluşmasına ciddi boyutlarda olumsuz etki ettikleri de gözlemlenmiştir. Profesyonel pedagojik yaklaşım eksikliğinden kaynaklandığını tespit ettiğimiz yaklaşım tarzının, bu aracı hizmet ehlinin tutum ve söylemlerinin kırıcı, örseleyen, bir form ve mahiyet arz ettiği de görülmektedir:

> (K6) İltica sürecimle ilgili mahkeme kararı geciktiği için yardım almak üzere Diakoni'ye gittim. Diakoni'de Arapça konuşan biri bizimle ilk iletişimi sağladı. Pek kibar olduğunu söyleyemem. Hatta kaba ve itici bir üslubu vardı.

Fakat bu aracılara takılmadan ilgili birime ulaşan ve derdini iletenlerin ise birim uzmanlarının tavırlarından memnun oldukları ifade olunmaktadır;

> (K6) Fakat bizimle ilgilenecek birimdeki görevli oldukça anlayışlı ve çözüm üretmeye odaklıydı. Gerekli belgelerim hazırlanana kadar tam bir profesyonel olarak etkileşimde kaldık. Çok memnun kaldım.
>
> (K10) Direkt önüme çıkan ilk kiliseye gittim. Durumu anlattım ve yetkili, burada dini ritüellerin gerçekleştiğini ancak sosyal hizmet kurumu olanı Diakoni'ye gitmem gerektiğini söyledi. Adresi verdi. Oraya gittim. Diakoni'ye gittiğim zaman öncelikli ihtiyacım için gitmem gereken bölüme yönlendirildim.

Çeşitli çatışma zeminlerinden, yokluk, kıtlık gibi ortamlardan yollara düşen, yol boyu çekilen sıkıntılarla beraber Almanya'ya ulaşan kişilere psikolojik, pedagojik bir çerçevede yaklaşmanın önemi bir kez daha vurgulanmaktadır. Sosyal bir hizmetin sunumunda ve servis edilmesinde doğru üslubun ne denli önemlin olduğuna katılımcıların sözlerinde şöyle yer bulmaktadır.

> (K11) Almanya'ya ulaştığımız zaman önce kampa gönderildik. Oradaki ilk haftamızda, bu kurum ile iletişim kurma imkânım oldu. Öncelikle danışma hizmeti aldım ve kendilerini bize tanıttılar.
>
> - İlk görüşmenizin size etkisini iki kelime ile özetlemeniz gerekirse, hangi kelimeleri kullanırdınız?

- Daha çok kelimeye ihtiyaç var galiba, yani teselli, güven duygusu, motivasyon ve yalnız değilsiniz duygusunun verilmesi diyebilirim.

Görüşmeler esnasında özellikle dikkat çeken hususlardan birisi, Almanya işleyen sisteme yabancı olmak ve daha az sistematik, hatta daha kaotik ve spontan hayatların yaşandığı toplumlardan bir anda kuralları keskin bir ülkede ve iltica, göçmen gibi bir pozisyon içinde kendilerini bulmalarıdır. Düzenin işleyişine alışık olmayan ve yeterli iletişim de sağlanamayınca hangi hizmete nerde nasıl ne zaman ulaşacaklarına dair problem yaşamaktalar. Her ne kadar çeşitli broşürlerle, programlarla bu tanıtımlara yapılsa da kurumsal tanıtım adına bunun yeterli olmadığı ve daha sistematik, daha anlaşılır daha ulaşılabilir sunumlara ihtiyaç olduğu izlenimine ulaşılmıştır. Özellikle zorunlu ihtiyaçlara ulaşma ve karşılaştıkları problemleri çözme şeklinde bir yöntem geliştirmiş olan mülteci/göçmen profillerinin sosyo-kültürel vb. etkinliklere, organizasyonlara ihtiyaç hissedemedikleri görülmüştür. Hissedemedikleri şeklinde bir ifade kullanılmış olması, ihtiyaçlar hiyerarşisine bir atıf olup; hayatta kalabilmek, karnını doyurabilmek ve barınma gibi temel ihtiyaçlara zorunlu yönelimin, mülteci/göçmenin dünyasındaki tuttuğu yeri tanımlamak içindir. Bu yönelme durumunun ayrıca eğitim seviyesi ile doğru orantılı bir korelasyon kurduğu da gözlemlenmiştir. Görüşmecilerin nerdeyse hepsi barınma ve hayatta kalma gibi birincil ihtiyaçlara ulaşma gibi bir yolu takip ettikleri görülmektedir. Görüşmecilerin bu hususta ki ifadelerinden bazılarını aşağıya alıyorum.

(K1) Kurum ile ailemi Türkiye'den Almanya'ya nasıl getirebileceğime ve Almanya'da nasıl iş bulabileceğime dair temel iki problemim üzerinden iletişim kurdum.

(K2) Kurumdan, belge hazırlama ve bazı kayıtların yapılması hususunda destek aldım.

(K5) İltica sürecimde destek almak ve jobcenterle iletişimimdeki dil eksikliğini gidermek amaçlı kontakt kurdum onlarla.

(K6) İltica sürecimle ilgili mahkeme kararı geciktiği için yardım almak üzere Diakoni'ye gittim.

(K7) Kıyafet desteği almak için Diakoni ofisine gittim. Orda kıyafet dışında verilen diğer hizmetlerden de haberim oldu. Bunun üzerine iltica kararımla ilgili oluşan gecikmeyle ilgili de onlardan destek istedim. Görevli, bir sonraki görüşme için randevu verdi.

Kurumla kurulan ilk iletişimin iltica hukuki süreçlerine destek ve danışmanlık beklentisiyle oluştuğu da dile getirilmiştir. Nitekim görüşmecilerin en temel endişeleri geldikleri veya geçtikleri ülkelere geri gönderilme endişeleri olduğudur. Görüşmecilerden bazılarının bu hususstaki ifadeleri şöyledir;

(K4) Mahkemeden iltica talebimle ilgili bir karar almadım, (olumlu bir karar alamadığın için itiraz anlamında) bu yüzden Diakoni'den mahkemeye bir mektup yazmasını istedim,'

(K5) İltica sürecimde destek almak.

(K6) İltica sürecimle ilgili mahkeme kararı geciktiği için yardım almak üzere Diakoni'ye gittim.

(K7) Bunun üzerine iltica kararımla ilgili oluşan gecikmeyle ilgili de onlardan destek istedim.'

(K8) Normalde sadece iltica başvuru süreci hukuki işlemleri ve özellikle Hırvatistan'a geri iade edilme konuşmaları üzerine danışma hizmeti almak için gittim.

İltica başvuru sürecinin de ayrıca kamplardaki zor koşullar altında ve uzunca beklenen süreçler olduğu da göz önüne alındığında ne kadar yıpratıcı olduğunu anlamak zor olmasa gerektir. Bazı görüşmelerimizde dinlediğimiz, mülakata almadığımız ve gözlemlediğimiz durum ise özellikle Türkiye'de geçiş süreci yaşayarak gelenlerde veya zaten Türkiye gibi ülkelerde yaşarken çeşitli sebeplerle göçmen ve iltica rolü almış olanlarda oluşan pişmanlıklardır. Bu pişmanlığın ana sebebi sürecin uzun sürmesi ve iş tecrübesi ve bir mesleği olmayanlarda sürecin daha yavaş işlemesidir. Dil hususundaki yetersizliklerde bu bıkkınlıkta etkili olduğu gözlemlerimiz arasındadır. Zaten bir düzeni var olduğu halde bu düzenini bozarak daha iyisini kısa yoldan hızlıca elde etme beklentisinin de mülteci/göçmen psikolojisini kamplarda olumsuz etkileyen bir durumdur. Kendileriyle yapılan görüşmelerde bizatihi ifade ettikleri bir durum olarak görülmektedir. Acaba gelmeseydik daha mı iyi olurdu, gelmekle neyi kazandık ve kazanacağız, neyi kaybettik? sorularını sordukları da gözlemlenmiştir. (K12)

Beklemenin ve belirsizliğin ciddi boyutlarda yorucu, yıpratıcı psikolojik dengeyi etkilediği de dikkate alındığında, iltica kabul süreçlerinin (mahkeme süreçleri ve kamplardan eve çıkış, normal hayata dönüş süreci) ne denli zor olduğu anlaşılabilir. Belirsiz, beklemeye tuz biber katan bir durum ise mülteciler arası haksızlık yapıldığı düşüncesidir. Kamplarda uzun süredir yaşayanlardan ifade olunduğuna göre, kendileriyle beraber veya kendilerinden sonra kampa gelip kısa sürede ev verilerek normal hayata geçiş yaptırılanlar olduğu ve bunun neye göre yapıldığını anlayamadıkları, bu durumun mültecilere sunulan hak ve hizmetlerin dağılımında haksızlık yapıldığı fikrini doğurduğu savunmuşlardır. Bu durum, Diakoni kurumu tarafından da çeşitli medya platformlarında dile getirilerek eleştirildiği ve insan haklarına, mülteci haklarına aykırı bir durum olduğu belirtilmiştir.

Bu süreçlerde barınma ve ekmek kadar manevi desteğin de şart olduğu hatta yeterli destek alınamadığında ruhsal/psikolojik problemlerin ortaya çıktığı görülmektedir. Bu durumun trajik bir örneği olarak anlatılan kaçış hikayelerinden bir tanesi şöyledir.

Mülteci ağzıyla: "Göç yolunda karşılaştığımız ikiz çocuklu bir kadın vardı. Yolda polis sesimizi duymasın, sınırlarda yakalanmayalım diye çocukların ağzını elleriyle kapatıyordu. Meğer kadın fark edememiş ve çocuk nefessiz kalarak boğulmuş. Buraya kadar geldik ama kadın bunu kaldırmadı, dengesi bozuldu. Diğer çocuğu da devlet aldı ondan, kadın şu an bir pskoloji kliniğine götürüldü".

Diakoni kurumuyla ilk karşılaşma süreci hakkında verilen cevaplardan çıkan önemli bir sonuç ise kurumun mülteci ve göçmenler tarafından yeterince tanınamadığı ve daha çok danışma organı gibi algılandığıdır. Kuruma ulaşan mültecilerin temel taleplerinin belge düzenleme ve dil yetersizlikleri üzerine olması da bu algıda, birbirlerini yönlendirme de önemli bir etkendir. Özellikle Almanca konuşamayan ve ya resmi işlerini yapma hususunda eksik kalan bu muhatap kitlenin, kurumun ne yaptığını, amacını, nasıl işlediğini bilememesi de etkili olmuştur. Çeşitli dillerde tanıtım broşürleri hazırlandığı görülmekle beraber muhatap kitleye bu belge, broşür, kitapçık gibi verilerin ulaşması, ulaştırılanın okunması, anlaşılmaları gibi kendi içinde onlarca karmaşıklığı da taşımaktadır. Zaten hayatta kalma bir mücadeleden bugünlere ulaşmış ve bulundukları zor şartlar altında duruma intibak hali yaşayan bu muhatap kitlenin kabuğunu kırmak, onlara ulaşmak da çok kolay değildir. Saha araştırması esnasında bizatihi görüşülen, kendileri iyi bir iletişim kurulduğu sanılanların dahi kendilerini araştırmaya kapattıkları görülmüştür. Çoğunluğu hiç cevap vermemeyi cevap verenlerin ise detaylandırmadan kısaca konuşmayı tercih ettikleri görülmektedir. Yapılan gözlemler ile göç sürecinde ve öncesinde yaşanılan tehlikeli, zor şartların getirdiği güven probleminin bu durumun ana sebebi olduğuna kanaat getirilmiştir.

Diakoni kurumunun karşılama ve ilk kontak takımı da denilebilecek mütercimlerin ise kurum ile hizmet almak isteyenler arasında bazen perde oldukları anlaşılmıştır. Hatta aracıları aşarak uzmana ulaşanlardan çoğunlukla pozitif geri bildirimler alınmıştır. Nitekim görüşmecilerden birisinin bu hususstaki ifadeleri şöyledir;

> (K6) Diakoni'de Arapça konuşan biri bizimle ilk iletişimi sağladı. Pek kibar olduğunu söyleyemem. Hatta kaba ve itici bir üslubu vardı. Fakat bizimle ilgilenecek birimdeki görevli oldukça anlayışlı ve çözüm üretmeye odaklıydı. Gerekli belgelerim hazırlanana kadar tam bir profesyonel olarak etkileşimde kaldık. Çok memnun kaldım.

Bazı mültecilerin kamp bölgesi dışındaki bir kuruma başvuru yaptıklarını ve teknik olarak onlara kendi bölgeleri dışında hizmet verilemeyeceği ifade olunmuştur:

> (K4) Kendi çalışma bölgesindeki kuruma bağlı olmadığımı söyledi.

Bir başka müracaatçının ise kurumun herhangi bir birimine başvurduğu ve bundan dolayı bana yardımcı olmadılar şeklinde bir yargıya vardığı ifade olunmaktadır. Profesyonel yapının mekaniklesmesi olarak yorumlanan bu yaklaşımın hizmet almak isteyenler için bir dezavantaj yarattığı görülmüştür.Danışma (informasyon) biriminden nereye ve nasıl başvurması gerektiğinine dair daha açıklayıcı bir yönlendirmenin gerekli oldugu gözlemlenmiştir, Katılımcının ifadesi şu şekildedir:

> (K4) Gerekli prosedürleri bilmediğim için aile birleşimi (yeniden birleşme) konusunda bana yardımcı olmalarını istedim, ancak bana bu konunun kendi yetki alanlarında olmadığını söylediler.

4. 1. 6. Kuruma Yardım Başvurusu Aşamasındaki Süreç

Yardım başvuru sürecinin nasıl olduğu üzerine yaptığımız mülakat ve gözlemlerden elde edilen verilere göre kurum uzmanlarının tamamen profesyonel ve objektif bir yaklaşım sergilediklerini ifade edebiliriz. Bununla beraber tercüme faaliyeti hizmeti sunulan kısımda sorunlar çıkabildiği, ancak bu sorunları da elimizdeki verilere dayanarak tamamen mütercimlerin tutumuna indirgemek objektif bir yaklaşım olamayacaktır. Mülakat yaptığımız kişilerin cevapları ve gözlemlerimize göre hizmet almak için başvuranların çoğunluğu mütercimlerden herhangi bir şekilde olumsuz bahsetmemektedir. Kurumdan çeşitli alanlarda destek talep olunmakla beraber ağırlıklı olarak, çeşitli hukuki süreçlerde hukuki destek, tercüme desteği, ekonomik destek ve danışmanlık hizmetleri öne çıkmaktadır. Oldukça resmi bir şekilde ve kurumun mahiyeti hakkında bilgi sahibi olmadan destek istendiği ama süreç içerisinde uzmanların yaklaşımlarının başvuru sahiplerini ciddi şekilde, onlara güvenerek daha çok etkileşime ve farklı hizmet taleplerine yönelttiği gözlemlenmiştir. Bu çeşitliliğe sadece maddi destek hizmetler değil manevi destek hizmetleri de girmektedir. Katılımcıların ifadelerinden bu çeşitlenme ve hizmet türlerini görebiliriz. İlk katılımcının:

> (K1) Anlatacak çok fazla şey yok, oldukça resmi bir ilişki kurdum. Çok fazla şey de istemiyordum. Öncelikli olarak eşimin ve çocuklarımın da Almanya'ya gelmesi için hukuki süreç hakkında destek talep ettim,

cümlesine rağmen süreç içerisinde kurumun hizmet ağının çeşitliliğine katıldığı görülmektedir. Çünkü aldığı yönlendirmelerle beraber danışmanlık hizmeti, yazışmalar da profesyonel üslup ve dil desteği aldığı görülmektedir.

> (K1) Aileme maddi destek verebilmem için de paraya ihtiyacım vardı. Bana bu iki hususta öncelikle yardımcı oldular. Pardon, çocuklar ve eşinizin gelmesi için ne yapabilirler ki ve şu an yanınızdalar mı?' Henüz gelemediler, süreç devam ediyor, aile birleşim kabul süreci. Onlar, gerekli belgelerin hazırlanması hususunda destek verebileceklerini ve yine, bir işim olursa daha kolay aile birleşiminin

olabileceğini ifade ettiler. Özellikle bu husus için, benim iş başvuruları yapmama ve şimdiki işimi bulmama yardımcı oldular.

(K6) Gerekli tanıma, tanıtım ve bilgilendirme yapıldığında ve yine sağlıklı iletişim kurularak kurumdan hizmet talep olunduğunda, maddi ve manevi destek sağlandığı görülmektedir. 'Nereye yani hangi birime ulaşmamız gerektiği hususunda yeterli iletişimi sağlayınca gerekli motivasyon ve teknik desteğin verilmeye çalışıldığı hissini yaşadım ve gördüm.

Örnek bir hikaye olarak kaçış esnasında Hırvatistan sınırında polise yakalanan bir mültecinin, oradan da kaçarak Almanya'ya ulaşması ve parmak izinin Hırvatistan resmi makamlarında bulunmasıyla bağlantılı olarak yaşadığı, geri gönderilme kaygısının, Diakoni sosyal hizmet uzmanları tarafından giderilmesi şu şekilde ifade edilmektedir.

(K7) Personel çok nazik ve yardımseverdi ve mahkemeye bir mektup yazmama yardımcı oldu. Bana büyük moral desteği verdi ve hikayeme göre en az bir yıl ikincil koruma alacağımı söyledi. Süreç ve durum hakkında verdiği bilgiler ve açıklayıcı tavırları pozitif katkı sağlıyordu.

İyi bir iletişim ve kendini anlatabilme gayretinin kurumda mukabele bulmasına bir başka örnek olarak, Türkiye'den evlilik yoluyla Almanya'ya gelen bir göçmenin, ilk yıllarda yaşadıkları ekonomik sıkıntılar üzerine, kurumdan çocuk ihtiyaçları ve çocuk odası mobilyası vb. ihtiyaçları temin için kuruma başvurmasıyla ilgili bu cümleleridir:

(K8) Ben iki defa aynı bağlamda başvurdum kuruma. Eşimin her iki hamileliği esnasında maddi destek için gitmiştik. İkinci defa gittiğimizde biraz da utanarak ve çekinerek gittim. Ama tamamen normal bir durum ve bu talebin hakkımız olduğu vurgulandı. Bu hizmeti bana sunmuş olabilmeleri ve bizim de bunu alamaya ihtiyacımız olduğunu belgelememiz halinde, dinine ve etnik yapısına, cinsiyetine bakmadan, sırf insan olmamız sebebiyle, destek alma hakkımız olduğu da vurgulandı. Maaş belgesi gibi ekonomik durumu gösterir resmi belgeler tabii bunlar... Durumumuzu ibra edince zaten hızlı ve kolay yoldan nasıl yapmamız gerektiği anlatıldı. Dilerseniz sıfır, dilerseniz ikinci el istediğiniz ürünü bulun, satın alın diye bize nakit para takdim ettiler. Alınan ürün veya ürünlerin makbuzlarını kendilerine ulaştırmamızı söylediler.

Bu ifade örnekleri ve benzeri bütün yaklaşımlarda görülen temel yaklaşım biçimi ve tutumu; kurum uzmanlarının, kişisel farklılıkları dikkate alarak ama tarafsız, önyargısız bir biçimde başvuranlara yaklaşmaya gayret gösterdikleridir. Diğer görüşmecilerin ifadeleri bu bağlamda şu şekildedir:

(K9) Çok anlayışlı ve duyarlıydılar. Özellikle onlarla görüşme sürecim beni çok rahatlattı. Çünkü sadece teknik destek olarak değil, görüşme esnasındaki tutum ve davranışlarıyla bütün detayları anlama ve anlatma gayretleriyle, devamlı mütebessim çehreleriyle, olumlu ve pozitif bir süreç yürütüyorlar. Yani görüşmelerin en güzel tarafı, yapılan yeterli açıklamalarla iltica sürecimle ilgili motivasyonumun üst düzeye ulaşması ve beni teskin etmesiydi.

(K10) Görevli kişi ivedilikle bilgilerimin bir kaydını aldı. Sonra da oradan depo gibi bir yere geçtik. Hangi dinden olduğumu sordu. Müslüman olduğumu söyledim. Sormam gerekiyor çünkü size ona göre gıda paketleri bölümü hazırlıyoruz. Hassasiyetlere dikkat etmek zorundayız, dedi. Bir gıda yardım kolisi hazırladı ve biraz da nakit para verdi ve bir de bir kart verdi. Bu kart ile anlaşmalı marketlerden ihtiyaçlarımı temin edebileceğimi söyledi, Ayrıca ne zaman ihtiyacın olursa buraya gelip alabilirsin dedi.

(K11) Ailem ile birlikte kuruma gittik. Orda sıcak bir karşılama gördüm. Bazı bilgiler ile kayıtlama yapıldı, iletişim ve destekleme sürecinin sağlıklı yürümesi için yapıldığı ifade olundu.

Özellikle ve öncelikle dikkat çeken durumlardan birisi de yine yapılan bütün işlemlerin kayıt altına alınmasıdır. Bu kayıt altına alma işlemleri kişisel bilgilerin korunması kanunuyla bütün Almanya'da koruma altına alınmıştır. Yasal çerçevede yapılan bu düzenleme doğrultusunda hareket edilmekte ve mültecilere bu hususta bir güven sunularak hareket edilmektedir. Ayrıca yapılan hizmet ve desteklerin, giren çıkan bütçe hesapları ve bağışların da kaydının yapılması zorunluluğu kanuni ve hukuki mesuliyet gerektirmektedir.

Yapılan destekleme ve hizmetlerin kaydının yapılması ve başvuru kaydının alınması hem yapılan destekleme ve hizmetin devamlılığı hem de sağlıklı bir iletişim ve diğer hizmetlerle ilgili bilgilendirme sunumları açısından önem arz etmektedir. Bir katılımcının ifadesi şu şekildedir:

(K11) Bazı bilgiler ile kayıtlama yapıldı, iletişim ve destekleme sürecinin sağlıklı yürümesi için yapıldığı ifade olundu.

Başvuru yapmayı denemiş ama henüz ilk başvuru aşamasında yaşadığı negatif, kırıcı ve kaba olduğunu ifade ettiği yaklaşım tarzı dolayısıyla hem Diakoni hem de diğer bu tarz kuruluşlarla iletişimi kurmadığını ifade eden iki görüşmecinin ifadelerini de buraya almayı bilim ahlakı açısından uygun buldum. Çünkü ilk karşılaşmada özellikle tercümanlar üzerinden olumsuz etkilenmiş kişilerin sayısı sadece bu görüşmeciler değildi. Bu negatif cümleler, yaklaşık benzer ifadelerle bir kaç görüşmeci tarafından da dile getirildi. Genel olarak hizmet almaktan vazgeçen bu kişilerle görüşme devamlılığı sağlamamın veri olarak çalışmamıza bir katkı sağlamayacağı kanaati hasıl olunca da onlarla görüşmemiz yarım kaldı. Zaten söyleyecekleri bir şeyleri de yoktu. Bununla beraber bir örnek olması, çalışmamızın tarafsızlığı açısından önemliydi. Bu bağlamda, üçüncü ve dördüncü katılımcım olarak kayıt altına aldığım kişilerin genel olarak ifadeleri şöyleydi:

(K3) Beni karşılayan görevli Arapça konuşuyordu. Beni içeri almadı ve Diakoni'nin kapısında benimle konuştu. Bana karşı dostça davranmadı. İfade ettiğim gibi, maddi veya manevi destek almadım.

(K4) Maddi ve manevi destek alamadım. Sadece belgelerimin hazırlanmasına destek oldular. ... Bu olaydan sonra başka bir kuruluşa başvurmadım.

(K3) Yeterli iletişimi sağlayabildiğimi düşünmüyorum. Çünkü ilk karşılamadaki arapça konuşan görevlinin itici ve sempatik olmayan durumu iletişim ve etkileşimimi olumsuz etkiledi.

(K4) Çalışan kişi bana stres ve rahatsızlık verdi ve bu tutumlar dolayısıyla daha sonra böyle bir kuruma daha destek amaçlı başvurmadım.

(K3) Mütercim olan kişi sert olması diğer hizmetlere ulaşmam hususunda motivasyonumu kırdı. Bu yüzden hizmet almak için üstelemedim.

(K4) Katibin bana davranış şeklinden hiç memnun kalmadım. Ama bana sanki bir suç işlemişim gibi davranıyordu.

(K3) Ben hizmet alamadım. Belge hazırlamak hariç.

(K4) Alamadığım hizmetin değerlendirmesini yapamam, daha kapıdayken ...boş ver.

4. 2. Ulaşılan Verilere Göre Yorum ve Değerlendirme

4. 2. 1. Göçmen Profilleri

Diakoni Kurumu dezavantajlı herkese yönelik hizmet sunan ve hatta hizmet ulaşması esnasında onların arasında oluşabilecek bir hukuksuzluk, dezavantajlı bir durum olmaması için mücadele veren ve bunu kendi çalışma misyonları arasında sayan bir kurum olduğunu ifade etmektedir. Hizmete ulaşmada maksimum verimin elde edilmesi de elbette hedef kitlenin değer algısı, şahsiyeti, inancı, ideolojik yaklaşımları, hangi kültürden öncelikle beslendiği ve beraberinde taşıdığı geçmişini anlamaya çalışmak, Mülteci /göçmen bireyin yaşadığı hayatı veya yaşama ihtimali olduğu süreçleri göz önüne alınarak yapılan yaklaşımlarla mümkündür. Muhatap kitleyi tanımak, hem yürütülen bu sosyal hizmetlerin doğru değerlendirilmesi hem de yapılan çalışmalarımızdan, görüşmelerimizden daha isabetli sonuç elde edebilmek açısından önemlidir. Mülteci/göçmenler Suriye, Afganistan Arnavutluk, Türkiye, Bulgaristan, Ukrayna, İran, Lübnan, Mısır ülkelerinden göç etmiş kimi mülteci kim göçmen olarak Almanya'ya yerleşmiş ve Diakoni ile irtibat kurmuş insanlardır. Kurulan bu irtibat hayatta kalmanın bir gereği olarak yapılmıştır. Bu çalışmamızda görüştüğümüz insanların büyük çoğunluğu iş gibi ve daha iyi hayat standartlarını yakalamak amacıyla yola çıkmış Almanya'ya gelmiş ve burada Diakoni ile irtibata geçmiş insanlar değildir. Bilakis çoğunluğu savaş ve benzeri hayatı tehdit edici etkilerden kurtulmak için bulundukları bölgeyi terk eden insanlardır. Afganistan, Suriye, Ukrayna, Mısır gibi gerek iç karışıklık gerekse savaş olan yerlerden kaçan insanlardan oluşmaktadır.

4. 2. 2. Diakoni Kurumundan Alınan Sosyal Hizmetler

Diakoni kurumu da diğer sivil toplum örgütleri gibi belirli yasal prosedürler çerçevesinde destek hizmetleri yürütmektedir. Bu hizmetler yine kendi içsel misyonları, etik ilkeler doğrultusunda yürütülmektedir. Yürütülen hizmet türleri ise ihtiyaç sahibi herkesi kaplamakla birlikte bir sosyal kurumu olması bağlamında dezavantajlı pozisyonda bulunan bütün birey ve kesimlere yöneliktir. Bu kesimler içinde ciddi bir alanı dolduran ve saha çalışmamızı da tanımladığımız mülteci/göçmen kitlesi için hizmetler gözlemler, literal araştırma ve mülakatlar doğrultusunda değerlendirilmektedir. Hizmet türlerini öncelikle mülakatlar merkezli bir yaklaşımla ele aldığımız zaman, danışmanlık, hukuki süreçlerde destek, dil ve tercüme destekleri, sosyo-kültürel aktiviteler, gıda, giyim destekleri, ekonomik destekler ve manevi destek biçiminde üst başlıklara bölebiliriz. İlk katılımcıya sorulan Diakoni'den ne tür yardımlar aldınız sorusuna verilen cevaba göre Diakoni kurumunun genel olarak mülteci ve göçmenlerle en çok etkileşim yaşadığı alanın danışmanlık, belge hazırlanması, hukuki süreçlerde danışana rehberlik, manevi sosyal destek ve hukuki süreçlerin takibi gibi aşamalardır.

> (K1) Almanya Yabancılar Büro ile ailem için yaptığım işlemlerde, gerekli evrakların hazırlanması, tashih edilmesi ve Türkiye'ye belgelerin ulaşmasını takip etme hususlarında destek aldım. Bir de iş bulma sürecimde iş başvurusu ve mesleğime uygun alternatifler için danışmanlık sundular.

Herhangi bir ihtiyaç beyanında küçük-büyük, önemli önemsiz gibi bir ayrıma girmeden en basit sayılabilecek meselelerde bile mültecinin/göçmenin talebine cevap verebilme profesyonelliği sergilemeye çalıştıkları görülmektedir.

> (K5) Diakoni kurumu bir banka hesabı açmama yardımcı oldu.
>
> (K7) Elbise yardımı aldım ve iltica süreciyle ilgili belge-döküman yazışmaları ve tercümanlık destekleri aldım. Parasal bir talebim olmadı.
>
> (K8) Çocuk odası ve mobilya alabilmek için ekonomik destek verdiler. Parasal destek yani.
>
> (K9) Eşya yardımı aldım ve çok memnunum.

Göçmenlerin hukuki durumu, sığınma statüsünde olanlara göre hukuki açıdan daha net bir durumu ifade eder ve göçmen olan kişinin kendi durumu hakkında ortalama net kanaati vardır. Sığınma ve iltica sürecinde olanlar için ise, sığınmacılar arasında dolaşan asılsız bilgilerin gerdiği idrakler, uzun süren mahkeme süreçleri ve çoğusunun hatta hepsinin ardında bıraktığı trajik hikayelerin beslediği korkuların etkisi manevi sosyal destek zorunluluğunu ve süreç esnasında en küçük ayrıntının bile önemini artırmaktadır. Özellikle savaş, siyasi mücadele ve töresel vb. etmenlerle sığınma sürecinde bulunanlar için geriye döndürülme ihtimali ciddi bir endişeyi ifade etmektedir. Kendi içerisinde mütercimler aracılığıyla gayet hukuki işleyen bir sürecin bile, mülteci hakları, insan hakları gibi bağlamlarda üçüncü bir göz tarafından takibi,

iltica talep eden için çok önemlidir. Özellikle sürecin işleyişi üzerine yapılan bilgilendirme ve manevi danışmanlık/rehberlik ise bu süreçte en gerekli şeylerden birisi olarak dikkatleri çekmektedir. Yapılan gözlemler ve görüşmelerde, mültecilerin en fazla manevi destek ile rahatladıkları müşahade olunmuştur. Belirsizliğin ızdırabını dindirme gibi bir manevi desteğin ne kadar önemli olduğu fark edilmektedir. Katılımcıların ifadeleri şu şekildedir;

> (K9) Öncelikle iltica süreci ve hukuki haklarım üzerine bilgilendirme ve hukuki destek aldım. Ayrıca yazışmaların kimle ve hangi usul üzerine yapılması şeklinde daha formel destekler aldım. Psikolojik, moral motivasyon desteği aldım. İaşe temini, gıda desteği ve elbise yardımları aldım. Yine kurumun mültecilere yönelik düzenlediği Dil kursu ve Bilgisayar kurslarına katıldım. Göçmen ve mültecilerin entegrasyonu ve moral motivasyonlarına yönelik düzenlenen sosyal klüplere katıldım. Festival ve kermes gibi organizasyonlara katılmam hususunda da destek ve teşvikleri oldu.
>
> (K10) Gıda yardımı, elbise yardımı, ev için eşyalar, mobilyalar, nakdi para yardımı aldım.
>
> (K11) Iltica süreci danışmanlığı. Gıda destekleri, ekonomik destek, giyim destekleri, sosyal psikolojik destekler ve ev bulma sürecinde ve yerleşme sürecinde rehberlik, evin onarımı sürecinde destek ve mobilya, ev eşyası ve benzeri destekler...Çocukların okul süreçlerinde rehberlik ve okul entegrasyonunda sosyal-psikolojik destek aktiviteleri, dil kursu vb.

4. 2. 3. En Çok Memnun Olunan Hizmet Sahaları

Gerek başvuru gerek sığınma sürecinde gerekse mülteciliğin kabul edildiği aşamalarda özellikle yeni bir ülkenin şartları karşısında, kendi haklarının bilinememesi mülteci ve sığınmacılarda bir emniyet bir güven boşluğu ve huzursuzluk oluşturmaktadır. Beni nasıl bir süreç bekliyor acaba, geriye gönderilir miyim veya bu süreç ne zamana kadar sürecek şeklindeki, muallakta kalan durumlarda göçmeni teskin eden bilgilendirmeler ve verilen manevi sosyal destek, genel itibarıyla en memnun kalınan hizmet olarak görülmektedir. Almanya'ya girişte özellikle Hırvatistan ülkesinin bir giriş kapısı olarak görülmesi ve bu giriş esnasında Hırvatistan polisleri tarafından yakalanan ve bilgileri sisteme girilen mültecilerin parmak izlerinin alınmış olması sonucu, acaba ben geriye gönderilecek miyim endişesini taşımaları ve kendilerine bu hususta verilen hizmetlerde "endişe etmeyin sizi geri göndermezler" gibi uygun motivasyon sağlanan cümlelerle destek verilmesinin, bir kaç görüşmeci tarafından, en çok memnun kaldıkları durum olduklarını ifade etmeleri dikkat çekicidir.

Alınan hizmetlerde doyum ve memnuniyet açısından üç temel unsurun etkili olduğu gözlemlenmiştir. Birincisi, mülteci eğitim seviyesinin yükseldikçe hizmet alan kişilerin aldıkları hizmetten duyduğu memnuniyet oranlarının yükseldiği gözlemlenmiştir. Eğitim seviyesi yüksek kişilerin almak istedikleri hizmete daha kolay ulaşabilmeleri, hizmete ulaşmanın yollarını daha kolay bulabilmeleri, sunulan farklı destek ve hizmet türlerini fark

edebilme ve onlara ulaşabilme becerileri, aldıkları hizmet türü ve kalitesinin artmasına sebep olduğu gözlemlenmiş olup, bu durum da memnuniyetlerin yüksek olmasına etki etmektedir.

Bir başka temel unsurun ise mülteci/göçmenlerin yaşadıkları ülkeden getirdikleri beklentilerdir. Almanya'da yüksek hayat standartlarına kısa sürede ulaşacaklarına dair hayali bir algıya odaklananlar hayal kırıklığına düşerek memnuniyetsizlik ifade ettikleri gözlemlenmiştir.Bu durumu özellikle daha iyi yaşam standartlarına ulaşmak ve fırsatları yakalamak üzere iltica ettiklerini ifade edenlerde belirgindir.Bununla beraber sadece yaşayabilmek veya hür bir hayat sürmek adına göç edenlerin memnuniyet oranının daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Diğer bir memnuniyetsizlik durumu ise özellikle bazı ülkelerden gelenlere veya iltizacılara bazen daha kısa sürede normal hayata geçiş imkanı (kamptan eve çıkmak) sunulduğunu ifade edenlerde görülmektedir. Bazı mültecilere öncelik tanınarak hareket edilebildiği ve bu durumun diğer mülteciler tarafından haksızlık olarak yorumlandığı; bu tutumun göçmenler arasında hem ikiliğe hem de huzursuzluğa sebep olduğu gözlemlenmiştir. Bununla beraber Diakoni kurumunun haksızlık olarak algılanan bu durumla mücadele ediyor olması ise kuruma karşı güveni ve memnuniyeti artırmaktadır.

Memnuniyet oranlarına olumlu katkı sağlandığını nerdeyse bütün mülteci ve göçmenlerden duyabildiğimiz en önemli alan ise sığınma, iltica ve geri gönderme gibi süreçlerde özellikle hukukî alanlarda verilen teknik destek ile sunulan manevi sosyal destektir. Moral motivasyon olarak manevi desteğin, güleryüzlü bir yaklaşımın, yapılan olumlu ve süreçle ilgili yapıcı izahatların, başvuru sahiplerinde çok büyük minnettarlık sağladığı gözlemlenmiştir. Özellikle danışmanlık hizmetleri ve dezavantajlı durumlarla baş edebilme için sürdürülebilir iyilik haline katkı sağlama amaçlı iletişimi devam ettirme de memnuniyeti artıran bir durumdur.

Memnuniyet durumunu olumsuz etkileyen en önemli etkenin ise aracı konumda bulunduğunu ifade edebileceğimiz, tercüme faaliyetleri yapan kişinin, giriş kayıtları yapan kişilerin, kaba, açıklayıcı olmayan ve itici tutumları (K3, K4,) olduğu ifade olunmakta ve hatta bu tutumlar dolayısıyla bir başka kuruma da herhangi bir hizmet almak için başvurulmadığı (K3,K4) dile getirilmiştir.

> (K5) Bununla beraber bir diğer görüşmecinin şu ifadeleri de dikkate değer bir durumdur. Kurum tarafından çevirmen olarak görevlendirilen kişinin benimle ilgilenmemesi üzerine bu durumu kuruma bildirdim ve kurum benimle ilgilenmesi için bir başka kişi görevlendirdi. O kişiden her türlü işim ile ilgili destek ve rehberlik hizmeti aldım.

Mütercimlerin pek kibar olmadığını vurgulayan bir başka görüşmeci bununla beraber mütercimlerin aşılıp kurum memuru uzmanlara ulaştıktan sonra işlemlerin çok profesyonelce

yürütüldüğü, çünkü kurum sosyal hizmet uzmanının çözüm odaklı ve anlayışlı yaklaştığı (K6) dile getirilmiştir.

> (K6) Sistemin işleyişini anladığımda (bu, her birimin kendi alanının dışına çıkmadığını anlamam demek oluyor), artık işler daha kolay ve olumlu işlemeye başlamıştı, ifadesi de kurumun işleyişini tanımlama açısından önemlidir.

Yine hangi alanda hangi hizmetin alınabileceğine ve nereye başvurulacağına dair başvuru sahiplerinin bilgi ve tecrübe eksikliği de hizmetlere erişimde bir sorun olup, kendilerinin baştan savma bir muameleye maruz kaldığı izlenimi vermektedir. Zaten terk etme ve terk edilme gibi zorunlu ve olumsuz bir durumu içeren göç kavramının getirdiği yetersizlik, başa çıkamama, çaresiz kalma, yalnız bırakılma gibi hislerle baş etmeye çalışan mülteciler için sürecin yükünü daha da ağırlaştırmaktadır.

Almanya özelinde kendi içinde tutarlı olan, mesai kavramına ve özellikle yazışma, mail ve mektuplaşma üzerinden oluşturulan sistemin yavaş yavaş işleyen yapısı da, sistemi bilmeyen ve daha spontan hayatlardan gelen mülteciler için hizmet memnuniyetini etkileyen bir durumdur. Randevu taleplerine geç cevap verildiği veya hiç cevap verilemediği gibi iddialar da, mültecinin bir zaman sonra iletişimden vazgeçtiği vesaire gibi sonuçlara götürdüğü ifade olunmaktadır.(K1) Bu sistemin Diakoni Kurumu'nda da doğal olarak var olduğu da vakıadır. Sistemi bilmeyen ve uzun süredir muallakta bekleyen insanlar için ne kadar yorucu ve hatta bıktırıcı olabileceği de yadsınamaz. Ancak bu durumun temel bir probleme değil bilakis kurumsal tanıtım noktasında bir eksikliğe veya var olan tanıtımlara ihtiyaç sahiplerinin dil yetersizliği ve benzeri etmenlerle ulaşamadığına veya başvuru sahiplerinin temel ihtiyaçları (barınma, beslenme, giyim gibi) önceleyen bakış açısının algıda seçiciliği getirdiği, böylece özellikle sosyo-kültürel hizmetlerden haberdar olmadıkları gözlemlenmiştir. İhtiyaçlar sıralamasında pramidin temelini oluşturan ve ayakları yere basan kısmını temin önceliğini kim reddedebilir.

4. 2. 4. Memnuniyet Profili

Memnuniyet profili açısından değerlendirildiğinde özellikle eğitim seviyesinin arttıkça memnuniyet oranının alınan hizmetlere minnet duyma oranının da arttığı gözlenmektedir. Bu memnuniyet oranının artmasındaki temel etmenlerden birisi hangi hizmetin nereden ne şekilde alınabileceğine dair usul bilme ve ona göre yaklaşım sergileyebilmeyle bağlantılı olduğu müşahede olunmaktadır. Yine bir yabancı dil internasyonel geçerliliği olan ve yahut da kendini ifade edebilecek kadar herhangi bir ikinci dile sahip olanların gerek internet üzerinden gerekse yaptıkları araştırmalar doğrultusunda Almanya'nın kendilerine ne gibi hizmetler sunduğu ve ne

gibi haklarının olduğunu bilmeleri ve ona göre hareket edebilmeleri de memnuniyet oranını artırmaktadır.

Yapılan görüşmelerde daha önceki hayatında büyük kayıplar yaşayanların ulaştığı imkânlara daha şükran ve minnet ile yaklaştıkları gözlemlenmiştir.

4. 2. 5. Yaşanan Sorunlar ve Sebepleri

Hizmetlerde yaşanan sorunlar üzerine konuştuğumuz zaman hizmet türünün yetersizliği gibi bir durumdan değil de sunumuyla ilgili sorunlara daha çok dikkat çekilmektedir. Yani daha çok, kurumun işleyişi üzerine eleştiri getirilmesi söz konusudur. Mesela daha spontan süreçlere göre belirli bir mesai kavramı ve sistem işleyişinin gereği olarak oluşturulmuş randevu sisteminin yavaş olduğuna dikkat çekilmiştir:

> (K1) Genel itibariyle aldığım hizmetlerden memnunum ama hizmetlerin işleyişi yavaş idi ve randevular geç oluyordu.
>
> (K5) Çok geç sıra gelmesi veya sıranın gelememesi temel sıkıntıydı.
>
> (K7) Genel itibariyle ben bir sorun yaşamadım. Ancak randevuların geç verilmesi, evet çok fazla ilticacının müracatıyla alakalı da olsa, çok can sıkıcı denebilir.

Bir başka dikkat çeken durum ise katılımcılardan bazılarının özellikle ilk karşılaşmadaki iletişim ve etkileşim esnasında kurum adına tercüme faaliyeti yapan görevlinin tutumlarını itici,kaba buldukları ve bu durumun hizmet almaktan vazgeçmeye kadar götürdüğünü, bazılarının ise zorlandıklarını ifade etmeleridir;

> (K3) Yeterli iletişimi sağlayabildiğimi düşünmüyorum. Çünkü ilk karşılamadaki Arapça konuşan görevlinin itici ve sempatik olmayan durumu iletişim ve etkileşimimi olumsuz etkiledi.
>
> (K4) Çalışan kişi bana stres ve rahatsızlık verdi ve bu tutumlar dolayısıyla daha sonra böyle bir kuruma daha destek amaçlı başvurmadım.
>
> (K5) Yine bazı mütercimlerin soğuk tavırları, insana suçluluk hissi veriyordu.
>
> (K7) Ancak randevuların geç verilmesi, evet çok fazla ilticacının müracatıyla alakalı da olsa, çok can sıkıcı denebilir.

Bir katılımcının: ‘Yeterli manevi ilişki kurulabildiğimi sanmıyorum ve kurum uzmanlarının, muhatapların kültürel arka planlarına cok hassas olduklarını düşünmüyorum’ gibi açıklamasının da farklı bir bakış açısı içerdiği görülmelidir.

Bir başka görüştüğümüz kişi ise hangi hizmete hangi birimde ne zaman nasıl ulaşılabilir sorularına uzman edasında cevap vermenin hizmet almada çok önemli olduğunu vurgulamıştır.

Hatta kendi birimleri dışındaki hizmet alanları için fazla mekanik tavırlar ile hareket edildiği ifade olunmuştur;

> (K6) İlk başlarda cevap her zaman, "Sizin sorunlarınız bizde değil'' şeklindeydi. Fakat sonradan her bölümün kendi alanının dışına çıkmadıklarını anladığım zaman daha olumlu işleyen bir süreç oldu. Yani doğru birim ve kişiye ulaşmak hizmet alıp-alamayacağımızı ve hizmetin kalitesini, hızını etkileyen ana unsur idi. Çünkü doğru bölüme gidemediğiniz zaman iş birliği yapılması çok zor.

Diğer katılımcımız ise genel olarak bir problem yaşamadıklarını ifade etmektedirler.

> (K7) Genel itibariyle ben bir sorun yaşamadım. Ancak randevuların geç verilmesi, evet çok fazla ilticacının müracatıyla alakalı da olsa, çok can sıkıcı denebilir.
>
> (K8) Hiç bir sorunla karşılaşmadım.
>
> (K9) Hizmetlerde yaşadığım bir sorun olduğunu söyleyemem.
>
> (K10) Ben hiçbir sorun yaşamadım.
>
> (K11) Genel itibariyle bir sorun yaşamadım.

Sonuç olarak söz konusu sorunlar, hizmet almaya başvuran kişilerin genel olarak kurumun işleyişinin işleyişini bilmiyor olmaları, mültecilerin hizmet çeşitliliğinden haberdar olmaması, hangi yöntem ile nereye başvuracaklarına dair bilgi eksikliği olması, başvuru sürecinde mütercim olarak görev yapanların büyük oranda iletişim problemine sebep oluyor olmaları, Almanya'daki sistemin ve doğal olarak kendi içerisindeki STK'larda işleyişin belli bir sistem dahilinde belli bir zaman diliminde belli bir plan-program üzerine yürütülmesi ve bunun da yavaş yavaş ama iyi bir biçimde yani en güzel olabilecek biçimde yürütülmesi fakat daha spontan ortamlardan, daha sistemi esnek ortamlardan gelenlerin buna alışık olmadığı için bu süreci(destek ve yardım alma sürecini) devam ettirmekten, vazgeçiyor olmaları şeklinde de özetlenebilir.Fakat bu durumu göçmen açısından değerlendirmek çok doğru olarak görülemez, çünkü zaten çeşitli açılardan dezavantajlı pozisyonda bulunan sığınmacı,mültecilerin bu dezavantajlarını gidermek ana amacı olan sosyal hizmet kurumunun sorun çözücü rolleri daha fazla üstlenmesi gerekmektedir. Gerekli randevu sisteminin daha şeffaf sunuma dönmesi önemli görülmektedir.

4. 2. 6. Hizmetlerin Entegrasyona Katkıları

Toplumlara entegrasyonun bir diğer tarifi, o toplum içerisinde kendini emniyette hissetme, o topluma ait hissetme veya en azından o topluma karşı vefa ve sadakat gibi özel duyguların beslenmesi de denebilir. İnsanın kendisini benimsenmiş hissetmesi ve hissettirtilmesi için ise içinde yaşanılan toplumun değerlerine saygı ve yerine göre bu değerleri sahiplenmeyi

gerektirmektedir. Göçmen ve mülteci gibi sıfatlarla yeni bir hayata başlama aşamasında olanlara, toplumsal içerme ile genelci tarzda yaklaşılması bu entegrasyon için önemlidir. Her bireyin kendi öz değerleriyle topluma katılması ve içinde yaşadığı topluma intibakı açısından Almanya'da sivil toplum örgütleri tüm toplum adına sorumluluk sahibidir. Diakoni kurumu'da özellikle sosyal kulüpler, kafeler, gezintiler, kermes ve benzeri festivaller ile ve çeşitli dil kursları, bilgisayar kursları gibi organizasyonlar başta olmak üzere onlarca alanda hizmet üretmektedir. Sadece maddi ,teknik veya rehberlik destekleri değil bilakis sosyo-kültürel destek ve manevi destek de vermektedir.

Göçmenlerin Ortadoğu ve Orta Asya, Ön Asya gibi bölgelerden gelenlerin büyük çoğunluğunun geçiş yerleri Türkiye güzergahıdır. Bu göç yoluna çıkmadan önce bir sürü şeyi geride bıraktıkları gibi göç esnasında da yine maddi-manevi kayıplarının oldukları, travmatik süreçler de yaşayabildikleri anlatılanlar arasında yer almaktadır. Bazılarının Türkiye'yi bir geçiş güzergahında daha fazla olarak gördükleri bir kaç ay veya bir kaç yıl orada kaldıkları ve orada bazı akrabalarını bıraktıkları Almanya yoluna çıktıkları ifade olunmaktadır. (K1) Diakoni kurumunu ise büyük çoğunluğun arkadaş çevresi ve kaldıkları kamplarda duydukları, daha çok iltica süreci için danışmanlık almak üzere onlarla iletişim kurulduğu görülmektedir. İletişim esnasında görevli mütercimlerin çok kibar olamamakla beraber, iyi davranan ve yardımcı olmaya çalışanlarının olduğu da vurgulanmaktadır. Belki de profesyonel yaklaşım biçimleri, yorucu bir yolcuğun üstüne iyi ve sıcak bir karşılama ummakla ilgili bir ön yargısal tanımlamaya da kurban gidiyor olabilir. Dil desteği ve iş başvurusu gibi özel bir usul ile yapılması gereken hususlarda alınan desteklerin de entegrasyon açısından yadsınamayacak önem arz ettiği yine mülakatlar esnasında dile getirilmiştir. Kurumun sunduğu hizmet yeterliliği açısından önceliklere cevap verme ve görevlilerin profesyonel samimi sıcak yaklaşımları övülmekte ancak daha geniş yelpazede bir hizmet talep edilmediği de dikkatlere sunulmuştur. (K1)Fakat mültecinin hizmet talebinin genişlemesi de yine onlara sunulabilecek alternatiflerin onlara tanıtılması ve farkındalık kazandırılmasıyla mümkün olacaktır.

4. 3. Kurum Çalışanlarına Göre Diakoni

Kurum çalışanlarıyla yaptığımız görüşmede, öncelikle bizi ve yaptığımız araştırmayı olumlu karşıladıklarını ifade etmek gerekecektir. Sosyal hizmet kurumu olarak dezanvantajlı grupları önceliklediklerini belirterek asıl çalışmalarının insan odaklı olduğuna bir vurgu yapılmıştır. Kurumda çalışan katılımcının şu ifadeleri kurumun amacı ve işlevini belirtme açısından önemlidir.

(Ç) Tabii ki, öncelikle hoş geldiniz. Kurumumuz, araştırma yaptığınıza göre biliyorsunuz ki, bir sosyal hizmet kurumudur ama temelde Protestan kiliselerin bakış açısı ve misyonu doğrultusunda insana hizmet sunmaktadır. Dezavantajlı bütün insanlara yönelik sunulan bu hizmeti, kurumumuz, eylem halindeki hayırseverlik şeklinde tanımlamaktadır. Maddi ve manevi olarak topluma katılım noktasında sıkıntı yaşayan, dezavantajlı durumda olan insanlara yardım ve destek veriyoruz. Aklınıza ne gelirse bir insanın ihtiyacı olabilecek, her şeyi sayabiliriz. Aslında kurumun kendini tanımladığı kavramalarla konuşsak daha net olabilir.

Kurum çalışanına zaten teorik çalışmayı yaptığımızı ancak pratik anlamda tecrübe ve kişisel olarak neler yapıldığına dair sorduğumuzda ise, şu açıklamalar yapıldı:

(Ç) Anlıyorum sizi de, zaten profesyonel bir hizmet ve kurumsal bir yapı bu, ben yine de size şunları ifade edeyim. Sormak istediklerinizi sorabilirsiniz. Şöyle ki kurum kendisini, zayıf ve dezavantajlı durumda olanların bir savunucusu olarak tanımlıyor. Bu savunuculuk misyonunu dezavantajlı insanları hem devlet hem siyasi, hukuki ve benzeri resmi kurumlar hem de kamuoyuna karşı savunmak şeklinde yerine getirmektedir. Tüm insanların eşit yaşam koşullarına ulaşması için sosyal politikalara ve sosyal hizmet uygulamalarına itici bir tavır ile etki etmek de eklenebilir.

Kurum çalışanı kendi çalışma alanına yani sığınmacı, göçmen ve mültecilerle ilgili birim olarak neler yaptıklarına dair ise şunları ifade etmiştir:

(Ç) Kurum olarak teşkilatlanma geçmişimiz, 150 yıla yakın ama özellikle 2.Dünya Savaşından sonra gelişen bir devlet olarak Almanya içerisinde kurum olarak da aynı gelişme sağlanmaya çalışılmıştır. Büyüyen ve artan hizmet alanlarıyla beraber profesyonelleşme ve branşlaşma da artmıştır. Bu alanlardan birisi de Mülteci ve Göçmen hizmet alanı olarak bizim sahamız oluyor. Sorunuza ne yapıyoruz, kime yönelik nasıl bir hizmet yürütülüyor diye cevap vereyim. Ana yaklaşım alanımız uzmanlaşmış göç hizmetleri olarak; göçmenlere ve mültecilere günlük yaşamla ilgili soru ve sorunlarında danışmanlık ve destek sağlamaktır. Almanya'ya ayak uydurmalarına ve uyum sağlamalarına, yeni gelenlerin ise günlük yaşamın her alanında kendilerini güçlendirmelerine yardımcı olmayı önceliyoruz. Okullar ve resmi makamlarla etkileşimin yanı sıra yerel halkla karşılaşmaları da imkanlar oluşturmaya gayret ediyoruz. Uygulama, aktivite ve projelerimiz bu bağlamda ilerliyor.

Bu destek ve hizmetlerimiz için temel dayanak ise göç yasasının 43. ve 45. Maddeleridir. İki birim halinde yürütülmekte olan bu hizmetler iki resmi yapının yetki alanına ve yaş grubuna göre tasnif olunmuştur. 26 yaş üstü ilticacı ve göçmenler, yetişkin göçmen statüsüne tabi olmakta, 26 yaş altındakiler ise çocuk ve gençlere yönelik göç hizmetleri olarak değerlendirilmektedir. Gençlere yönelik göç hizmetleri Federal Aile, Yaşlılar, Kadınlar ve Gençlik Bakanlığı (BMFSFJ) tarafından finanse edilmektedir. Bunun temelini Federal Çocuk ve Gençlik Planı (KJP) ile "Göçmen kökenli gençlerin entegrasyonu" özel programı oluşturuyor. Yetişkin göçmenler için göç danışmanlığının yasal dayanağı ise İkamet Yasası'dır (AufenthG). "Federal topraklarda yasal ve kalıcı olarak yaşayan yabancıların" Federal Almanya Cumhuriyeti'nin ekonomik, kültürel ve sosyal yaşamına entegrasyonu 43. madde temelinde desteklenmelidir. § Madde 45, entegrasyon kurslarının sosyo-eğitimsel ve göçe özgü danışmanlık

hizmetleriyle desteklenmesini öngörmektedir. Diğer ayrıntılar bir finansman yönergesi ile düzenlenmektedir.

Kurum çalışanı kurumunda yapılan hizmetlere dair oldukça güzel açıklamalar yaparak özellikle kurumda bir branşlaşmanın olduğuna dikkat çekerek, göçmen ve mültecilere yönelik temel hizmetlerinin gündelik yaşamı kolaylaştırıcı ve daha ziyade danışmanlık ve entegrasyon hizmeti odaklı bir işleve sahip olduklarının altını çizmektedir. Yetişkin ve genç göçmenlere ayrı bir planlama ve yasal zemin üzerinden çalışmalarını yaptıklarını dile getirmektedir.

Diakoni kurumunun öncelik verdiği hizmet alanlarına dair ise, şu bilgileri aktarmıştır:

> (Ç) Sanırım bu soruyu daha alanımla ilgili almak zorundayım. Benimle göçmenlere sunduğunuz hizmetle ilgili konuşacağımızı söylemiştiniz. Benim alanım da zaten mülteci, göçmenlerle ilgili. Ben bilmem başka detayları, sosyal hizmet uzmanı olarak burada görev yapıyorum.
>
> Evet, haklısınız, aslında biz de o anlamda sorduk.
>
> O zaman durumu şöyle diyebilirim; sığınmacı, mülteci ve göçmen statüsünü taşıyan herkes direkt muhatap alanımızdır. Onlara yönelik şu hizmeti daha çok önemsiyoruz diyemeyiz. Kuruma başvuran kişilerden, kim, neyi talep ediyorsa, en öncelikli çalışma onun için odur anlayışıyla bakıyoruz. Kişinin o an ki gereksinimi en öncelikli ilgi alanıdır. Bununla beraber ilk gelenlerin kendilerini ifade edebilmeleri ve haklarını savunabilmeleri için verilen destekler ve topluma entegrasyonu için onlara manevi destek sağlamayı önemsiyoruz. Verilen teknik ve maddi desteklerin manevi hizmet ile desteklenmesi de önemlidir. Manevi destek derken moral motisvasyon verici, gülery üzlü ve profesyonel yaklaşımı ifade ediyorum.

Sosyal çalışmacı olarak kurumda 3 yıldır çalışan katılımcı, mültecilere yönelik sunduğunuz hizmetlerde çocuk, genç, yaşlı, engelli, vb. özel bireyler/gruplar için farklı hizmetler sunmalarına dair ise şunları nakletmektedir:

> (Ç) Sunulan hizmetlerde yöntem farklılıkları ve içerik farklılıkları olabiliyor. Mülteciler farklı etnik yapı, dini anlayış ve benzeri farklı yapılardan geldikleri için kültürlerarası veya kültürlerüstü yaklaşmaya çalışıyoruz. Bunun en iyi yöntemi ise muhataplarımızın ihtiyaç sahibi insanlar oldukları ve göçmen, mülteci oldukları anlayışıdır. Bununla beraber onlara sunduğumuz farklı hizmetler de var. Mesela mahkeme süreçlerinin hukuka ve insan haklarına uygun olup olmadığını takip etmek bunlardan biridir. Genel olarak ise Diakoni kurumu hastanelerinde, rehabilitasyon merkezlerine ve maddi manevi desteklerden, teknik desteklere kadar, insanın ihtiyacı olan her alanda hizmet sunuyoruz. Yani kurumun genel hizmet ağı içerisinde kişiye, duruma göre her türlü hizmeti sunmaya çalışıyoruz. Mesela mülteci çocuklarla ilgili olarak iki ayrım var. Aile gibi refakatçisi ile olanlar ve refakatsiz olanlar. Refakatçisi olanlar refakatçisiyle birlikte gerekli sığınma, iltica vb. süreçleri yaşarlar. Ama refakatsiz çocuklara bizim sunduğumuz özel kültürlerarası pedagojiyi de dikkate alarak sunduğumuz hizmetlerimiz var. Çocuk, gençlik ve aile refahı hizmetleri bağlamında refakatsiz yabancı küçüklere yönelik olarak barınma yerleri ve gözetim gruplarından, yatılı ve ayakta izleme tedbirlerine kadar farklılaştırılmış bir hizmet yelpazesi

> sunmaktayız. Jugendamt (Gençlik Dairesi) ilgili finans kuruluşları ve diğer kamu kuruluşlarıyla irtibat halinde destek sunuyoruz. Ailelerin talepleri doğrultusunda okul kayıtlarında eğitim süreçlerinde motivasyon,uyum ve dil desteği sunarak, çeşitli sosyal organizasyonlarda onların katılımını teşvik ederek de topluma entegre olmalarını hızlandırmayı deniyoruz.

Verilen bilgilerden kurumda yapılan hizmetlerin, mülteci ve göçmen olan her yaş gurubuna teknik, hukuk, dil, entegrasyon ve manevi destek anlamında her açıdan bir desteklemenin kültürlerüstü bir yaklaşımla verilmeye çalışıldığı dikkati çekmektedir.

Kurumda hizmet sunarken diğer kurumlarla ve mültecilerle de irtibat halinde bir çalışma modeli benimsedikleri ve gerekli alanlarla başka kurumlarla da işbirliği yaptıkları sosyal çalışmacının şu ifadelerinde görülmektedir.

> (Ç) Diakoni olarak uzman göç hizmetleri ve mülteci çalışmalarımızı diğer hizmet sağlayıcılarıyla koordineli yürütmekteyiz. Bu kurumlar, Caritas, Arbeiterwohlfahrt, Paritätischer, Alman Kızıl Haçı ve Almanya'daki Yahudiler için Merkezi Refah Bürosu'nun da bulunduğu sosyal yardım dernekleridir.

Mültecilerle ise, tercüme faaliyetleri başta olmak üzere, kermes, festival ve benzeri sosyo-kültürel uyum organizasyonlarda işbirliği yapıyoruz. Aslında yaptığımız her türlü hizmette onlardan destek talep edebiliyoruz.

Sunulan hizmetlerde mültecilerin kendilerine şahsen, telefon, mail, arkadaş tavsiyesi, internet sitesi ve tanıtım broşürleri aracılığıyla ulaştıklarını ise şu sözlerle belirtmektedir:

> (Ç) Danışma birimlerimize başvuru yapmaktalar. Gerek şahsen gerek telefonla gerekse mail gibi yollarla bu iletişimi sağlıyorlar. Çeşitli nedenlerden dolayı arkadaş tavsiyeleri ile bize ulaştıklarını yine çeşitli tanıtım broşürleri ve internet gibi iletişim organlarından bizim hakkımızda bilgi sahibi olduklarını biliyoruz.

Kurum çalışanı çalışırken sundukları hizmetlerde bazı güçlüklerle karşılaştıklarını ifade ederek, söz konusu zorlukların özellikle tercüme faaliyetlerinden kaynaklanan yetersiz iletişim, kültürel farklardan kaynaklı sorunu tam anlayamama, özellikle manevi destek konusunda yeterince ulaşamama ve iletişim kuramama, bunun için daha kültürlerarası bir yeterliliğe sahip olunması gerektiğine şu ifadelerle vurgu yapmaktadır:

(Ç) Başvuru aşamalarında özellikle tercüme sıkıntıları ve bu sıkıntılara dayalı yeterli anlaşamama ilk sırada geliyor. Bunu tabi bir şekilde aşma imkanımız oluyor. Başvuru sahibiyle bir güven ilişkisi kurabilme ve mültecilerin içine doğup büyüdüğü kültürel arka yapının başvuru sahibinin karakterine yansıması gibi daha karmaşık durumları anlama, anlamlandırma ve onlara uygun yaklaşım geliştirme meselesi ise daha zor oluyor. Yani maddi eksiklikler den ise manevi destek noktasında yeterli iletişim kuramamak var.

Sadece belli formasyonlara sahip olmak yeterli olmayabiliyor, kültürlerarası bir yetkinlik ile yaklaşım sergilemek lazım.

Kendilerine gelen mültecilerin en çok ihtiyaç duyduğu konular ve söz konusu bu konularda ihtiyaçlarının ne kadarının karşılandığına dair ise şu ifadelere yer vermiştir:

> (Ç) Kişiden kişiye değişmekle beraber ağırlık olarak ilk başlarda dilsel yetersizlikler oluyor. Bölünmüş veya geride bırakılmış ailelerini bir an önce mültecilerin, yanlarına alma istekleri veya onlara destek olma arzuları. Kamplardan bir an önce kurtularak normal sosyal hayata geçme arzuları, doğal olarak bir iş bulabilme ve ekonomik özgürlüğe ulaşma arzusu aklıma ilk gelenler. Bu konularda tam anlamıyla olmasa bile ve süreçleri farklı da olsa sosyal devlet bir ülkenin sivil toplum örgütü olmak bizi ve kurumumuzu ciddi şekilde rahatlatıyor. Sağlıklı, şeffaf ve kurumsallaşmış bir sistem içerisinde, daima daha iyisi mümkündür şeklinde bir ilerlemeci anlayışın katkısıyla, profesyonel çalışanlar ve gönüllü olarak hizmet sunan bir organizasyonuz. Dolayısıyla koordineli çalıştığımız diğer kurumların da katkısıyla gerekli zamana yayılarak temin olunduğuna inanıyorum.

Sosyal çalışmacı Diakoni'nin mültecilere verilen hizmetlerini yeterliliği, üzerinde durdukları sorunların çözümü adına neler yapılabileceği ve çözüm önerilerine dair ise, şunları belirtmektedir:

> (Ç) İhtiyaçların sınırsız olduğunu biliyoruz. Bundan dolayı zorunlu ihtiyaçlara odaklanmak zorundayız. Kendi çalışma sahamız çerçevesinde ve imkanlar doğrultusunda yeterli olmasa bile en iyisine ulaşmaya çalışıyoruz.
>
> Sorun olarak bahsettiğimiz dil problemleri ve onları anlama sürecindeki profesyonelleşmeden bahsetmiştik. Bu hususta yapılabilecek en iyi çözüm, hem Almanya'yı iyi bilen, tanıyan, anlayan hem de göçmen kişinin geldiği kültürü bilen, tanıyan onlarla daha sıcak empati kurabilecek, tercüme ve aracılık faaliyetlerinde katkı sağlayan görevli sayısı artırılabilir. Özellikle göçmenlere ilk tanışıklık ve tercüme hizmeti verenlerin göçmen psikolojisine uygun yaklaşımlar sergileyebilecek donanıma sahip olması çok ciddi önem arz etmektedir. Göçmenlerin manevi tatmini açısından onlara aidiyet hissi, güven ve huzur hissi verecek imkanların sunulması gerekmektedir. Sosyo-kültürel ve dini anlayışlarından destek alabilecekleri mekansal dönüşümler sağlanmalıdır. Cinsiyet farklılıkları dikkate alınarak alt yapılar sunulmalıdır. Cinsiyetlerin özelliklerine uygun olacak alt yapıların kurulması ve ona göre barınma ihtiyacının temin edilmesi gerekmektedir. Göçmenin inancına, anlayışına saygıyla yaklaşım entegrasyon açısından daha kolaylaştırıcı ve uyumu hızlandırıcı olacaktır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Sosyal hizmet bilimi, her ne kadar bir ilmi disiplin olarak 19.yüzyıl itibariyle akademide yer bulmaya ve kavramsallaşma sürecini geliştirmeye başlamış da olsa; politika ve uygulamaların tarih boyunca farklı isimler altında var olduğu, ifade olunmaktadır. Sosyal hizmet kavramıyla

tanımlanmamış olan bu politika ve uygulamalar bazen insani refleksler, inanç merkezli yaklaşımlar, sivil toplum uygulamaları veya devlete ait sosyal bir uygulama olarak hep var olagelmişlerdir. Bazı toplumlarda dinsel bazı toplumlarda hukûkî bazı toplumlarda ise toplumsal gereklilikler bu hizmeti ortaya çıkarmıştır. Hayrî bir eylem, bir hak sunumu ve toplumsal bir sorumluluk gibi çeşitli etmenler sosyal hizmeti ortaya çıkaran nedenlerdendir.

Batı Dünyası açısından gerek Rönesans gerek Reform, gerek Fransız İhtilali ve Sanayi Devrimi'yle birlikte neredeyse hayatın her alanında yaşanan gelişmelerden siyasi, sosyal poltikalar ve uygulamalar da nasibini almıştır.19.yuzyılın son çeyreğinde düzenlenen ve bugünün sosyal güvenlik sistemi ile sosyal refah devletinin temellerinin atıldığı, sistemin omurgası sayılabilecek Kaiserliche Botschaft ile de Almanya'da bir sosyal ittifak ortaya çıkmıştır. Sadece bilimsel, teorik sahada kalmayıp, bizzat devlet politikaları olarak uygulamalara sokulması da sosyal hizmet disiplinine ayrı bir değer katmaktadır. Günümüz sosyal refah devleti ve refah toplumunun temellerinin yükseldiği bu uzlaşı daha sonra Weimer Cumhuriyeti döneminde sistemleşmesini hızla sürdürmüştür. Ancak gerek İkinci Dünya Savaşı öncesi gerek savaş dönemi ve sonrasında sosyal hizmetlerin yavaşlama seyrine girdiği görülür. Bu yavaşlamalar, devletin destek ve yardımlara bizatihi müdahil olmasını ve sosyal politikalarını ona göre düzenlemesini gerekli kılmıştır. Daha sonra yaşanan çeşitli kriz dönemlerinde de bu müdahaleler devam ettirilmiştir. Zira, Almanya'nın "Sosyal Refah Devleti" modeli, toplumun sosyal refahının maksimize edilmesi amacıyla uygulanan ve sosyal politikalar ile müdahalelerde bulunulan bir devlet modelidir.

Sosyal hizmet alanının temelini, sadece sanayi devrimi sonrasındaki Batı merkezli anlayış üzerinden yola çıkarak izah etmeye çalışmak tüm insanlığa, tarihe karşı insafsızlık olup Batı medeniyetinin muharrik kaynaklarından olan Hristiyanlığı, Yunan Medeniyeti'ni, Roma-Germen kültürünü, sosyal bir varlık olarak yaşamak zorunda olan insanın bizzat kendisini ve anlayışını, inancını adamak/vakfetmek üzerine kurmuş vakıf medeniyeti Osmanlı'yı, Selçuklular'ı, Türk Medeniyeti'ni, Mısır Medeniyeti'ni, Anadolu uygarlık ve medeniyetlerini ve diğer insanlığın tarihi ortak mirasını eksik değerlendirmek olacaktır. Yeterli objektif bir bakış açısından mahrum kalmaya da etki edecektir. Hiç bir varlık köklerinden veya bir başka ifadeyle kendisinin oluşumuna etki eden unsurlar yeterince dikkate alınmadan anlaşılamayacaktır. İlmi etik de bunu gerektirir anlayışı doğrultusunda çalışmamızın ana eksenini oluşturan sosyal hizmeti, Almanya'da ki tarihsel seyrini ve Diakoni kurumunun Evanjelist kiliselerin bir sosyal kurumu olması vesilesiyle dini arka planının kavramsal çerçevesini araştırdık. İkinci bölümde Diakoni kurumunun temel kavramları, tarihsel süreçleri,

işleyiş sistemi, yapısı, misyonu ve vizyonu üzerine araştırmalar yapıldı. Kurumun genel olarak tanımlanmasıyla akabinde, birimleri ve hizmet türlerine değinilerek, göçmen/mülteci ve sığınmacılara yönelik sunduğu, uyguladığı sosyal hizmet örnekleri çalışmaya alınmıştır. Teorik, literatür ve akademik alandan çıkarak, pratik olarak ne yapıldığını gözlemleyebilmek için Almanya, Rheinland-Pfalz ve Hessen eyaletlerindeki Diakoni Kurumu temsilciliklerinde, uygulama yerlerinde gözlemler yapıldı ve birebir iletişim, etkileşim sağlandı. Hem mülteciler hem de kurum çalışanlarıyla mülakatlar yapıldı. İkinci bölümde Diakoni sosyal hizmet kurumunun arka planı üzerine şöyle bir kavramsal çerçeye ulaşılmıştır. Evanjelist kavramının Yunanca kökenli bir kelime olduğu, aslının 'euangelion' kelimesi olduğu ve iyi haber, müjde, asıl gerçek anlamlarına geldiği ileri sürülmüştür. Teoloji literatüründe ise, İncil'in mesajlarını öğretmeye ve yaymaya gayret etme biçiminde yerini bulur. Reformasyon dönemlerinde reformistler ve onların taraftarlarını tanımlamak için muhalif yazarlar tarafından kullanılmıştır. Günümüzde protestanları tanımlamak için kullanılan bu kavramı, ilk kez Imbart de la Tour, Fransa'da hümanizm ve mistisizm tarafından hazırlanan geçiş sürecini (1521-1538) ve bu dönemde, İncil'e dönüşün en yüce amaç olarak görüldüğünü anlatabilmek için "L'Evanjelisme" kelimesiyle tanımlamıştır. Hubert Jedin ise Evanjelizm kavramını 16. yüzyıl İtalya'sındaki benzer olgulara aktarmıştır. Bu süreçte İncil orjinli bir kilise reformu, skolastik anlayışı neredeyse tamamen terk etme bağlamında ilerlemiştir. Mesih'e daha samimi bir bağlılığı öngören bu dini yenilenme hareketinin temel anlayışı; Havari Pavlus ve Kilise babası Augustinus'un din algı ve anlayışları etrafında şekillenmiştir.

Diakoni kelimesi ise; Hristiyanlık profili altında öncelikle dezavantajlı gruplara, topluma katılım hususunda daha kenarda kalmışlara yardımcı ve destek olmayı dini bir görev addederek yapılan her iyi ve güzel eylemi Diakoni eylemi olarak kabul eden Diakoni anlayışı kendilerini Protestan kiliselerinin sosyal hizmeti olarak tanımlamaktadırlar. Misyonlarını 'yaşayan bir hayırseverlik' olarak gördüklerini ve toplumun ötelenmişlik/dezavantajlılık sınırlarında bulunan, yardıma muhtaç insanlar için hareket ettiklerini vurgulamaktadırlar. Yine zayıfların savunucusu (avukatı) olarak kendilerini tanımlayan Diakoni Teşkilatı, sosyal ihtiyaçların nereden ve hangi sebeplerden kaynaklandığına dair bulgu ve görüşlerini politikacılara ve topluma açıklamayı görev edinmiştir. Bu görevi, diğer sivil toplum sosyal yardım kuruluşlarının şemsiye örgütleriyle birlikte yürütmekte olduklarını vurgulayan EKD, bu anlayışın eski Yunanca'da da 'Diakoni' kelimesiyle karşılanarak, başkalarına hizmette tüm yönleri ve alanları kapsadığını ifade etmektedir. Yardıma ve desteğe ihtiyacı olan insanlara yakın olmak Diakoni vizyonunda temelde gönüllülüğe dayalı yaklaşımı ifade etmekte olup; bu

vizyonu gerçekleştirmek için bir milyondan fazla insan, Diakoni kurumlarında, komitelerinde ve üye derneklerde veya kilise cemaatlerinde görev almaktadır. Diakoni teşkilatının öz anlayışını, çalışma zeminini ve dayanağını; Mesih'in şahsında tecessüm eden, tanrının kapsayıcı ve kabul edici sevgisinin ortaya çıktığını vurguladıkları, Protestan inancı temellendirir. Diakoni, Hristiyan insan imajını/profil/anlayışını ön plana çıkarır. Bu anlayışa göre her insanın savunmasız olduğu ve ilgiye muhtaç olduğu ve hayatın belirli durumlarında özellikle başkalarının desteğine ihtiyaç duyacağı anlayışı hakimdir. Bu ihtiyaca ise, pratik yardımda bulunarak, ihtiyaç sahibinin çıkarları savunularak ve girişimci örgütlenme yoluyla cevap verilmektedir.

Almanya'da sosyal hizmetlerin yaklaşık dörtte üçü kamusal olmayan refah sektörü tarafından sağlanmaktadır. Kamusal olmayan bu sosyal hizmetler, Almanya'da kar amacı gütmeden ve organize bir şekilde sağlanan tüm sosyal yardımların toplamıdır. "Serbest, kamusal olmayan " sıfatı, refahın herhangi bir devlet etkisinden bağımsız olduğunun altını çizer. Bu duruma ek olarak, Almanya'da kamusal olmayan sosyal hizmetler, yerellik ilkesi (subsidiarität) nedeniyle devlete ve ticari hizmet sağlayıcılara göre önceliğe sahiptir. Kamu refah çalışmaları ile bağımsız refah çalışmaları arasındaki fark, bağımsız refah çalışmalarının kendi hedeflerini belirlemesi ve bunları takip etmesidir. Kamu kurumları ise yasal hükümlerin uygulanmasını hedefleyen devlet görevlerini yerine getirmektedir. Buna karşılık, bağımsız refah çalışması, kâr amacı gütmemesi bakımından özel ticari sağlayıcılardan ayrılır. Bağımsız refah çalışmasının münferit kuruluşları, bağımsız refah çalışmasının altı şemsiye kuruluşunda birleşmiştir. Bu kuruluşlar, yasal olarak bağımsız birçok kuruluş ve kurum için şemsiye kuruluşlardır. Kamusal olmayan refah hizmetlerinin altı şemsiye kuruluşu şunlardır:

İşçi Refahı (AWO), Alman Caritas Derneği,

Paritätische Gesamtverband, Alman Kızıl Haçı (DRK),

Zentralwohlfahrtsstelle der Juden in Deutschland (ZWST)

Almanya Evanjelik Kilisesi Sosyal Hizmet/Yardım Kuruluşu. (Freie Wohlfahrtspflege Deutschland)

Diakoni kurumu, kendisini Protestan Kilisesi'nin sahada yaşayan sosyal yardım kuruluşu olarak tanımlamaktadır. Gönüllü ve profesyonel olarak, sahadaki insanlara maddi, manevi, sosyal alanda ve sağlıkla ilgili zor durumlarda yardım etmeyi amaçladıklarını vurgulayan bu sosyal hizmet kurumu, kurumsal bağlılığı ve alanında uzman/profesyonel olmayı tüm çalışanları için temel almaktadır. Personelinin düzenli olarak ileri eğitim kurslarına katılması için gerekli

çalışmaları yapan ve onların bir yandan mesleki ve branş bazındaki deneyim ve bilgilerini güncellemeyi ve danışan odaklı profesyonelce çalışmayı hedeflemektedir. Alanında uzman göçmenlik hizmetleri, göçmen ve mültecilere yönelik olarak günlük yaşamlarını devam ettirebilme ve kolaylaştırma amacıyla talep, ihtiyaç ve sorunlarında danışmanlık ve destek sunar. Almanya'da tutunmaları ve uyum sağlamaları için onlara yardımcı olur. Yeni gelenlerin günlük yaşamla ilgili tüm konularda bağımsız hareket etmelerine yardımcı olurlar (güçlendirme). Okullar ve resmi makamlarla etkileşimin yanı sıra yerel halkla etkileşime geçebilmeleri içinde teşvik ederler. Uzmanlaşmış göç hizmetleri tarafından sunulan hizmetler, tavsiye/danışmanlık almak isteyenler için ücretsizdir. Uzmanlaşmış göç hizmetlerinin görevleri çok çeşitlidir.

Belirlenen danışma saatleri içerisinde tavsiye isteyenlere yönelik kişisel danışmanlık hizmeti sunulmaktadır. Günlük hayatın her aşamasında karşılaşılabilecek her türlü durum için sunulan danışmanlık hizmetleri öncelikle ve özellikle şu sorulara cevap verirler: Yaşayacak bir yeri nasıl bulabilirim? Hangi sosyal yardımları almaya hakkım var? Nasıl iş bulabilirim? Çocuğuma nerede baktırabilirim? Yapılan hizmetlerin şu şekilde olduğu görülmektedir:

-Danışmanlık hizmetiyle beraber tavsiye isteyen kişiyle birlikte, danışman odaklı bireysel bir destek ve gelecek planı hazırlamak.

-Yabancı eğitim sertifikalarının ve diplomalarının Almanya'da tanınması konusunda yol-yordam gösterme üzerine yardım ve destek hizmetleri vermek.

-Dil kursları düzenlemek.

-Göçmenleri devlet daireleri ve diğer kamu kurumlarıyla ilişkilerinde desteklemek, yardımcı olmak, yol göstermek.

-Eğitim sponsorlukları veya genç göçmenlere Almanya'daki günlük yaşamda yollarını bulmaları için kişisel olarak yardımcı olan "entegrasyon rehberleri" gibi, ek okul ve dil desteği sağlarlar. Toplumsal iletişimi, etkileşimi, karşılıklı tanışıklığı ve kültürlerarası açıklığı teşvik etme faaliyetlerine katılırlar.

Ayrıca Göç ve göçmenlikle ilgili genel bir literal tarama yaparak Almanya akademisinde göç ve göçmenlik kavramlarına ve göçmenlere sunulan hizmetleri inceledik. Saha çalışması olarak yaptığımız gözlem ve mülakatları, teorik çerçeve ve literal taramayla harmanlayarak sunulan göç hizmetlerinin olumlu, olumsuz taraflarını tesbit etmeye çalıştık. Yapılan bu çıkarımlar dört kavram çerçevesinde ve kültürlerarası bir yaklaşım ile tahlil edilmeye çalışıldı. Yine kavram seçiminde özel bir titizlik gösterilmeye gayret edildi. Mesela sığınmacı statüsü, mülteci statüsü

ve göçmenlik statülerinin kavramsal boyutları farklı olduğu için her biri yerinde kullanılmaya çalışıdı. Bununla beraber göçmen kelimesinin genel algı içerisindeki anlamlandırılması da dikkate alınarak bazı yerlerde kapsayıcı üst kavram olarak kullanılmıştır. Yani sığınmacı, mülteci kavramları ile beraber göçmen kavramı da kullanılabilecek bir zeminde diğer ikisinin de yerine göçmen kelimesi kullanılmıştır.

En son bölümde ise saha çalışması bağlamında yarı yapılandırılmış sorular eşliğinde yapılan anket değerlendirilmiştir. Yapılan mülakatlar, Ortadoğu, Orta ve Ön Asya milletlerinin oluşturduğu bir yelpaze ağırlıklı olmakla beraber, Doğu Avrupa, Afrika, Ukrayna, Türkiye ve Güney Amerika kökenlilerden oluşan bir harmoni yakalanarak bakış açısı çeşitliliği ve böylece daha objektif algı ve yorumlar üzerinden veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Gerek göçmenleri gerekse göç sürecini ve hizmet sürecini real, rasyonel tanımlayabilmek böylece de hizmet sunucu kurumu ve hizmetleri daha objektif, anlayabilmek, algılayabilmek mümkün olacaktı. Farklı etnik köken, bölge, yaş, cinsiyet ve benzeri unsurlar dikkate alınarak bir çeşitlilik yakalanmaya ve mülakat kitlesi oluşturulmuştur. Yapılan çalışmanın genel çerçevesi Almanya olmakla beraber, özellikle Rheinlend-Pfalz eyalet bölgesi ve Hessen eyalet bölgesi aktif hizmet veren Diakoni Kurumu, Evanjelik sosyal hizmet istasyonlarında yürütülen hizmetlerdir. Bu çalışmanın veri toplama yöntemleri temelde Diakoni/Evanjelik hizmet kurumlarında yapılan gözlemlerden elde edilen veriler ve bu kurumdan hizmet alan mülteci/göçmenlerle yarı yapılandırılmış sorularla yapılan mülakatlar oluşturmaktadır. Bu mülteci/göçmenler gerek kamplarda kendileriyle görüşülerek, gerekse sunulan çeşitli hizmetlerde bir araya gelerek tanışıklık kurma ve çalışmamızdan bahsederek mülakat talebi isteme veya bizzat bazı mültecilerin halihazırda hizmet sunduğumuz Diyanet Türk İslam Birliği kurumumuzdan hizmet talep etmeleri esnasında mülakat talebimize olumlu cevap verenlerden oluşmuştur.

Yapılan bu çalışmada yaşanan çok ciddi kısıtlılıklardan birisi, mülakat yapılan muhataplarla yaşanan akademik dil yetersizliği olmuştur. Zira mülteciler ile hem ana dillerini konuşmada hem de İngilizce ve Almanca gibi international iletişim dillerinde yeterli akademik iletişime sahip olamaması önemli bir kısıtlılık yaşatmıştır. Bir başka husus ise mültecilerin ciddi güven kırılmaları taşımaları ve aldıkları hizmetle ilgili ve yaşadıklarıyla ilgili detaylı bilgi vermeme istekleriydi. Yapılan çalışmanın her ne kadar kişisel bilgi içermemesi ve tamamen bilimsel yöntem ve yaklaşım içermesi, gerek göç öncesi ana vatanlarında gerek göç sürecinde gerekse de sığınma, iltica süreçleri esnasında yaşanmış zorlukların sonucu olarak güven sorununa sebep olmuştur. Ayrıca iş, evlilik ve benzeri sebeplerle Almanya'da yaşamakta olan göçmenlerin ise mülteci ve sığınmacılara göre daha rahat bir ilişki kurdukları gözlemlendi. Özellikle gelenek ve

modernite arasında geçiş karakteri arz eden toplumlar ve daha açık toplum olma özelliği gösteren Türkiye gibi ülkelerden gelmiş olan göçmen veya mültecilerin daha rahat kendilerini ifade ettikleri müşahade olunmuştur.

ÖNERİLER

Göç olgusunun normalin gerek göç eden birey gerek bireyin aile akraba gibi yakın çevresini gerekse tüm toplumu hem ayrıldığı ülke hem göç yolları hem de ulaşılan toplum ve ülke açısından ciddi etkileri söz konusudur. Ne kadar kaliteli yönetilirse bu etkilerin olumsuzluklarının o kadar azaltılabilme ihtimali yüksektir. Göçmen kişinin ayrılmak zorunda kaldığı coğrafya ile olan bağlarından göç yolculuğunda ki tehlikelere ve ulaşılan ülkedeki sunulan imkan ve sürecin nasıl sonuçlanacağını dair belirsizliklerin uzunca sürmesi kişileri manen, psikolojik, fiziksel ve akli olarak yormakta ve sağlıklarını her açıdan tehlikeye sokmaktadır. Göç alışılmış olanı terk etmenin ve her yönüyle hep yeni hayata başlamak bir zorlu sürecin adıdır. Bu süreç gerek gönüllü gerekse zorunlu yapılmış bütün göçleri içermektedir. Mülteci ve göçmen arasında etkilenmeler ve etken türleri farklı şiddette de olsa ciddi etkiler içerdiği her iki profil için de geçerlidir. Biz bu çalışmamızda daha çok sığınmacı, mülteci tercih ederek zorunlu göç üzerine yoğunlaştık. Misafir işçi ve benzeri statüler ile göçmen olanları da hem mülakat katılımcısı olarak seçtik hem de gözlemlerimize dahil ettik. Ulaşılan bulgular şunlardır.

1) Göçmenlerin geçmiş hayatlarından getirdiği tedirginlik, güven problemi gibi negatif hissiyatlar sağlıklı düşünmelerini engelleyebildiği ve bazen bu duyguların, kaygı bozukluklarına hatta ileri seviye sosyo-psikolojik reflekslere ve tutumlara de sebep olduğu gözlemlenmiştir. Gerek göç öncesi gerekse göç sürecindeki olumsuz tecrübelerin en azından hayatta kalma iç güdüsüne kadar inerek, diğerlerine karşı ciddi güven kayıplarına sebep olduğu ve böylece iletişime kendilerine kapattıkları, reaksiyonlar hatta refleksif bir karakter arz ettikleri gözlemlenmiştir. Bu durumun çözümü noktasında manevi sosyal destek desteğinin artırılması önerilmektedir. Hatta hangilerinde bu tip reaksiyonları kimlerin verdiğini gözlemleyebilecek manevi danışmanların belli bir müddet kamp gibi mültecilerin bulunduğu yerlerde teşhis ve tespit amacıyla bulundurulmaları önerilir.

2) Göç olgusunun kendi mahiyeti itibariyle bir belirsizlik içermesinin yanı sıra varılan ülkedeki belirsizlikler de göçmeni olumsuz etkileyen bir boyuttur. Bazı görüşmecilerle birebir yapılan görüşmeler de bu iltica sürecine girmiş olmaktan pişmanlık duydukları ve acaba hiç mi yollara düşmeseydik dedikleri ve bu pişmanlıklarında uzun süren iltica mahkeme süreçlerinin

belirsizliğinin de etkili olduğunu ifade edilmiştir. Bu gibi süreçleri manevi sosyal desteklerle desteklemenin gerekliliği de gözlemlenmiştir.

3) Göçmenlerin aşırı yüksek beklentileri, (hayal kırıklığı): Savaş, yokluk ve benzeri çeşitli nedenlerle gelişmiş bir ülke olarak Almanya'ya gelmiş olan göçmenlerin beklentileri de hayali boyutlara ulaşmış olabiliyor. Avrupa'ya gelenler ile kurulan irtibatlar ve sosyal medya gibi araçların etkisiyle de bu beklenti yükseltilmektedir. Gelişmiş bir ülke olmanın aynı zamanda gelişmiş bir iş sistemi, çok ve düzenli çalışmayı öngören yapısı, ayrıca niteliklere değer veren bir karakter arz eden iş piyasası olduğu gerçeği çoğu göçmen tarafından bilinmemektedir. Tamamen, hızlıca, sosyal destek ile refaha erişeceği gibi algıları olduğu, bu beklentilerinin hemen olmaması gibi realiteler karşısında hayal kırıklığı yaşadıkları görülmektedir. Yaşadıkları bu hayal kırıklığını ise reflkesif söz ve tavırlarla kendilerine sosyal hizmet sunan kurumlara yansıtmaktadırlar. Bu durumdan daha az etkilenmek için kurumun ne yaptığı, nasıl yaptığı veya ne kadar yapabileceği gibi durumları anlatan kurum tanıtım sunumları yapılabilir.

4) Göçmenlerin kendilerini ifade etme ve bulundukları durumu anlama, anlatma da yaşadığı dilsel eksiklikler ise hem teknik dil desteği hem de kültürlerarası yaklaşım yetkinliğine sahip mütercim ve uzmanlar tarafından öncelikle desteklenmelidir. Göçmen ve mültecilerin uzun ve yıpratıcı süreçlerden geçerek ulaştıkları ülkede kendilerini anlatamadıkları gibi bir tıkanma hissi yaşamamaları ve yine görevlilere güvenerek onlara açılma, karşılıklı işbirliğine girmeye onları ikna edecektir. Zaten sürekli güvensiz zeminlerden Almanya'ya ulaşmış kişilerin Almanya'da da aynı güvensiz bir zemine ulaştığı hissini yaşaması, entegrasyon ve Almanya'ya ait olduğu hissini zedeleyebilmektedir. Bu yüzden özellikle ilk izlenimin iyi verilmesi de ayrıca bir önem arz etmektedir.

5) Göçmenlerle ilk karşılaşmadaki kurulan ilişkinin disipline edici yapısı aynı zamanda kibar ve orta yolu bulan karakter arz etmelidir. Onlara bir suçluymuş hissi vermeden hizmet sunabilen, psikolojiye hâkim sosyal hizmet uzmanları sahada görev sahibi olması daha doğru olacaktır.

6) Kurum çalışanlarının kurumun misyonuna uygun çalışma zorunluluğu, özellikle belli misyon üzerinden hareket etmeyi değil bilakis tamamen görev ahlakı ve şuuruyla profesyonel yaklaşım tarzının göçmenlerde sıcak, kalıcı bir güven ilişkisine dönüştüğü gözlemlenmiştir.

7) Kurumu tanımada yetersizlik, hangi birimin ne üzerine çalıştığını bilememenin getirdiği eksiklik, destek ve hizmetlerden yeterince faydalanılamamasını getirmektedir. Bu durum ise hem mülteciler açısından bir eksiklik hem de kurumun özellikle sosyal kültürel alana hitap

etmesi açısından olumsuz olabilmektedir. Zira yeterince tanış olunamaması o ortamdan uzaklaşma sonucunu getirmektedir. Kurumun destek ve hizmet sunduğu alanların farkında olunmaması sonucu göçmen sadece bazı ekonomik ve teknik desteklere yönelmektedir. İletişimin devamlılığını sağlamak için ise sunulan hizmet çeşitliliğini muhatap kitlenin bilmesi gereklidir. Daha çok dilde ve daha uygun zemin ve imkânlarla yapılacak tanıtımlar bu açıdan önem arz etmektedir.

8) Almanya'da yaşam disiplin ve denetim üzerine kurulmuş bir planlamalar bütünüdür. Daha az gelişmiş veya çeşitli etmenlere bağlı olarak daha spontan yaşam süren toplumlardan gelmiş göçmenlerin bu sisteme uyumu da zor olmaktadır. Öncelikli olarak Almanya yaşam sistemi üzerine bilgi sunumu, rutinler hakkında gerekli uygulamalı örnekler ile göçmenlere intibak uygulamalarının da uygun olacağını ifade edebiliriz. Randevu sistemi ve mesai kavramı üzerinden bir iş hayatı, özel hayat düzenlemesi olduğunun anlatılması bir örnek olarak sunulabilir. Bazı mültecinin Diakoni kurumu geç cevap verdi veya vermedi diyerek kurum ile iletişimden vazgeçtiği gözlemlenmiştir. Mülakat esnasında da bu durumu dile getirenler olup, kendileriyle detaylı konuşulunca ya farklı birimlere veya mesai saatleri dışında görüşülmeye iletişim kurulmaya çalışıldığı da gözlemlenmiştir.

9) Kamplardaki kalma sürelerinin bazı mülteciler için çok uzun olması bazılarının kısa sürelerde ev hayatına geçirilmesi gibi durumların, mülteciler tarafından haksızlığa uğradıkları algısını oluşturduğu gözlemlenmiştir. Diakoni kurumunun hak savunuculuğu gibi bir fonksiyon icra etmesi ve zaten bu durumlara itiraz etmesi de çok önemlidir. Gerek mahkeme gerek kamu gerekse resmi kurumlar karşısında mültecinin, kendi hakkının savunulduğunu görmesi, aidiyet hissini yükseltmektedir.

10) Göçmenler arasında eğitim seviyesi kurumdan hizmet alımı için önemli bir fark oluşturmaktadır. Eğitim seviyesi arttıkça faydalanılan hizmet türünün arttığı görülmektedir. Çünkü eğitim seviyesi yüksek bireyler kurumun diğer fonksiyonlarını ve hangi yöntemlerle talep olunabileceğini bilerek hareket etmektedirler. Doğru yöntem olumlu sonuca ulaştırmaktadır.

11) Mütercimlerin ve uzmanların anlayış ve saygılı tavırlarının karşılıklı etkileşim ve entegrasyona ciddi katkı sağladığı da gözlemlenmiştir. Ancak sert ve kaba üslubun mülteciyi hizmetten uzaklaştırdığı görülmüştür. Daha fazla kültürlerarası etkileşime açık sosyal hizmet uzmanına ve hem mültecinin kültürüne hem de Almanya kültürüne hâkim formasyondaki mütercimler ihtiyaç olduğu gözlemlenmiştir.

12) Ayrıca aile birleşim süreçlerinin hızlandırılmasının göçmen psikolojisi ve entegrasyona büyük katkı sağlayacağına, dinler ve kültürlerüstü bakış açısına sahip görevlilerin de kaliteyi artırarak, sunulan sosyal hizmetin ve umulan sonuçlarına daha sürdürülebilir ve kısa sürede ulaştıracağına dair kanaat oluşmuştur.

KAYNAKLAR

Ablauf des deutschen Asylverfahrens (bamf.de), (Erişim Tarihi: 21.12.2023).

AG_MASF_Aufgabenfelder_der_Fluechtlingssozialarbeit.pdf

"https://fluechtlingsratmv.de/wpcontent/uploads/Unterbringung/AG_MASF_Aufgabenfelder_der_Fluechtlingssozialarbeit.pdf"(fluechtlingsrat-mv.de) (Erişim Tarihi: 25.12.2023).

Altunışık, R., (2010). S.B.-Araştırma Yöntemleri, SPSS Uygulamalı. Sakarya Yayıncılık, Sakarya.

https://archive.org/searchquery=externalidentifier%3A%22urn%3Aoclc%3Arecord%3A1244591613%22 (Erişim Tarihi:15.05.2024).

Asylverfahrensberatung – NRW | Diakoni RWL (Diakoni-rwl.de (Erişim Tarihi: 22.09.2023).

AWO Bundesverband e. V. (2018),Soziale Arbeit mit geflüchteten Menschen - Ein Leitfaden für die AWO Beratungspraxis_WEB.pdf (Erişim Tarihi:14.12.2023).

BAMF - Bundesamt für Migration und Flüchtlinge - Zuständige Aufnahmeeinrichtung (Erişim Tarihi: 20.12.2023).

BAMF - Bundesamt für Migration und Flüchtlinge - Persönliche Antragstellung (Erişim Tarihi: 20.12.2023).

BAMF - Bundesamt für Migration und Flüchtlinge - Prüfung des Dublin-Verfahrens (Erişim Tarihi: 20.12.2023).

BAMF_Das-deutsche-Asylverfahren-ausführlich-erklärt_August-2016.pdf (hattingen.de) (Erişim Tarihi: 20.12.2023).

BAMF - Bundesamt für Migration und Flüchtlinge – Schutzformen (Erişim Tarihi: 20.12.2023).

Bäcker G./ Naegele G./ Bispinck R./ Hofemann K./ Neubauer J. (2008): Sozialpolitik und soziale Lage in Deutschland – Band 2: Gesundheit, Familie, Alter und Soziale Dienste, 4., grundlegend überarbeitete und erweiterte Auflage, Wiesbaden 2008.

Bedir, Ş. F. (2013). "Reformasyon'dan Günümüze Evanjelik Hıristiyanlık", Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi, 3(2): 73-98.

Benz, B., Huster,E.U., Boeckh, J. ve Schütte, J.D., (2015). https://www.bpb.de/shop/zeitschriften/izpb/214326/geschichte-der-sozialpolitik-normen-und-prinzipien/.

BMAS - Gesetz zur Förderung eines inklusiven Arbeitsmarkts (18.02.2024)

BMFSFJ - Frauen und Arbeitswelt (Erişim Tarihi:14.12.2023).

BMFSFJ - Familienbildung und Familienberatung (Erişim Tarihi: 29.12.2023).

BMFSFJ - Geflüchtete Familien profitieren von gezielter Bildungsbegleitung (Erişim Tarihi: 29.12.2023).

BMFSFJ - Familien mit Migrationshintergrund (Erişim Tarihi: 29.12.2023).

BMFSFJ - ESF-Bundesprogramm "Elternchance II - Familien früh für Bildung gewinnen" (Erişim Tarihi: 02.01.2024).

BMFSFJ - Familien mit Migrationshintergrund (Erişim Tarihi: 04.01.2024).

Boeßenecker, K.H. (2005). Spitzenverbände der Freien Wohlfahrtspflege, Weinheim, München 2005

Bödege-Wolf, J. ve Schellberg, K. (2005). Organisationen der Sozialwirtschaft, Baden- Baden 2005.

Broll, B. (1999). Steuerung kirchlicher Wohlfahrtspflege durch die verfassten Kirchen, Gütersloh.

Brücker, H.,Rother, N. ve Schupp, J, (2016): IAB-BAMF-SOEP-Befragung von Geflüchteten: Überblick und erste Ergebnisse. IAB-Forschungsbericht, 14/2016, IAB: Nürnberg.http://doku.iab.de/forschungsbericht/2016/fb1416.pdf (Erişim Tarihi:18.12.2023).

Dahme, H.,J., Schütter S., Wohlfahrt N.,(2008): Lehrbuch Kommunale Sozialverwaltung und Soziale Dienste – Grundlagen, aktuelle Praxis und Entwicklungsperspektiven, Weinheim, München 2008.

DBHS, (2014), Kommentar zur „Global Definition of Social Work“ Deutsche Übersetzung des DBSH Stand 2014,2014_DBSH_Dt_Übersetzung_Kommentar_Def_SozArbeit_02pdf,International Federation of Social Workers (IFSW) (2014). Global definition of social work. http://ifsw.org/policies/definition-of-social-work,(ErişimTarihi: 15.05.2023).

Demirci, K. (1998). Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, c. 17, 328-340, İstanbul: TDV Yayınları.

Unsere Geschichte im Überblick - Infoportal - Diakoni Deutschland - Diakoni Deutschland (Erişim Tarihi:18.02.2024)

Bevölkerung mit Migrationshintergrund & Ausländer in Deutschland - Statistisches Bundesamt (destatis.de)

De Wall, H. Ve Muckel, S. (2017). Kirchenrecht, 5. Auflage, (380-388).

Diakoni (2009).Satzung und andere Rechtsgrundlagen, 2. Auflage, Leinfelden, Echterdingen 2009,30849.pdf (ekvw-recht.de).

Diakoni – EKD (Erişim Tarihi: 15.01.2024).

https://www.diakonie.de/informieren/die-diakonie/unsere-geschichte/kronenkreuz (Erişim Tarihi: 29.05.2024)

Broschuere-Diakoni-Auf-einen-Blick.pdf (Erişim Tarihi:18.02.2024)

Diakoni_Satzung_2020.indd (Diakoni-wuerttemberg.de (Erişim Tarihi: 16.01.2024).

Diakoni (2010). Geschäftsbericht 2010 – Das Diakonische Werk der EKD im Europäischen

Jahr gegen Armut und soziale Ausgrenzung, Berlin 2010.

Einrichtungsstatistik_2022_.pdf (Diakoni.de (Erişim Tarihi: 10.10.2023).

English - Diakoni Baden (Diakoni-baden.de) (Erişim Tarihi: 14.05.2024).

Enste, D.H. (2004).Die Wohlfahrtsverbände in Deutschland – Eine ordnungspolitische Analyse und Reformagenda, Köln 2004.

Ensinger, R. (2006). Betriebliche Mitbestimmung in Kirche und Diakoni, Deutscher Universitätsverlag , Wiesbaden. https://doi.org/10.1007/978-3-8350-9154-2.

Erkal, M. (2013). Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi c. 44, 197-207, İstanbul: TDV Yayınları.

Einrichtungsstatistik_2022_.pdf (Diakoni.de)

ESF Plus Programı ElternChanceN | EbeveynlerChanceN (Erişim Tarihi: 02.01.2024). Evanjelische Kirche in Deutschland – Wikipedia (Erişim Tarihi: 10.01.2024).

Falterbaum, J. (2009). Rechtliche Grundlagen Sozialer Arbeit – Eine praxisorientierte Einführung, 3. Auflage, Stuttgart 2009.

Falterbaum, J. (2000). Caritas und Diakoni – Struktur- und Rechtsfragen, Neuwied, Kriftel, Berlin.

Familien "https://www.bpb.de/kurz-knapp/zahlen-und-fakten/datenreport-2021/familie-lebensformen-und-kinder/329561/familien-und-ihre-strukturen/" bpb.de, https://www.bpb.de/kurz-knapp/zahlen-und-fakten/datenreport-2021/familie-lebensformen-und-kinder/329561/familien-und-ihre-strukturen/ (Erişim Tarihi:19.12.2023).

Federal Hükümet'in 2005 Yaşlılar Raporu , www.bmfsfj.de (Erişim Tarihi: 19.01.2024). Forced Displacement (worldbank.org), (Erişim Tarihi: 20.12.2023)

Freie Wohlfahrtspflege Deutschland (bagfw.de) 12.01.2024.

Geltendes Recht: 90 Grundordnung der EKD (GO-EKD) - Kirchenrecht Online-Nachschlagewerk | Ev. Kirche in Hessen und Nassau (kirchenrecht-ekhn.de) (Erişim Tarihi:18.02.2024)

Gedik M., (2017). Federal Almanya'da Dini Sosyal Hizmet Uygulamaları ve İslami Sosyal Hizmet Yaklaşımı, https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/106252.

Greschat, M. (2010). Der Protestantismus in der Bundesrepublik Deutschland 1945–2005, S.

12–23, ISBN 978-3-374-02498-8.

Gürbüz, Y. (2023). Almanya'da Göçmen Kadınları Güçlendirmeye Yönelik Sosyal Hizmet Çalışmaları. Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 6(2), 48-66. https://doi.org/10.38120/banusad.1267058.

Harman, Ö.F. (2022). Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, c. 25, 55-58, İstanbul: TDV Yayınları.

Hilfe - Regionale Diakoni (regionale-Diakoni-hn.de) (Erişim Tarihi: 16.909.2023). https://de.wikipedia.org/wiki/Kaiserliche_Botschaft (Erişim Tarihi: 16.10.2023).

P170596_final_DD_FL_Migrationsberatung_Deutsch_180917_RZ_Web.pdf (Diakoni-wuerttemberg.de) (Erişim Tarihi:05.02.2024)

Diakoni: Geflüchtete Familien gehören zusammen: Diakoni RLP (Diakoni-rlp.de) (Erişim Tarihi:05.02.2024)

https://www.bundesregierung.de/breg-de/themen/arbeit-und-soziales/menschen-mit-behinderung-2246674 (Erişim Tarihi: 04.01.2024).

https://www.bmas.de/DE/Soziales/Sozialhilfe/LeistungenAsylbewerberleistungsgesetz/leistungssaetze-asylbewerberleistungsgesetz.html (Erişim Tarihi: 27.05.2024)

https://www.bmwsb.bund.de/SharedDocs/downloads/Webs/BMWSB/DE

veroeffentlichungen/pm-kurzmeldung/wohnungslosenbericht-2022.pdf?

blob=publicationFile&v=4.

regelungstext.pdf (bund.de)

Jahresbericht Abschiebebeobachtung, Diakoni RWL Diakoni-rwl.de (Erişim Tarihi: 22.10.

2023).

Kesgin, B. (2022). Geçicilikten Kalıcılığa Suriyeli Göçmenler ve

Uyum Sorunu. Anasaya(19), 29-49. https://doi.org/10.33404/anasay.1034459.

Klausch, P. ve Struck, N. (2012). Dachorganisationen der Sozialen Arbeit – eine Übersicht. In: Thole, W. (eds) Grundriss Soziale Arbeit. VS Verlag für Sozialwissenschaften, Wiesbaden. https://doi.org/10.1007/978-3-531-94311-4_53.

Kleve, H. (2003).Geschichte, Theorie, Arbeitsfelder und Organisationen Sozialer Arbeit, AliceSalomon-Fachhochschule Berlin - University of Applied Sciences, Berlin.

Krause, C. (2004).Neue Zuwanderungspolitik?: Entwicklungen in der 14. Legislaturperiode in Deutschland,(Doctoral dissertation).

Kümbetoğlu, B., (2017). Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma. Bağlam Yayıncılık, İstanbul.

Leistungen für Bildung und Teilhabe | Bundesagentur für Arbeit (arbeitsagentur.de) (Erişim Tarihi: 29.12.2023).

Merchel, J. (2008). Trägerstrukturen in der Sozialen Arbeit – Eine Einführung, 2., überarbeitete Auflage, Weinheim, München 2008.

Merz, W. (2008). Diakonisches Werk, in: Kottnik K.-D. K./ Hauschildt E. (Hrsg.): Diakonifibel – Grundwissen für alle die mit Diakoni zu tun haben, München 2008,

S. 155–158.

700.02 Ordnung Diakoni.doc (selk.de) (Erişim Tarihi: 20.02.2024)

Migrationsberatung für erwachsene Zuwanderer - Über die MBE (Erişim Tarihi:11.02.2024)

Mindeststandards zum Schutz von geflüchteten Menschen in Flüchtlingsunterkünften (bmfsfj.de)(Erişim Tarihi: 25.12.2023).

Molina, C. F. (2005). Katholische Gemeinden anderer Muttersprache in der Bundesrepublik Deutschland, Berlin.

Müller, G. (1977). Christentum, Theologische Realenzyklopädie, c.10, 686, Berlin; New York: Walter de Gruyter .

Özcan, Ş.(2016).İnsana Verilen Değer ekseninde Çeşitli Dinlerde İnsan:Dinler Tarihi Açısından Karşılaştırmalı Bir İnceleme, Dini Araştırmalar, Ocak-Haziran 2016, Cilt : 19, Sayı : 48, 203-224.

P140112_Diakoni_U-Material_DiakoniSein_SekI_140304.pdf.(Erişim Tarihi: 17.02.2024)

Pritzkuleit, K. (2008). Diakonische Ökumene, Diakonifibel – Grundwissen für alle die mit Diakoni zu tun haben, München 2008.

Rechte von Menschen ohne Aufenthaltserlaubnis (caritas.de) (Erişim Tarihi: 20.12.2023). Ruddat, G. ve Schäfer, G.K. (2005). Diakonisches Kompendium, Göttingen 2005.

Seyyar, A. (2015). Dünya'da ve Türkiye'de engelli dostu sosyal politikalar. İstanbul: Rağbet Yayınları.

Schäfer, G.K. (2008). Diakoni und Kirche, in: Kottnik K.-D. K./ Hauschildt E. (Hrsg.): Diakonifibel – Grundwissen für alle die mit Diakoni zu tun haben, München.

Schuster, D.(2017).Die Lehre vom »arischen« Christentum,Das wissenschaftliche Selbstverständnis im Eisenacher »Entjudungsinstitut« (Kirche – Konfession – Religion. -Band 70).

Schmid, J.ve Mansour J.I. (2007).Wohlfahrtsverbände. Interesse und Dienstleistung. Sozialhilfe (Deutschland) – Wikipedia (Erişim Tarihi: 20.12.2023).

Startseite (ev-freikirchliche-Diakoni.de) (Erişim Tarihi:19.02.2024)

Starker Ansatz – „Stark im Beruf“ (bmfsfj.de (Erişim Tarihi: 19.12.2023).

Tekindal, M. ve Uğuz Arsu, Ş. (2020). “Nitel Araştırma Yöntemi Olarak Fenomenolojik Yaklaşımın Kapsamı ve Sürecine Yönelik Bir Derleme”. Ufkun Ötesi Bilim Dergisi, 20 (1), (153- 182).

Theologische Realenzyklopädie, c 3, 1995, 187-188, Walter de Gruyter | 1995.

Thompson, N. (2016). Kuram ve Uygulamada Sosyal Hizmeti Anlamak (3.Baskı), (Çeviri:B. Yıldırım, B. Hatipoğlu E. ve diğerleri) Dipnot Yayınları, Ankara.

UNITED_NATIONS, (1994), New York and Geneva, Human rights and social work : a manual for schools of social work and the social work profession. https://digitallibrary.un.org/record/209246/files/training1en.pdf.

Unsere Struktur - Diakoni Deutschland (Erişim Tarihi:18.02.2024)

Waardenburg, J. (2007). “Protestanlık”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 34, 351-354, İstanbul: TDV Yayınları.

Witschke, R. (2005). Diakonische Handlungsebenen zwischen Kirchenkreis und EKD.

Wissen kompakt: Migrationsfachdienste - Diakoni Deutschland. (Erişim Tarihi:10.02.2024)

Wohlfahrtsverbände "https://www.bildungsserver.de/Wohlfahrtsverbaende-2007-de.html"-[Deutscher Bildungsserver (Erişim Tarihi: 12.01.2024).

Vier"https://www.Diakoni-rwl.de/themen/flucht-migration-integration/vier-monate-nrw-regierung"(Diakoni-rwl.de (Erişim Tarihi: 22.10.2023).

Yürük, E. (2019). Hz. Peygamber Dönemi Sosyal Hizmet Anlayış ve Uygulamaları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

2021-10-21-Satzungsneufassung-DaMigra.pdf. (Erişim Tarihi: 19.12.2023).

30849.pdf (ekvw-recht.de) (Erişim Tarihi: 16.01.2024).

18828.pdf (kirchenrecht-ekhn.de) (Erişim Tarihi: 19.02.2024)

3ef049dd-ae59-457c-9c70-fcf1e952fa2e (Diakoni-wissen.de) (Erişim Tarihi:18.02.2024)

EKLER

Anket Soruları

Ek 1. Yarı Yapılandırılmış Sorular (Sığınmacı, Mülteci ve Göçmenlere Yönelik)

A) Türkçe

1. Kendinizi tanıtır mısınız? (Cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim, mesleğiniz vb.)

2. Göç hikayenizi anlatır mısınız?

3.Almanya'ya ulaştığınızda Diakoni'den nasıl haberiniz oldu?

4.Kurum'da yaşadığınız süreci anlatır mısınız?

5.Yardım başvurusu sürecinde yaşadıklarınızı anlatır mısınız?

6. Diakoni kurumundan ne tür yardımlar aldınız?

7. Almış olduğunuz hizmetlerde ne tür sorunlar yaşadınız?

8. Sizinle görüşen görevlilerin tutumu ve size karşı davranışları nasıldı?

9. Diakoni kurumunun yapmış olduğu sosyal hizmet uygulamalarından en çok hangisinden memnun kaldınız?

10. Kurumun yapmış olduğu maddi/manevi destek ve yardımları yeterli buluyor musunuz?

11. Bulunduğunuz ortama uyum sağlayabilmeniz için kurum size ne tür faaliyet alanları açtı?

B) Almanca

Anhang 1: Halbstrukturierte Fragen (für Asylbewerber, Flüchtlinge und Migranten)

1 Können Sie sich kurz vorstellen (Geschlecht, Alter, Familienstand, Ausbildung, Beruf usw.)?

2) Können Sie uns etwas über Ihre Migrationsgeschichte erzählen?

3. Wie haben Sie von Diakoni gehört, als Sie in Deutschland ankamen?

4) Können Sie uns etwas über den Prozess erzählen, den Sie bei der Organisation durchlaufen haben?

5) Können Sie uns etwas über den Prozess der Beantragung von Hilfe erzählen?

6. Welche Art von Unterstützung haben Sie von der Diakoni erhalten?

7. Welche Probleme hatten Sie mit den Dienstleistungen, die Sie erhalten haben?

8. Wie war die Einstellung und das Verhalten der Mitarbeiter, die Sie befragt haben?

9. Welche der sozialen Dienstleistungen der Diakoni hat Ihnen am besten gefallen?

Sind Sie zufrieden?

10. Finden Sie die finanzielle / moralische Unterstützung und Hilfe durch die Einrichtung ausreichend?

11. Welche Tätigkeitsbereiche hat die Einrichtung für Sie eröffnet, damit Sie sich an die Umgebung, in der Sie sich befinden, anpassen können?

C) Arapça

أ) العربية

الملحق 1. أسئلة شبه مهيكلة (لطالبي اللجوء واللاجئين والمهاجرين)

1- هل يمكنك تقديم نفسك (الجنس، العمر، الحالة الاجتماعية، التعليم، المهنة، إلخ)؟

2- هل يمكنك أن تخبرنا عن قصة هجرتك؟

3- كيف سمعت عن دياكوني عندما وصلت إلى ألمانيا؟

4- هل يمكنك أن تخبرنا عن العملية التي مررت بها في المنظمة؟

5- هل يمكنك أن تخبرنا عن عملية تقديم طلب المساعدة؟

6- ما نوع المساعدة التي تلقيتها من دياكوني؟

7- ما نوع المشاكل التي واجهتها مع الخدمات التي تلقيتها؟

8- ما هو موقف وسلوك الموظفين الذين قابلوك؟

9- أي من ممارسات الخدمة الاجتماعية لمنظمة دياكوني أعجبتك أكثر من غيرها؟

هل أنت راضٍ؟

10- هل وجدت الدعم المادي/المعنوي والمساعدة التي قدمتها المؤسسة كافية؟

11- ما نوع مجالات النشاط التي فتحتها لك المؤسسة للتكيف مع البيئة التي أنت فيها؟

Ek 2. Yarı Yapılandırılmış Sorular (Sosyal Hizmet Uzmanları ve STK Yöneticileri)

A) Türkçe

1. Kurumunuzdan ve çalışma alanlarınızdan bahseder misiniz?

2. Diakoni'nin öncelik verdiği çalışma alanları hangileridir?

3. Kurumunuzda ne kadar zamandır göçmenlere/mültecilere yönelik hizmet veriyorsunuz?

4. Özellikle mültecilere yönelik sunduğunuz hizmetlerde çocuk, genç, yaşlı, engelli, vb. özel bireyler/gruplar için farklı hizmetler sunuyor musunuz?

5. Hizmet sunarken diğer kurumlarla ne tür işbirlikleri yapmaktasınız?

6. Verdiğiniz desteklerde mültecilerle ne tür işbirliği yapmaktasınız?

7. Sunduğunuz hizmetlerde mülteciler size nasıl ulaşmaktadır?

8. Sunduğunuz hizmetlerde ne tür güçlüklerle karşılaşıyorsunuz?

9. Size gelen mültecilerin en çok ihtiyaç duyduğu konular nelerdir? Bahsettiğiniz konularda ihtiyaçlarının tam anlamıyla karşılandığını düşünüyor musunuz?

10.Ülkenizde mültecilerin topluma uyumda en önemli engellerin neler olduğunu düşünüyorsunuz?

11. Diakoni'nin mültecilere verilen hizmetlerini yeterli buluyor musunuz? Üzerinde durduğunuz sorunların çözümü adına neler yapılabilir? Önerilerinizi paylaşabilir misiniz?

B) Almanca

FRAGEN FÜR MITARBEITER DER DIAKONI

Anhang 2: Halbstrukturierte Fragen (Sozialarbeiter und NGO-Manager)

1. Können Sie uns etwas über Ihre Organisation und Ihre Arbeitsbereiche erzählen?

2. Welche Arbeitsbereiche werden von der Diakoni vorrangig bearbeitet?

3. Wie lange arbeiten Sie in Ihrer Organisation schon mit Migranten/Flüchtlingen?

4.Bieten Sie unterschiedliche Angebote für spezielle Personen/Gruppen wie Kinder, Jugendliche, ältere Menschen, Behinderte etc. an, insbesondere in der Flüchtlingsarbeit?

5. Wie sieht die Zusammenarbeit mit anderen Organisationen bei der Bereitstellung von Dienstleistungen aus?

6. Wie sieht die Zusammenarbeit mit Flüchtlingen bei der Unterstützung aus, die Sie anbieten?

7. Wie erreichen die Flüchtlinge Sie bei der Erbringung Ihrer Dienstleistungen?

8. Auf welche Schwierigkeiten stoßen Sie bei der Erbringung Ihrer Dienstleistungen?

9. Welche Probleme haben die Flüchtlinge, die zu Ihnen kommen, am meisten? Sind Sie der Meinung, dass ihre Bedürfnisse vollständig befriedigt werden?

10. Was sind Ihrer Meinung nach die größten Hindernisse für Flüchtlinge bei der Anpassung an die Gesellschaft in Ihrem Land?

11. Halten Sie die Dienstleistungen der Diakoni für Flüchtlinge für ausreichend? Was kann getan werden, um die von Ihnen hervorgehobenen Probleme zu lösen? Können Sie uns Ihre Vorschläge mitteilen?

Ek 3. Etik Kurul Onayı

YALOVA ÜNİVERSİTESİ

ETİK KURULLAR KOORDİNATÖRLÜĞÜ

PROTOKOL NO: 2024/21

ARAŞTIRMA BAŞLIĞI	Evanjelist Sosyal Hizmet Kurumu Diakoni Teşkilatı'nın Almanya'da Göçmenlere Yönelik Sosyal Hizmetleri
ARAŞTIRMAN IN TÜRÜ	1-Yüksek Lisans Tez Çalışması 2-Nitel Araştırma
ARAŞTIRMACILAR	I- Sorumlu Araştırmacı : Yunus GÜRBÜZ 2-Tez Danışmanı : Prof. Dr. Bedrettin KESGİN
ETİK KURUL TÜRÜ	SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
	Etik Onay Verilmesine Karar Verildi.

TARİH

14.03.2024

Prof. Dr. isa KARAMAN

ETİK KURULLAR KOORDİNATÖRÜ

ÖZGEÇMİŞ

İlk öğretimini Erzurum,orta ve lise öğrenimini Rize'de tamamladı. 2004 yılı itibariyle başlayan fakülte hayatını 2008 yılında Ankara İlahiyat Fakültesi diploması alarak tamamladı. Halen Diyanet İşleri Başkanlığı'nda Din Hizmetleri Uzmanı olarak çalışmaktadır.